

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf. 211

Telefon: (06-1) 472-8865

Ügyszám: VJ/73/2014.

Iktatószám: VJ/73-348/2014.

Betekinthető!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a Dr. Juhász Gabriella Ügyvédi Iroda és az Oppenheim Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Károlyi utca 12.) által képviselt **Lakberendezők Országos Szövetsége** (2045 Törökbálint, Tópark utca 1/A., II/219.), a Dr. Varga Noémi Ügyvédi Iroda és a Molnár-Bíró Ügyvédi Iroda által képviselt **Junior Art Center Oktatásszervező Bt.** (1141 Budapest, Szilágysomlyó u. 34., 2. em. 8.), a **Stülsház Stúdió Szolgáltató és Tanácsadó Kft.** (1171 Budapest, Lemberg u. 182/B.), **Kovács István egyéni vállalkozó**, **Zsóri Hajnalka Piroska egyéni vállalkozó**, a **Király Trading Hungary Kft.** (1151 Budapest, Mogyoród útja 12-14.), a Szabó Dudás Hargita Ügyvédi Iroda (1011 Budapest Corvin tér 10.) által képviselt **TOP-TRADE Kft.** (1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 125.), a Hegymegi-Barakonyi és Társa Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda (1051 Budapest, Dorottya utca 6.) által képviselt **Ideal Standard-Vidima AD. Kereskedelmi Képviselete Magyarország** (1119 Budapest, Fehérvári út 89-95., 2. em. 226.), a TENK Ügyvédi Iroda által képviselt **Mediterrán Kerámia Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** (1097 Budapest, Gubacsi út 37.), valamint a Pap Géza Károly ügyvezető által képviselt **IMPALA Bútorkereskedő Kft.** (1135 Budapest, Reitter Ferenc u. 8/b.) eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban – nyilvános tárgyalás tartását követően – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

- I. Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy a Lakberendezők Országos Szövetsége (LOSZ) a lakberendezési tevékenységet végző vállalkozások (ideértve egyéni vállalkozókat is) számára a szakmában szokásos vállalási árak (honorárium) mértékére, a honorárium számítás módjára, módszertanára, annak struktúrájára és betartására vonatkozó rendelkezések elfogadásával kapcsolatos döntéseivel 1997-től 2016 szeptemberéig a gazdasági verseny korlátozását célzó jogsértő magatartást tanúsított.
- II. A fenti jogsértés megállapításán túl az eljáró versenytanács az alábbi kötelezettségek teljesítését írja elő a LOSZ számára:

II.1. A jogsértés ismertetése

- II.1.1. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy a határozat kézhezvételét követő 30 napon belül **magatartása jogsértő voltáról** levélben vagy e-mail-ben ellenőrizhetően **tájékoztassa** a jelenlegi és a szabályzatok meghozatalakor, ismert elérhetőséggel rendelkező tagjait, valamint honlapjának főoldalán a megnyitás után közvetlenül látható módon szerepeltesse 1 éven keresztül a Gazdasági Versenyhivatal jelen döntése rendelkező részének I. pontját és a közzététel keretében biztosítsa a döntés és az arról a GVH által kiadott sajtóközlemény közvetett (hyperlink útján történő) elérhetőségét.

II.1.2. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t az **Etikai Kódexének** 2019. január 31-ig történő **kiegészítésére**, az alábbi, a versenyjogi szabályozásra való részletes utalással:

A LOSZ Etikai Kódexének jelenlegi 3.2.8. pontja helyére az alábbi szabály kerül beiktatásra:

„3.2.8. Szolgáltatásaik árát / díját a tagok önállóan határozzák meg, annak kapcsán sem a LOSZ keretein belül, sem azon kívül egymás között a magyar és/vagy uniós versenyjogba ütköző semmiféle egyeztetést nem folytatnak. Ennek megfelelően jogsértő és etikátlan a tagok által nyújtott szolgáltatás árának/díjának versenytársak között egyeztetett módon történő megállapítása. Ha valamely tag saját megfontolásain túlmenően kívánná figyelembe venni a piaci árakat vagy mások által alkalmazott árképzési módokat, úgy ahhoz csak nyilvánosan elérhető információkat használ a fenti tilalom betartása mellett.”

II.1.3. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy következő, 2019. június 30-ig tartandó **Közyűlésén és Szakmai Konferenciáján adjon tájékoztatást** tagjai és a jelenlévő nem LOSZ tag piaci szereplők számára az Etikai Kódex változásáról és a változás lényegéről. Ennek során a LOSZ ismételten hívja fel a figyelmet arra, hogy a GVH a Honorárium Szabályzat alkalmazását, annak versenykorlátozó volta miatt jogszerűtlennek találta.

II.2. Versenyjogi tájékoztatás és ahhoz kapcsolódó versenyjogi oktatás

II.2.1. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy 2019. március 31-ig készítsen **versenyjogi tájékoztató anyagot** a Honorárium Szabályzat alkalmazása kapcsán felmerült versenyjogi kérdések bemutatásával. A tájékoztató anyagot tegye közzé a honlapján és küldje meg levélben vagy e-mailben az ismert címmel rendelkező valamennyi volt és jelenlegi tagjának, illetve tegye hozzáférhetővé a résztvevők számára a II.1.3. pontban hivatkozott közgyűlésen és szakmai konferencián, valamint mindazon szakmai rendezvényeken, amelyeken a 2019. évben részt vesz.

II.2.2. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t

- a mindenkori Elnökség és valamennyi Bizottság tagjainak személyes részvétele mellett zajló, **versenyjogi képzés** két évente történő megtartására;
- a LOSZ Elnökségének és Bizottságainak mindenkori megválasztását követően valamennyi új és régi tag személyes részvétele mellett, jogász részvételével tartott versenyjogi képzés lebonyolítására. A LOSZ jelenlegi Elnökségi és Bizottságai tagjainak vonatozásában ezen képzés megvalósításának határideje 2019. március 31.

II.2.3. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy 2019. március 31-ig a tagsága számára **elektronikus versenyjogi oktatási anyagot (online képzési modult)** állítson össze és azt küldje meg részükre, illetve honlapján online tegye elérhetővé.

Az új tagjai számára 2019. április 1-től a LOSZ-ba való belépéshez kapcsolódóan tegye visszakereshetően kötelezővé az online képzési modul teljesítését, külön hívja fel a honlapján elérhetővé tett képzési modul elvégzésének fontosságára meglévő tagjai figyelmét.

II.2.4. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy a tagjai által működtetett iskolák esetében 2019. március 31-ig dokumentálható módon kezdeményezze az **alapvető versenyjogi ismeretek oktatásának** bevezetését a már most is a tananyag részét képező „fogyasztóvédelmi” modul keretében.

II.2.5. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy **céges**, nem lakberendezéssel foglalkozó **tagjai számára általános versenyjogi ismertetőt készítsen** és dokumentálható módon küldje meg azt számukra 2019. március 31-ig.

II.2.6. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy 2019. március 31-ig dokumentálható módon tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a központilag szabályozott ún. **OKJ lakberendezői képzéseknek részévé váljon** az alapvető versenyjogi tudatosság erősítése.

II.3. Megfelelési program kidolgozása

II.3.1. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy 2019. március 31-ig dolgozzon ki és léptessen hatályba részletes megfelelési programot.

II.3.1.1. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy a megfelelési program keretében az elnökségi, bizottsági és ad hoc projekt bizottsági ülések versenyjogi megfelelését biztosító szabályrendszer kerüljön kidolgozásra. Ennek keretében kötelezi a LOSZ-t, hogy az elnökségi és bizottsági üléseinek előkészítése, lebonyolítása és jegyzőkönyvezése kapcsán minimum szabályként fogadja el és alkalmazza a jelen határozat 8. sz. mellékleteként¹ csatolt megfelelési szabályzatot.

II.4. A Honorárium Szabályzat maradványhatásainak felszámolása

II.4.1. Az eljáró versenytanács kötelezi a LOSZ-t, hogy dokumentálható módon tegyen lépéseket a Honorárium Szabályzat „maradványhatásainak” 2019. március 31-ig történő felszámolása érdekében. Ennek keretében tekintse át a tagjai és az egyéb lakberendezők honlapjain közzétett információkat, és minden esetben egyedi értesítést küldjön azon tagok számára, akik esetlegesen továbbra is hivatkoznak a Honorárium Szabályzatnak megfelelő árképzésre. Amennyiben a fenti áttekintés során a LOSZ olyan vállalkozások honlapján észleli a hivatkozást, amelyek nem tagjai a LOSZ-nak, akkor e piaci szereplők számára is (igazolható úton) értesítést küldjön a Honorárium Szabályzat megszűnéséről és egyúttal felhívást téve a hivatkozás megszüntetésére, annak közlésével, hogy a LOSZ Honorárium Szabályzatát a GVH jogsértőnek találta.

II.5. Részletes igazolási kötelezettség

II.5.1. Az eljáró versenytanács kötelezi a Lakberendezők Országos Szövetségét arra is, hogy a II.1. – II.4. pontokban foglaltak teljesítését, illetve a teljesítés megkezdését 2019. július 31-ig részletesen, pontonként igazolja a Gazdasági Versenyhivatalnak. Az igazolás elmaradása esetén a Gazdasági Versenyhivatal megindítja a határozat végrehajtását.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított harminc napon belül közigazgatási per indítható. A keresetlevelet a Gazdasági Versenyhivatalnál kell benyújtani, elektronikusan, amely azt az ügy irataival együtt továbbítja a közigazgatási perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek. A törvényszék eljárásában a jogi képviselőt kötelező.

A fentiekén túl az eljáró versenytanács meghozta az alábbi

---

¹ VJ/73-340/2014. II. sz. melléklet

v é g z é s t.

Az eljáró versenytanács a többi eljárás alá vonttal szemben az eljárást megszünteti.

A jelen végzés ellen a kézhezvételtől számított nyolc napon belül közigazgatási per indítható. A keresetlevelet a Gazdasági Versenyhivatalnál kell elektronikusan benyújtani, amely azt az ügy irataival együtt továbbítja a közigazgatási perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek. A jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a közigazgatási perrendtartás szerinti eljárásban bírálja el. A törvényszék eljárásában a jogi képviselőt kötelező.

Ha a jogorvoslatra jogosult az egybefoglalt határozat és végzés ellen jogorvoslattal él, a határozat elleni jogorvoslat szabályait kell alkalmazni.

I n d o k o l á s

I.

Az eljárás megindításának előzményei, körülményei

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) észlelte, hogy a Lakberendezők Országos Szövetsége (a továbbiakban: LOSZ) által közzétett ún. Lakberendezői Honorárium Szabályzat (a továbbiakban: Honorárium Szabályzat v. Szabályzat) a lakberendezői tervezői szolgáltatás díjazás (honorárium) meghatározásának módszereire, a figyelembe veendő díjtételekre, azok részletezettségére, illetve a lakberendezői díjazás mértékére vonatkozóan rendelkezéseket tartalmaz. A rendelkezésre álló információk alapján a Szabályzat be nem tartása etikai vétségnek minősül, amely egyes esetekben akár a tagság felfüggesztésével, illetve a tag kizárásával is járhat. A LOSZ, mint a lakberendezési szolgáltatás nyújtásában részt vevők, különösen lakberendezők, belsőépítészek, gyártók és forgalmazók, egyesületi formában működő szakmai társadalmi szervezete, a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-a értelmében vállalkozások társulásának minősül. A LOSZ a Szabályzat, az Etikai Kódex vonatkozó rendelkezései, valamint a kapcsolódó dokumentumok elfogadásával kapcsolatos magatartása vállalkozások társulása döntésének minősül, amely alkalmas lehet arra, hogy céljában és/vagy hatásában korlátozza a versenyt a lakberendezési szolgáltatások piacán. A LOSZ e magatartásával a Tpv. 11. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt tényállás megvalósításával valószínűsíthetően megsértette a Tpv. 11. § (1) bekezdésében előírt tilalmat. Ezért a GVH 2014. szeptember 12-én VJ/73/2014. számon versenyfelügyeleti eljárást indított a LOSZ ellen.
2. A vizsgálat 2015. március 9-én kelt VJ/73-69/2014. számú végzéssel kiterjesztette a vizsgálatot a LOSZ 2002-től kezdődően tanúsított magatartásának vizsgálatára.
3. A vizsgálók a 2015. május 7-én kelt VJ/73-112/2014. sz. iratban a Versenytanács elé terjesztették a vizsgálati jelentést és a versenyfelügyeleti eljárás iratait, melynek következtében a versenyfelügyeleti eljárás a Tpv. 47. § (2) bekezdése alapján versenytanácsai szakaszban lépett.
4. Az eljáró versenytanács 2015. június 29-én kelt VJ/73-115/2014. számú végzésével visszaadta a vizsgálóknak az aktát az eljárás időbeli kiterjesztése érdekében. A vizsgálók 2015. július 2-án kelt VJ/73-116/2014. számú végzésükkel kiterjesztették a vizsgálatot a LOSZ 1997-től tanúsított magatartására, majd 2015. július 6-án a Versenytanács elé terjesztették a VJ/73-117/2014. sz. kiegészítő vizsgálati jelentést és a

versenyfelügyeleti eljárás iratait, melynek következtében a versenyfelügyeleti eljárás a Tpv. 47. § (2) bekezdés alapján ismét versenytanácsi szakaszba lépett.

5. Az eljáró versenytanács 2016. március 23-án kelt, VJ/73-119/2014. számú végzésével a VJ/73/2014. számú versenyfelügyeleti eljárás iratait új ügyfelek eljárásba vonása és a tényállás tisztázáshoz szükséges további vizsgálat céljából a vizsgálóknak visszaadta.
6. A vizsgálók 2016. október 6-án VJ/73-200/2013. számon a Versenytanács elé terjesztették a kiegészítő vizsgálati jelentést és a versenyfelügyeleti eljárás iratait, melynek következtében a versenyfelügyeleti eljárás a Tpv. 47. § (1) bekezdés b) pontja alapján ismét versenytanácsi szakaszba került.
7. Az eljáró versenytanács 2018. július 11-én megküldte az eljárás alá vontaknak előzetes álláspontját², majd határidő és tárgyalási határnap hosszabbítási kérelmüknek megfelelően 2018. augusztus 29-én tárgyalást³ tartott az ügyben.

II.

Az eljárás alá vont vállalkozások

II. 1. Lakberendezők Országos Szövetsége

8. A LOSZ az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. tv. szerinti egyesületi formában működő szakmai társadalmi szervezet.
9. A LOSZ-t a Fővárosi Bíróság (jelenleg Fővárosi Törvényszék) 1995-ben 0100/Pk.61584/1995. ügyszámon a társadalmi szervezetek nyilvántartásába vette (megyei nyilvántartási szám: 01-02-0006833).⁴
10. A LOSZ-t 1995-ben néhány tervező és lakberendezési termékeket forgalmazó cég, valamint szakmai lap és az első lakberendezőket képző iskola együttműködése és közös elhatározása hozta létre. 1996-ban volt az első közgyűlés, amellyel elindult az érdemi munka.
11. A LOSZ Alapszabályának 2. pontja szerint „[a] Szövetség önkormányzati elven működő szakmai tanácsadó és szolgáltató társadalmi szervezet. A Szövetség célja a tagok, szakmai együttműködésének és fejlődésének előmozdítása, továbbképzésének elősegítése, nemzetközi kapcsolatainak építése és szélesítése. A Szövetség támogatja és elősegíti a lakás-, irodai-, munkahelyi-, és általában a környezeti kultúra fejlődését, ennek érdekében szakmai érdekképviselőt lát el.”⁵
12. A LOSZ-szal szemben korábban nem folyt versenyfelügyeleti eljárás.

---

² VJ/73-300/2014.

³ VJ/73-344/2014.

⁴ <http://www.birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/civil-szervezetek-neVJegyzeke-kereses> /letoltve: 2015.02.13./ VJ/73103./2014.

⁵ „Az egyesület a fenti célok elérése érdekében a tevékenységi területén hivatásszerűen tervezéssel, gyártással, értékesítéssel, forgalmazással, felhasználással és fejlesztéssel foglalkozó tagjai részére tanácsadást, továbbképzést szervez, részükre érdekvédelmet és tevékenységükhöz szükséges egyéb szolgáltatásokat nyújt, így különösen:

- tagjait naprakész szakmai információkkal látja el,
- kiállításokon vesz részt, kiállításokat és bemutatókat szervez,
- közös szakmai állásfoglalásokat alakít ki, s képvisel,
- tájékoztató kiadványok megjelentetésével elősegíti a tagság tevékenységének megismertetését, elősegíti tagjainak piaci érvényesülését,
- lapkiadással foglalkozik,
- szakmai vitákat, előadásokat, szakmai továbbképzéseket szervez a tagokat érintő témakörökben,
- oktatást szervez,
- a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése érdekében konferenciákat, tanulmányutakat, tapasztalatcseréket szervez, nemzetközi szövetségek munkájában, azok által szervezett konferenciákon részt vesz.”

II.1.1. A LOSZ tagsága

13. A LOSZ Alapszabályának⁶ 3. fejezete szerint a Szövetség tagja lehet minden olyan magyar vagy külföldi állampolgár, természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki/amely lakás-, irodai és egyéb rendeltetésű építmények és helyiségek berendezésével, ezek tervezésével, kivitelezésével, gyártásával, forgalmazásával hivatásszerűen foglalkozik, a Szövetség célkitűzésével egyetért, azok megvalósításában részt vállal. A tervezői tevékenységet végző tagnak szakirányú végzettséggel kell rendelkeznie. A Szövetség tagja lehet továbbá minden olyan szervezet, amely a Szövetség szakmai feltételeinek megfelel, s a Szövetség célkitűzéseit és alapszabályát elfogadja.
14. A LOSZ felépítése, **rendes tagsága** tervezőkből és céges tagokból áll. A tervezők lakberendezési feladatokat vagy ahhoz kapcsolódó tevékenységet végeznek, megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkeznek. **Céges tagok** a lakberendezési munkához kapcsolódó szolgáltatási, gyártási, kereskedelmi és kivitelezési tevékenységet végző vállalkozások.⁷ Léteznek továbbá **hallgató, pártoló tagok**. A hallgató tagok a jelenleg szakmai képzésben részt vevők. A pártoló tagok azon tagok, akik a tagfelvételi bizottság minőségi követelményeinek nem felelnek meg, szakmai fejlődésük elvárt. A fentiekén túl 2007. évben az elnökség indítványozta a **tiszteletbeli tagság** státuszának létrehozását, melyről a LOSZ közgyűlése szavazott.⁸ Tiszteletbeli tagok azok a személyek, akik szakmai súlyukkal, tekintélyükkel a Szövetség munkáját kiemelkedően segítik; építészek, belsőépítészek.

II.1.2. A LOSZ szervezete

15. A LOSZ szervezetére és működésére vonatkozó dokumentumokat [2012. évi Alapszabály, Szervezeti és Működési Szabályzat (továbbiakban: SzMSz) a VJ/73-5/2014. sz. adatszolgáltatás tartalmazza].⁹
16. Ezek szerint a LOSZ legfőbb szerve a közgyűlés, ügyvivő szerve az elnökség. A LOSZ állandó bizottságai az ellenőrző, a tagfelvételi és az etikai bizottság. Eseti munkacsoportok: web, kiállítás-szervezés, hírlevél.
17. A LOSZ közgyűlését a tagok összessége alkotja, az elnökség hívja össze és a szövetséget érintő minden kérdésben dönthet. A közgyűlés minden döntését jegyzőkönyvben rögzíti.
18. Az elnökség dönt két közgyűlés között minden olyan kérdésben, amely nem tartozik a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe.¹⁰ Az elnökség ügyrendjét maga határozza meg, és döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza meg. Az elnökség, döntéseiről és intézkedéséről a következő közgyűlésen köteles beszámolni. Szintén a fentiek szerint szabályozza az SzMSz 18.1. pontja¹¹ az elnökség döntési jogkörét:
„18.1. A Szövetséget érintő stratégiai kérdésekben döntési jogköre kizárólag az elnökségnek van, amely az Alapszabályban meghatározott módon hozza meg döntéseit.”

II.2. További eljárás alá vontak

⁶ VJ/73-5/2014.

⁷ VJ/73-5/2014.

⁸ VJ/73-150/2014. sz. adatszolgáltatás 2. pontra adott válasz, 2. sz. melléklet

⁹ A LOSZ 2016. évtől hatályos, módosított alapszabályát a VJ-73-155/2014. sz. irat tartalmazza. Az SzMSz ugyanezen irat 2. sz. melléklete.

¹⁰ A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozó kérdéseket az Alapszabály 7.4. pontja rendezi (VJ/73-5/2014.). A Honorárium szabályzat elfogadása, ajánlott árak kialakítása nem tartozik a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe.

¹¹ VJ/73-5/2014. 2. sz. melléklet

19. Tekintettel arra, hogy a többi eljárás alá vonttal szemben az eljáró versenytanács az eljárást megszüntette, így eltekint ezen eljárás alá vontak ismertetésétől.

III. **A feltárt tényállás**

III.1. A LOSZ Honorárium Szabályzata

20. A versenyfelügyeleti eljárás során feltárt bizonyítékok alapján megállapítható, hogy a Honorárium Szabályzat legkorábbi példánya 1997. évből származik. A Szabályzat (legalább) 2000-ben, 2002-ben, 2008-ban és feltehetően 2012-ben (lásd 2012. június 13-i elnökségi ülésről készült emlékeztető) módosult. Az 1997. évi¹², 2000. évi¹³, 2002. évi¹⁴, 2008. évi¹⁵ és a LOSZ honlapján 2014-ben elérhető¹⁶ Honorárium Szabályzatok pontos tartalmát a jelen határozat 1-5. számú melléklete tartalmazza.
21. A Szabályzat a lakberendezői tevékenység tartalmát, a lakberendező által nyújtott szolgáltatásokat, valamint a honoráriumszámítás módszereit, a tervezési díjszámítási módokat és ehhez kapcsolódóan a tervezési díj mértékét részletezi. A Szabályzat az egyes díjszámítási módokat tekintve különbséget tesz időráfordításos díjszámítás (Ft/óra), a beruházási költség százalékában megállapított díj, valamint a berendezendő tér mérete alapján számított díj (Ft/m²), továbbá 2000. évtől kezdődően a külön szolgáltatások díjai között.
22. A Szabályzat egyes változataiban a tervezési díjszámítási módok és a díjtételek mértéke közötti különbséget jelen határozat 6. számú melléklete mutatja be.

III.2. A LOSZ Honorárium Szabályzatának létrehozása és a létrehozásban közreműködő személyek (1997)

III.2.1. Irati bizonyíték

23. A Lakberendezők Országos Szövetsége által kiadott LEVÉLHÍR c. kiadvány 1997. októberi száma az alábbiakat tartalmazta.¹⁷

„A NOVEMBERI KÖZGYŰLÉS PROGRAMJA

Ezúton ismertetjük a Tisztelt Tagsággal a szövetség éves közgyűlésének részletes programját, valamint a részvételi feltételeket.

10.00 – 13.00 LOSZ III. Közgyűlés

Az Elnökség által javasolt napirendi pontok:

[...]

5. Az Elnökség által kidolgozott „Javasolt tervezési tarifarendszer” megvitatása

[...]

A beszámolók és az előterjesztések pontos szövegét postai úton juttatjuk el tagjainknak október 31-ig.

Tekintettel a közgyűlésen rendelkezésünkre álló idő rövidegére, kérdéseiket, hozzászólásaikat a fenti témákban kérjük, írásban tegyék meg és legkésőbb november 07-ig jutassák el a szövetség titkárságára.

Figyelem! A Közgyűlésen csak azok a tagok élhetnek szavazati jogukkal, akiknek a szövetséggel szemben nincs tagdíj tartozásuk!”

¹² VJ/73-113/2014. számú irat melléklete

¹³ VJ/73-113/2014. számú irat melléklete

¹⁴ VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. melléklete

¹⁵ VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. melléklete

¹⁶ VJ/73-1/2014. számú irat 2. sz. melléklete

¹⁷ VJ/73-92/2014. számú irat

24. 1997. évből származó Alapszabályzat, illetve taglista nem áll a GVH rendelkezésére.

III.2.2. Tanúvallomások

25. A vizsgálat által meghallgatott tanúk a Honorárium Szabályzat megalkotásának okairól, háttéréről és körülményeivel kapcsolatban az alábbiakat adták elő.

III.2.2.1. [személyes adat] tanúvallomása

26. [személyes adat], a LOSZ első elnöke elmondta, hogy „A belsőépítész tarifákból kiindulva próbálták meghatározni a tarifákat, a lakberendezésre jellemző tevékenységeket figyelembe véve. Ezen igények hívták életre az igényt, hogy gyakorlatban használható árakat alakítsanak ki. [...] Cél tehát egy hivatalosan látható, előre kalkulálható tarifa kialakítása volt. Az előkészítést az alapítók, tagok, illetve egy-két építész, egyéb szakmai kapcsolaton keresztül elért személyek végezték (például [személyes adat], [személyes adat] belsőépítészek, [személyes adat] lakberendező, [személyes adat] belsőépítész, illetve a tanú maga is). Az előkészítés először a LOSZ-on belül zajlott, de részt vettek benne nem LOSZ tagok is, majd e folyamat következő lépéseként a LOSZ-on belül is megvitatásra került. Ezen előkészítés 2-3 évvel a LOSZ alapítása után kezdődött.”¹⁸
27. [személyes adat] tanúvallomása során előadta továbbá, hogy „[m]inden érintettel megosztották a tervezetet, amelyben intervallumok (nem konkrét árak) kerültek meghatározásra. A tervezetet a LOSZ rendes éves közgyűlése fogadta el. A Szabályzat a tagok számára elérhető volt (például a LOSZ Titkárságán). Az új belépők (rendszerint frissen végzett hallgatók) igényelték a segítséget a saját árak kialakításában. A tagok szabadon dönthettek az árakról, alá is mehettek a Szabályzatban szereplő díjaknak, a LOSZ ezt nem követte, nem ellenőrizte ezt. Iránymutatást adott a tagok számára, hogy reális vállalási árakat határozhassanak meg. A tarifarendszer ajánlott jellegét a tarifátáblázat szövege is tartalmazta. Kapott olyan visszajelzéseket, hogy egy lakberendező nem tudott a tarifarendszer szerinti díjat érvényesíteni, de támpontnak mindenképpen jó volt a Szabályzat. Rendelkezésre állt egy, a LOSZ által megalkotott szerződésminta a tagok számára, amely a tarifátáblázatot nem tartalmazta.”¹⁹

III.2.2.2. [személyes adat] tanúvallomása

28. [személyes adat] előadta, hogy „A szakmát kezdő lakberendezők számára kérdésként merült fel, hogy hol vannak a szakma határai, illetve milyen ár kérhető el a szolgáltatásokért. A tanú példák alapján hangsúlyozta, hogy a Honorárium Szabályzat csak ajánlás, nem kötelező erejű. A Szabályzat megalkotásakor sem volt szó arról, hogy a Szabályzat kötelező volna. A gyakorlatban pedig minden esetben egyéni megállapodás jön létre a megbízó és a megbízott között. A lakberendező a megrendelőt minden esetben tájékoztatja, hogy a Szabályzat alapján milyen árat kérhet, miután egyeztették a megrendelés, a vállalt munka részleteit. Gyakran nem érvényesíthető azonban a Szabályzatban szereplő díj, míg neves lakberendezők magasabb árat is érvényesíthetnek. [...] A 90-es évek közepén kerülhetett sor a Szabályzat megalkotására. Írásbeli anyagok nem állnak a tanú rendelkezésére a Szabályzattal kapcsolatban. A Szabályzat előkészítésében a tanú mellett [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat] (a Junior Art Center akkori tulajdonosa), illetve [személyes adat] (a Veresegyházi lakberendező iskola tanára) vettek részt. [...] Az elfogadás részleteire a tanú nem emlékszik.”²⁰

¹⁸ VJ/73-88/2014. számú irat

¹⁹ VJ/73-88/2014. számú irat

²⁰ VJ/73-106/2014. számú irat

29. A Szabályzat struktúrájának kialakításával kapcsolatosan [személyes adat] előadta, hogy „[a] Szabályzat struktúrája valószínűleg nem változott, a díjtételek azonban igen. Már kezdetben felmerült, hogy a díjtételek az inflációval arányosan növekedhetnek. A díjak kialakítása során figyelemmel voltak az építészek és a belsőépítészek hasonló szabályzataira. Méltányos díjtételek kialakítására törekedtek. A tervezési díj alapulhat az érintett terület nagyságán, a beruházási költségen, illetve a ráfordított időn (napidíj, óradíj, illetve művezetés).”²¹

III.2.2.3. [személyes adat] tanúvallomása

30. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „részt vett a Honorárium Szabályzat előkészítésében (egy 20 fős testület tagjaként). Ennek oka, hogy a szakmát elkezdő lakberendezők nem voltak tisztában a lakberendezési tevékenységbe tartozó feladatokkal és annak kondícióival. A belsőépítész díjtáblázatból indultak ki, és azt vizsgálták, hogy ennek alapján hogyan határozhatók meg a méltányos lakberendezői díjazás keretei. Az építész díjtáblázat alapján kereteket határoztak meg a díjakra. A Honorárium Szabályzatot ajánlasként tekintették, annak sosem volt kötelező ereje. A Honorárium Szabályzat előkészítése a LOSZ alapítása után 4-5 évvel kezdődött. A szakmában az alakult ki, hogy a négyzetméter alapú számítás a legmegfelelőbb a lakberendezői díjazás meghatározására. A tanú [személyes adat]-ra és [személyes adat]-ra emlékszik a Honorárium Szabályzat előkészítésében részt vevők tekintetében.”²²
31. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[a] Honorárium Szabályzat a Közgyűlésre került benyújtásra, mint az előkészítő munkacsoport beszámolója. A tanú nem emlékszik rá, hogy erről a Közgyűlés szavazott-e, de a Közgyűlésben minden kérdésről szavazás volt, ezért valószínű, hogy erről is.”²³ [személyes adat] úgy nyilatkozott, hogy „a Honorárium Szabályzat elfogadásában részt vett.”²⁴

III.2.2.4. [személyes adat] tanúvallomása

32. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „emlékei szerint részt vett ebben a munkában [a Honorárium Szabályzat létrehozásában]. A tanú nem emlékszik rá, hogy még ki vett részt a Honorárium Szabályzat kidolgozásában. A LOSZ valamely rendezvénye (talán „LOSZ Terasz”) keretében beszélgettek a kérdésről. A Honorárium Szabályzat elnevezés nem szerencsés, hiszen mindvégig ajánlasként működött. [...] hivatalos elfogadása nem volt a Szabályzatnak, nem szavaztak róla a Közgyűlésen.”²⁵

III.2.2.5. [személyes adat] tanúvallomása

33. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[a] szakmai javaslatok mellett került elő a tervezői díjak rendezésével kapcsolatos törekvés. Célja az volt, hogy a fiatal, pályakezdő lakberendezők számára iránymutatásként szolgáljon, illetve a megbízóval kialakuló jogvita esetén is segítséget nyújtson. Ehhez kapcsolódott a LOSZ által kialakított szerződésminta is. Alapul vették a folyamatosan frissített építész díjszámítási szabályokat, ezen alapult a LOSZ Honorárium Szabályzata is. A tanú a Szabályzattal kapcsolatos egyeztetéseken nem vett részt, de tudomása volt róla. Az egyeztetések 1996-1998 környékén zajlottak. [...] A tanúnak a konkrét díjtétel javaslatokról előzetesen tudomása volt. Fontosnak tartotta az arány megtartását az építész díjakkal összehasonlítva; törekedtek arra, hogy a lakberendezők négyzetméterre vetített

²¹ VJ/73-106/2014. számú irat

²² VJ/73-140/2014. számú irat

²³ VJ/73-140/2014. számú irat

²⁴ VJ/73-140/2014. számú irat

²⁵ VJ/73-143/2014. számú irat

tervezési-tanácsadási tevékenység díjai hozzávetőlegesen 20-50%-kal legyenek alacsonyabbak az építész díjakhoz képest. Ennek oka a lakberendezői szakma jellege volt (feladatok jellege, felelősség stb.).” [személyes adat] előadta továbbá, hogy „[a] közgyűlési meghívó mellékleteként szerepelt a javaslat, amelyet a tagoknak kiküldtek. A közgyűlésen megvitatták a javaslatot. A tagokat még a javaslat kialakításakor meghívták az előkészítő megbeszélésekre, de e munkacsoportüléseken jellemzően kevesen vettek részt. A közgyűlés elfogadta a Szabályzatot. Ezt követően nyomtatott formában kiküldték a Szabályzat elfogadott, végleges változatát.”²⁶

34. A Szabályzat tagok általi elfogadtatásával kapcsolatosan [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[a] tagok részéről olyan jelzések érkeztek, hogy a Szabályzatban foglalt díjak sokszor nem érvényesíthetők a megrendelőkkel szemben. A lakberendező csak akkor tudott magasabb díjakat érvényesíteni, ha megfelelő szakmaiságot tudott felmutatni.”²⁷

III.2.2.6. [személyes adat] tanúvallomása

35. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[személyes adat]ra és [személyes adat]re emlékszik, mint olyan személyekre, akik részt vettek a Honorárium Szabályzat létrehozásában. A Honorárium Szabályzat kialakítására 1997-1998 környékén kerülhetett sor. A LOSZ létrehozásának célja, hogy legyen egy leinformálható lakberendezői kör. És ehhez kapcsolódott a Honorárium Szabályzat is, amely csak ajánlat volt, annak sosem volt kötelező ereje, etikai eljárás sem folyt sosem annak esetleges megsértése miatt. A tanú ügyfelekkel folytatott megbeszélései során hivatkozott a Honorárium Szabályzatra. Már a lakberendezői tanfolyamon felmerült az a kérdés, hogy a lakberendezői tevékenység díjait hogyan lehet meghatározni. A belsőépítészekre vonatkozó díjszámítás ekkor már ismert volt (a díjak minimumát és maximumát határozták meg). De nagyon nehéz a lakberendezési tevékenység díjazását általánosságban meghatározni. A LOSZ informális találkozókat szervezett tagjai számára. Egy-egy ilyen alkalomra nevesebb belsőépítészeket is meghívtak; lehetséges, hogy így indult el a Szabályzat kialakítása. Az alapvető elképzelés az volt, hogy a tevékenységhez szükséges szakkönyveket beszerezni, illetve más feltételeket biztosítani, és ennek díjával lennének összefüggésben a lakberendezői díjak.” [személyes adat] elmondta, hogy „nem tudják a lakberendezők egymásról, hogy mennyiért végzik tevékenységüket.”²⁸

III.2.2.7. [személyes adat] tanúvallomása

36. [személyes adat], a SzépLAK főszerkesztője tanúvallomása szerint „[a] LOSZ-ban körvonalazódott, hogy a tagság leginkább a díjazás tekintetében várna segítséget a LOSZ-tól. Erre válaszul a LOSZ összeállította díjajánlását. Bár több lakberendező a honlapján arra utal, hogy díjai a LOSZ díjtételein alapulnak, de ezt nem írta elő a LOSZ. A LOSZ mindvégig csak ajánlásként fogalmazta meg a díjait. [...] A tanú szerint a LOSZ tagjai helytelenül használják a fogalmakat, ezért alkalmazták a „szabályzat” kifejezést, annak ellenére, hogy az csak ajánlás volt.”²⁹

III.2.2.8. [személyes adat] tanúvallomása

37. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „a Junior Art Center hallgatójaként szerzett információt a szövetségről, amelyhez már hallgatóként csatlakozott 1999,

---

²⁶ VJ/73-93/2014. számú irat

²⁷ VJ/73-93/2014. számú irat

²⁸ VJ/73-141/2014. számú irat

²⁹ VJ/73-147/2014. számú irat

illetve 2000 körül. [...] A tanú a Szövetséghez való belépéskor találkozott a Szabályzattal, amelyet belépéskor megkapott nyomtatott formában. Az új tagok ebben az időszakban minden esetben kaptak egy példányt a Szabályzattól. A tanú nem emlékszik pontosan a belépéskor kapott Szabályzat pontos tartalmára. A Szövetségnek csak később, a tanú elnökségének idejében (2004 második fele, 2005 körül) lett honlapja, amelyre a Szabályzat is felkerült.”³⁰

38. A Szabályzat megalkotásának okairól, hátteréről és körülményeivel kapcsolatos ismereteire vonatkozó kérdésre [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy ”[a] cél az volt, hogy az új tagok számára segítséget nyújtson saját díjaik, az alkalmazott díjstruktúra kialakítása tekintetében.”³¹

III.2.2.9. [személyes adat] tanúvallomása

39. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „a Honorárium Szabályzatot belépésekor ismerte meg. A Szabályzat iránymutatásként szolgált és szolgál egyrészt a megbízóknak, illetve a frissen végzett lakberendezők számára. Ennek elsősorban fogyasztóvédelmi okai voltak, hogy a vevőket, a megbízókat tájékoztassa, és segítse őket a megfelelő munkát végző lakberendező és megfelelő árszint kiválasztásában. A megbízóknak valószínűleg nem voltak megfelelő információi a piacon szokásos árakról.”³²

III.2.3. Harmadik felek válaszai

40. A Honorárium Szabályzat megalkotásának háttere, körülményei kapcsán a megkérdezett 19 harmadik fél³³ közül öten rendelkeztek információval. A válaszok szerint a Szabályzat a kezdő lakberendezők számára szolgál iránymutatásként, illetve a lakberendezők számára nyújt tájékoztatást, kiindulási alap az árajánlat felépítése, tartalma szempontjából, egy válaszadó szerint az ügyfelek számára nyújt segítséget. A Szabályzat megalkotásának időpontját tekintve szintén mindössze pár válasz érkezett; melyek szerint már elérhető volt, mikor az adott válaszadó csatlakozott a LOSZ-ba, illetve megjelent az is,³⁴ hogy a LOSZ alapításakor a társszakmák, kamarák, szakmai szervezetek árazási metódusait figyelembe véve alkották meg. Egy válaszadó információi szerint nagy létszámú team vett részt a megalkotásában, LOSZ elnökség, belsőépítészek, lakberendező tagok, melyben a válaszadó maga is részt vett.³⁵

---

³⁰ VJ/73-87/2014. számú irat

³¹ VJ/73-87/2014. számú irat

³² VJ/73-144/2014. számú irat

³³ Az Adatkérő végzéseket VJ/73-9/2014.-től VJ/73-45/2014.-ig terjedő iratok, valamint VJ/73-55/2014. – VJ/73-59/2014. sz. iratok, az arra érkezett adatszolgáltatások VJ/73-46-54/2014., VJ/73-60-67/2014., VJ/73-73-76/2014. és VJ/73-78-82/2014.

³⁴ VJ/73-67/2014.

³⁵ VJ/73-64/2014.

III.3. A LOSZ Honorárium Szabályzatának módosításai (2000. 2002, 2008, 2012)

III.3.1. Irati bizonyítékok

41. A feltárt bizonyítékok alapján a Honorárium Szabályzat (legalább) négy alkalommal: 2000-ben, 2002-ben, 2008-ban és 2008 és 2012 között, de (a 2012. június 13-i elnökségi ülésről készült emlékeztetőből kikövetkeztetve) feltehetően 2012-ben módosult.
42. A Honorárium Szabályzatra vonatkozó bizonyítékokat az alábbi táblázat foglalja össze.

Időpont	Dokumentum tartalma	Forrás	Megjegyzés
2000.	„LAKBERENDEZŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE LAKBERENDEZŐI HONORÁRIUM SZABÁLYZAT (2000. évben)” c. dokumentum	VJ/73-113/2014. számú irat melléklete	
2002.	„LAKBERENDEZŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE AJÁNLOTT LAKBERENDEZŐI HONORÁRIUM TARIFA (2002. évben)” c. dokumentum	VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. melléklete	
2003. október 8.	„2004. évi munkatervi vázlat / [személyes adat]” c. dokumentum „A magam nevében valóban csak vázlatot tudok írni, hiszen nem tudni, jövőre ki tevékenykedik ezen a területen, és neki milyen készségei lesznek. Ha hozzám hasonló személy lesz a témafelelős /innen saját nevemben/: Vállalt témakörök, területek: [...] - <u>a honoráriumokkal, és díjszámításokkal kapcsolatos munkákban részvétel</u> [...].”	VJ/73-109/2014. sz. irat melléklete	
2003.	„Adalékok a 2003-as Elnöki beszámolóhoz – Közgyűlés 2003. november 28. ([személyes adat])” c. dokumentum „Honorárium szabályzat Az ez évben érvényes honoráriumok a 2002. év összegeivel egyeznek meg, mivel az idén nem alkalmaztuk az inflációt követő korrekciót. A tapasztalatok alapján a jövőben szükséges lesz a Honorárium szabályzat átdolgozása. Elnökségi tagtársunk – Tasnádi Gyuri – kísérletet is tett rá, de kommunikációs problémák miatt ez „befulladt” (?). Ennek a tanulságait is feltétlenül le kell vonni, mert nagyon veszélyes játszmákhoz vezethet.”	VJ/73-109/2014. sz. irat melléklete	
2004. február 3.	„Emlékeztető a Lakberendezők Országos Szövetsége alakuló elnökségi üléséről” c. dokumentum Jelen voltak: [személyes adat] elnök, [személyes adat] társelnök, [személyes adat] társelnök, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi tag,	VJ/73-109/2014. sz. irat melléklete	

	<p>[személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi póttag, [személyes adat] az EB elnöke, [személyes adat] az Etikai Bizottság elnöke, [személyes adat] EB tag, [személyes adat] EB póttag.</p> <p>„[személyes adat] előterjesztette az elnökségen belüli feladatmegosztás témaköreit. [személyes adat] kiegészítéssel élt. A beszélgetés végére a <u>következő feladatmegosztás körvonalazódott:</u></p> <p>[...]</p> <p>- Oktatás, szakmai szakértői bázis, <u>honorárium</u>: [személyes adat]</p> <p>[...]”</p>		
2004. április 29.	<p>2004. április 29-én kelt „Emlékeztető a Lakberendezők Országos Szövetségének 2004. évi VI. elnökségi üléséről” c. dokumentum</p> <p>Jelen voltak: [személyes adat] elnök, [személyes adat] társelnök, [személyes adat] társelnök, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi tag, Érsekné [személyes adat] elnökségi póttag, [személyes adat] EB tag, [személyes adat] tag, [személyes adat] ügyvezető titkár.</p> <p>„<u>Következő Közgyűlésig megvalósítandó feladatok:</u> támogatói rendszer, pályázati feltételrendszerek, SZMSZ, Alapszabály, Bizottságok ügyrendje (Tagfelvételi Bizottság), tagdíj (emelés), pályázás, adatbázis, CD, új iroda, szponzorok szervezése, új adminisztrációs rendszer, kommunikáció, szakmai bázis, tagozatok, <u>honorárium rendszer</u>, mestervizsga, új vizsga rendszer, környezetelemzés.”</p>	VJ/73-109/2014. sz. irat melléklete	
n.a.	<p>„Munkacsoportok alakulnak” c. dokumentum</p> <p>„A LOSZ Elnöksége az ezévi Közgyűlésen elhangzottak alapján munkacsoportokat hozott létre a szervezte hatékonyabb működése érdekében, és egyben a következő (előreláthatóan novemberi) közgyűlés előkészítésére. Minden munkacsoportot egy vagy két elnökségi tag vezet, és várjuk minden lakberendező és pártoló tag jelentkezését, aki úgy érzi, hogy bármelyik csoport munkájában aktívan részt akar venni, ill. tudásával, tapasztalataival segíteni tud valamelyik területen.</p> <p>Várjuk jelentkezéseiteket lehetőleg június végéig, hogy minél hamarabb kialakulhassanak az egyes csoportok és megkezdhessék az érdemi munkát. (Az egyes csoportok üléseinek időpontját a Levélhírben is közöljük, de az érintetteket telefonon értesítjük.)</p> <p>Kérjük közöljétek (személyesen vagy akár írásban) minden olyan észrevételeteket, igényteket, eddigi</p>	VJ/73-113/2014. sz. irat melléklete	

	<p>kritikákat, javaslataitokat, felajánlásaitokat vagy bármilyen ötleteteket, amellyel saját magunk érdekében a LOSZ hatékonyságát növelni tudjuk!</p> <p>A LOSZ MUNKACSOPORTOK FELADATAI CÍMSZAVAKBAN:</p> <p>I. SZERVEZETI KÉRDÉSEK / [személyes adat] [...]</p> <p>II. <u>ALAPFELADATOK</u> / [személyes adat], [személyes adat]</p> <ul style="list-style-type: none"> – Érdekvédelem, jogi tanácsadás (szerződéskötés, szerződési fegyelem – tervezői és megbízói oldal) – <u>Tervezői tarifarendszer kidolgozása, karbantartása</u> – Szakmai állásfoglalások – társszakmák és a sajtó felé, – Tervező tagok ajánlása megrendelőknek, regisztrálása, visszajelzés (mindenkinek legyen portfóliója) <p>III. OKTATÁS, KÉPZÉS / [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat] [...]</p> <p>IV. INFORMÁCIÓ GYŰJTÉS, - ADÁS, PR / [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat] [...]</p> <p>V. RENDEZVÉNYEK, CÉGES KAPCSOLATOK, SZPONZORÁLÁS / [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat] [...]"</p>		
<p>2005. január - február</p>	<p>„L•E•V•É•L•H•Í•R 2005. Január-Február LOSZ: lakásból otthont – szakértelemmel” c. kiadvány</p> <p>1. oldal „Szakmai programterv 2005. [...]</p> <p>02.16. LOSZ-Café: A lakberendezési munka tartalma. Tarifatáblázat [...]</p> <p>03.16. LOSZ-Café: Lakberendezési szerződések”</p> <p>4. oldal „LOSZ-Café <u>Tarifatáblázat. A lakberendezési munka tartalma.</u> Időpont: 2005. február 16. 16 óra Helyszín: Dunapark Kávézó, XIII. Bp. Szent István park Programszervező: [személyes adat], [személyes</p>	<p>VJ/73-109/2014. sz. irat melléklete</p>	

	<p>6. napirendi pont</p> <p>„6. Tagkártya tárgyában írjunk levelet [személyes adat]nak, aki vállalta a tagkártya elkészítését – kedvezményel- a LOSZ-nak.</p> <p>Szakmai Tanácsadó testület (SZTT) létrehozása – általunk kijelölt emberek legyenek</p> <p>Feladata:</p> <p><u>LOSZ szabályok átdolgozása (pl. Honoráriumszabályzat)</u></p> <p>Szakmaiság képviselője (pl. pályázatok)</p> <p>Jelöltek:</p> <p>[személyes adat] belsőépítész, a LOSZ alapító tagja</p> <p>[személyes adat] a Széplak Főszerkesztője</p> <p>[személyes adat] a LOSZ korábbi tagja</p> <p>[személyes adat] az Év Lakberendezője – 2004.</p> <p>[személyes adat] a LOSZ jelenlegi elnöke</p> <p>[személyes adat] a Tagfelvételi Bizottság elnöke</p> <p>[személyes adat] a LOSZ korábbi elnökségi tagja</p> <p>Határozat: 6 fő egyhangúlag elfogad</p> <p>Felkérő levelet írni a jelölteknek...”</p>		
2007. május 22.	<p>Szakmai Tanácsadó Testület ülése</p> <p>„Emlékeztető a Szakmai Tanácsadó Testület üléséről” c. dokumentum</p> <p>Részt vettek: [személyes adat] elnök, [személyes adat] Széplak Főszerkesztője, [személyes adat] TB elnök, [személyes adat] tag, [személyes adat] tag</p> <p>„Napirendi pontok:</p> <p>[...]</p> <p>3. <u>Tarifatáblázat megújítása</u></p> <p>[...]</p> <p>3. Tarifatáblázatról:</p> <p>Az SZTT javaslata szerint át kell dolgozni a tarifatáblázatot, körbeküldeni az SZTT tagoknak véleményezésre, javaslat tételre</p> <p>Elhangzott, hogy 20%-kal meg kell emelni a díjtételeket, de ne legyen túlterjengős.</p> <p>Következő Elnökségi Ülésen legyen Napirendi pont.”</p>	VJ/73-5/2014. sz. irat 8. sz. melléklete	
2008. május 7-i elnökségi ülés	<p>„Emlékeztető a Lakberendezők Országos Szövetségének Elnökségi Üléséről” c. dokumentum</p> <p>Jelen vannak: [személyes adat] elnök, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi tag, [személyes adat] elnökségi póttag, [személyes adat] elnökségi póttag, [személyes adat] Construma projektvezetője, [személyes adat] titkár</p> <p>„Napirendi pontok a 2008.05.07-i Elnökségi Ülésre</p>	VJ/73-5/2014. sz. irat 8. sz. melléklete, VJ/73-102/2014. irat 4. sz. melléklete és VJ/73-196/2014. számú irat III. sz. melléklete	

	<p>[...]</p> <p>2. 14.10-14.20 Elnöki beszámoló ([személyes adat])</p> <p>[...]</p> <p>7. 16.50- Egyebek</p> <p><u>Átdolgozott Honorárium Szabályzat - döntésre</u> ([személyes adat])</p> <p>[...]</p> <p>„Elnöki beszámoló ([személyes adat]) 2008. 04. 22-én 10 órakor a LOSZ elnökségi tervező tagok, Bizottsági tervező tagok és SZTT tagok bevonásával terveztük a Tarifatóblázat (javasolt) átdolgozását. 16 fő meghívott tagból 7 fő elfogadta a meghívást, s részt vett az átdolgozáson. Az ülésen elhangzottak és javaslatok alapján [személyes adat] elkészítette az anyag tervezetét, s elfogadásra illetve módosításra körbe küldtük a résztvevőknek. [személyes adat] és [személyes adat] tett javaslatot módosításra, melyek alapján az elnökségi tagok jóváhagyásával, az anyag elnyeri végleges tervezett formáját. Ezt követően elfogadásra-jóváhagyásra kiküldjük az elnökségi tagok részére.”</p> <p>[...]</p> <p>„7/1. Átdolgozott Honorárium Szabályzat - döntésre Elnöki beszámolóban tárgyalva”</p>		
2008. május 7.	„Lakberendezői honorárium szabályzat (ajánlott) A LAKBERENDEZŐ MŰKÖDÉSI TERÜLETE, A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA, AZ EGYES MUNKARÉSZEK DÍJAI” c. dokumentum	VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. melléklete	
2012. június 13.	<p>„Emlékeztető a júniusi Elnökségi ülésről” c. dokumentum</p> <p>Jelen vannak: (szavazati joggal)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. [személyes adat] – elnök 2. [személyes adat] – szervezetvezetési társelnök 3. [személyes adat] – elnökségi tag 4. [személyes adat] – elnökségi tag 5. [személyes adat] – elnökségi tag 6. [személyes adat] – gazdasági társelnök <p>8. pont „Egyéb”</p> <p>Harmadik pont: „<u>Tarifa táblázat – Mielőbb át kell dolgozni</u>, mert nevetségessé tesz bennünket. Fel kell kérni [személyes adat]-t, [személyes adat]-t, [személyes adat]-t, [személyes adat]-t, és [személyes adat]-t, küldjék el javaslataikat az Elnökségnek”</p>	VJ/73-47/2014. sz. irat melléklete	
n.a.	„Lakberendezői Honoráriumi Szabályzat	VJ/73-1/2014.	

	(ajánlott)” c. dokumentum	számú irat 2. sz. melléklete	
2014. november 12.	<p>Tagok tájékoztatására kiküldött levél „Budapest, 2014. november 12. Tisztelt Tagság!</p> <p>Ezúton tájékoztatlak Titeket/Önöket, hogy a Gazdasági Versenyhivatal végzést hozott a Szövetség ellen gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt, és egyben versenyfelügyeleti eljárást indított ellenünk. Ennek oka, hogy a régi honlapunkon (szinte a Losz kezdete óta) fent volt a tervezők számára ajánlott tarifa táblázat. A 42 pontos kérdőívet ügyvéd bevonásával megválaszoltuk, amely az általános kérdésektől kezdve pl. taglétszám, árbevétel, egészen odáig terjedt, hogy a tagok adatait is meg kellett adnunk. Ahhoz, hogy a beadványt elkészítsük, végig kellett néznünk az elmúlt 15 év fellelhető dokumentumait, és egyeztetnünk kellett az előző elnökkel is. Ezek eredményeként elmondható, hogy az ajánlott tarifát belsőépítészek és szakemberek dolgozták ki a Losz számára, melyet 4-5 évenként frissített a Szövetség az infláció mértékének megfelelően. Ez a tarifa azonban csak tájékoztató jelleggel került fel a honlapra, annak betartása sosem volt kötelező érvényű.</p> <p>Másik sajnálatos hír, hogy [...] Bárkinek fentiekkel kapcsolatban kérdése van, kérem forduljon hozzánk bizalommal. Szívélyes üdvözlettel [személyes adat] elnök”</p>	VJ/73-47/2014. sz. irat 4. sz. melléklete	

1. táblázat: A Honorárium Szabályzatra vonatkozó bizonyítékok

III.3.2. A LOSZ nyilatkozata

43. A LOSZ nyilatkozata szerint a Honorárium Szabályzat, az Etikai Kódex és lakberendezési szerződésminta létrehozása/módosítása Elnökségi hatáskörbe tartozik az Alapszabály alapján, mivel nem kizárólagos közgyűlési hatáskör.³⁶
44. A LOSZ nyilatkozata szerint az előző elnökség az infláció mértékével módosította az ajánlott díjakat. 2010 óta, [személyes adat] elnöksége alatt nem történt átdolgozás, módosítás. 2010-2014 év között a Honorárium Szabályzat nem került módosításra, mert egyértelművé vált a LOSZ számára, hogy a Honorárium Szabályzatban szereplő javasolt árszabás nem került alkalmazásra, mert a valóságban a piac igényeinek megfelelően került az ár (szabad ár) megállapításra a megrendelő és a lakberendező között, szabad megállapodás során.³⁷

³⁶ VJ/73-155/2014. számú irat 6. pontja

³⁷ VJ/73-155/2014. számú irat 7. és 9. pontja

45. [személyes adat] megkeresésére [személyes adat], a LOSZ korábbi elnöke által adott válasz szerint „[a] LOSZ-nak elnökségem előtt is volt tarifa táblázata, így mi is természetesnek vettük, hogy folytassuk ezt a gyakorlatot. Elnökké választásom után az egyik első elnökségi ülésre [személyes adat] elnökségi póttag egy beadvánnyal készült, amely egy fontos szakértői bázis létrehozására vonatkozóan fogalmazott meg javaslatokat. A bázis fontos feladataként jelölte meg a tarifátáblázat korszerűsítését. A cél a szakmaiság hangsúlyozása és a tagok tájékoztatása volt”.³⁸
46. [személyes adat] előadta, hogy nem tudja, eredetileg ki kezdeményezte a honoráriumszámítás módszereire, a díjtételek mértékére, a díjtételek részletezettségére vonatkozó rendelkezések Szabályzatba foglalását, később az elnökség és az SZTT javasolta a módosítást.³⁹
47. Arra a kérdésre, hogy mikor módosult a Szabályzat, [személyes adat] előadta, hogy „[n]em tudom a pontos dátumot, mert a kezdeteknél nem voltam jelen, sőt tag sem voltam. Egyszer biztosan módosítottuk 2007-ben. Ebben az évben az újonnan felállt szakmai tanácsadó testület tűzte napirendjére a kérdést. A testület dolgozta át a szabályzatot. Az biztos, hogy a módosított tarifákról a következő elnökségi ülésen döntöttünk.” (Lásd 2008. május 7-i elnökségi ülés emlékeztetője, a 2007. május 22-i szakmai tanácsadó testületi ülés emlékeztetője, valamint a végleges lakberendezői honorárium táblázat ajánlat (2008.05.07.), továbbá a Lakberendezők Országos Szövetsége ajánlott lakberendezői honorárium tarifa 2002. évben című dokumentum szövege).⁴⁰
48. [személyes adat] nyilatkozata szerint az SZTT szerette volna a tarifákat az aktuális pénzügyi helyzethez igazítani, a cél az infláció követése volt - ahogy emlékszik. A szövegezés az SZTT munkája volt. Az SZTT részéről a munkában részt vett: [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat]. [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat].⁴¹
49. [személyes adat] nyilatkozata szerint a tarifákkal a lakberendezői munka értéket szerették volna meghatározni. A lakberendezői munka egyes fázisaihoz rendeltek tarifákat. Többféle díjszámítási módszert is meghatároztak (négyzetméter alapú, óradíj, költségkeret %-a).⁴²
50. [személyes adat] nyilatkozata szerint a tarifátáblázat elfogadása az elnökség feladata volt. A tarifátáblázat az infláció változását követve lett korrigálva, de ez nem kötelező érvényű „tarifa”, csak tájékoztató jellegű adat, így sem közgyűlési jóváhagyás, sem egyéb tájékoztatás és elfogadás nem történt.⁴³
51. [személyes adat] a LOSZ jelenlegi elnökének és képviselőjének nyilatkozata szerint 2007. május 22-én a LOSZ akkori elnökének, Szentesi Nórának a kezdeményezésére megalakult a SZTT⁴⁴. Az alakuló gyűlésen kívül, melynek jegyzőkönyve korábban mellékletben csatolva volt, több testületi ülés nem volt, további érdemi munka nem történt. A SZTT-ről sem az Alapszabály, sem a Szervezeti és működési szabályzat nem rendelkezik.⁴⁵

³⁸ VJ/73-5/2014. számú irat 25. pontja, VJ/73-47/2014. számú irat 5. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 5. pontja

³⁹ VJ/73-5/2014. számú irat 31. pontja

⁴⁰ VJ/73-5/2014. számú irat 26. pontja, VJ/73-47/2014. számú irat 5. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 5. pontja

⁴¹ VJ/73-5/2014. számú irat 27-29. pontja

⁴² VJ/73-5/2014. számú irat 30. és 32. pontja

⁴³ VJ/73-5/2014. számú irat 33. pontja

⁴⁴ Szakmai Tanácsadó Testület

⁴⁵ VJ/73-47/2014. számú irat 3. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 3. pontja

52. 2012-ben napirendre került a Honorárium Szabályzat módosításával [lásd. Emlékeztető a júniusi Elnökségi ülésről (2012. június 13.)] kapcsolatosan [személyes adat], az eljárás alá vont képviselője az ügyfélmeghallgatáson előadta, hogy „egyes díjakat túl magasnak talált. A módosításra végül nem került sor. A négyzetméterárak megfelelőek, mivel az összeghatárok megfelelő rugalmasságot biztosítanak. A Honorárium Szabályzat nem került módosításra a jelenlegi elnök megbízatása alatt.”⁴⁶
53. [személyes adat] a Honorárium Szabályzat hatékonysági előnyét abban látja, hogy „[m]a már akár végzettség nélkül is lehet lakberendezői szolgáltatásokat nyújtani, amely a fogyasztók számára számos veszélyt hordoz. A Honorárium Szabályzat tájékoztatást nyújt a megrendelőknek, hiszen összevethetik a tényleges vállalási árral, és amennyiben az túl alacsony, a fogyasztó sejtetheti, hogy nem fog megfelelő szolgáltatást kapni. Az egyes lakberendezői honlapok is megtévesztőek lehetnek a laikusok, fogyasztók számára. A fogyasztók nem feltétlenül a legalacsonyabb díjat keresik: amennyiben egy szakmai szövetség összeghatárokat határoz meg, akkor a fogyasztó elgondolkodhat azon, hogy az ehhez képest túl alacsony díj megfelelő minőségű szolgáltatást takar-e. A lakberendezés bizalmi állás, hiszen a megrendelő számos érzékeny információt ad át, beengedi az otthonába. Fontos tehát a bizalom a szakmában. A LOSZ törekszik arra, hogy az Év Lakberendezője pályázaton nívós szakemberek bírálják el a pályázatokat, hiszen ez a piacra lépők számára fontos megjelenési lehetőség. A pályakezdekők a képzések során nem tudják megismerni a piaci viszonyokat, ezért számukra segítséget nyújt a Honorárium Szabályzat. A LOSZ legalább OKJ-s bizonyítványt vár el a tagként csatlakozni kívánó lakberendezőkről.”⁴⁷
54. [személyes adat] előadta továbbá, hogy „sok lakberendezővel beszélt, akik elmondták, hogy a Szabályzat alapján határozzák meg a díjaikat, még akkor is, ha egyébként nem tagjai a LOSZ-nak.”⁴⁸
55. Az ajánlott honorárium táblázatot pedig az elnökség 2014. október 16-i ülésén döntöttek értelmében, amíg a vizsgálat folyik ez ügyben, az új honlapra a LOSZ nem tölti fel.⁴⁹ A tagokat levélben tájékoztatták minderről.

III.3.3. Tanúvallomások

III.3.3.1. [személyes adat] tanúvallomása

56. [személyes adat] tanúvallomása során előadta, hogy „[a] szabályzat a tanú elnöksége alatt is többször módosult, elsősorban akkor, amikor jelzések érkeztek, hogy valamelyik elem nem megfelelő, illetve az infláció arányában kellett változtatni a díjakon. A tanú előadta, hogy nem áll rendelkezésére írásos információ.”⁵⁰

III.3.3.2. [személyes adat] tanúvallomása

57. [személyes adat] tanúvallomása szerint „[a] Szabályzat a díjakat illetően változott, hiszen az időmúlással együtt módosítani kellett. A díjak egyébként nem kirívóak. Valószínűleg az utóbbi években nem nagyon módosultak a díjak. A tanú úgy emlékszik, hogy társelnöksége idején nem került sor a Szabályzat módosítására.”⁵¹

⁴⁶ VJ/73-89/2014. számú irat

⁴⁷ VJ/73-89/2014. számú irat

⁴⁸ VJ/73-110/2014. számú irat

⁴⁹ VJ/73-47/2014. számú irat 10. pontja, VJ/73-47/2014. számú irat 7. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 10. pontja

⁵⁰ VJ/73-88/2014. számú irat

⁵¹ VJ/73-106/2014. számú irat

III.3.3.3. [személyes adat] tanúvallomása

58. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „a Honorárium Szabályzat módosításának előkészítésében közvetlenül nem vett részt, azonban arra volt példa, hogy a tervezett módosításokat megküldték a tanúnak lektorálásra. A 2004-es és a 2008-as Honorárium Szabályzat változat jutott a tanú tudomására. A Honorárium Szabályzat 2004-ben került fel a honlapra.”⁵²
59. [személyes adat] a VJ/73-109/2014. számú irat mellékleteként szereplő a LOSZ Elnökségi üléséről készített jegyzőkönyvvel kapcsolatosan előadta, hogy „emlékei szerint ezen ténylegesen négyen vettek részt. A 2007-2008-as Honorárium Szabályzat módosításban ez a testület közvetlenül nem vett részt, csak tanácsokat adott.”⁵³

III.3.3.4. [személyes adat] tanúvallomása

60. [személyes adat] a Honorárium Szabályzat módosításával kapcsolatosan előadta, hogy „[e]gy idő után felmerült, hogy a Honorárium Szabályzatban foglaltak idejétműlttá váltak, ezért 5-6 évvel a kialakítása után (valószínűleg 2002-ben) módosították azt. Tartalmi részt nem változtattak, csak az inflációt követve módosították a megadott díjakat. Néhány évvel később (valószínűleg 2008-ban), egy újabb módosítás keretében a Szabályzat tartalmát is módosították (ekkor a tanú már nem volt az elnökség tagja). Egyik alkalommal sem került sor a Közgyűlés általi megszavazásra.”⁵⁴
61. [személyes adat] a VJ/73-5/2014. számú irat mellékleteként szereplő, 2007. május 23-án kelt „Emlékeztető a Szakmai Tanácsadó Testület üléséről” című dokumentummal kapcsolatban elmondta, hogy „ekkor már elérhető volt a Honorárium Szabályzat a honlapon. A cél az volt, hogy az érdeklődők lássák a nagyságrendjét a lakberendezői díjnak. A szakmai tanácsadó testület alapítására azért került sor, mert [személyes adat] elnökké választásakor sem ő, sem az elnökség más tagjai nem rendelkeztek ilyen irányú tapasztalattal, ezért azt szerették volna, ha lenne egy olyan „háttérintézmény”, amelytől tanácsot kérhetnek. Nagy gyakorlati szerepe nem volt e testületnek. A tanú nem emlékszik pontosan a szakmai tanácsadó testület létrehozásának időpontjára. Hivatalosan nem került megszüntetésre a szakmai tanácsadó testület, de [személyes adat] elnöksége alatt már nem került sor annak összehívására. Ebben az időben már nem tűntek aktuálisnak a Szabályzatban foglalt díjak. A vidéki lakberendezők szerint túl magasak voltak a díjak, míg mások túl alacsonynak találták azt. Előfordult olyan is, hogy a megbízó egy idő után nem fizette meg a lakberendezői díjat, ezért az volt a cél, hogy a legutolsó részletekre már kisebb része jusson a teljes munkadíjnak. A szakmai tanácsadó testületben csak általánosságban volt szó a Szabályzat módosításáról, azonban a LOSZ különböző, aktívabb tagjai (5-10 tag) a szakmai tanácsadó testülettől függetlenül dolgoztak a Szabályzat megújításán (például [személyes adat] és [személyes adat], illetve mások, köztük a tanú). A tanú nem tudja, hogy az elnökség megvitatta-e a módosítást, mert akkor már nem volt az elnökség tagja. Közgyűlésen biztosan nem szavaztak a Szabályzat módosításáról. A tanúnak nincs tudomása arról, hogy a 2008-as módosítást követően sor került volna a Honorárium Szabályzat megváltoztatására.”⁵⁵

III.3.3.5. [személyes adat] tanúvallomása

62. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „nem módosították a Szabályzatot társelnöksége idejében, nem emlékszik erre.”⁵⁶

---

⁵² VJ/73-140/2014. számú irat

⁵³ VJ/73-140/2014. számú irat

⁵⁴ VJ/73-143/2014. számú irat

⁵⁵ VJ/73-143/2014. számú irat

⁵⁶ VJ/73-93/2014. számú irat

III.3.3.6. [személyes adat] tanúvallomása

63. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „a Szabályzat megalkotásában nem vett részt, csak később, a módosítás megtárgyalásában volt szerepe. A rendszerváltást követően számos szakmai érdekképviselő alakult, azonban ezek többségének jogköreit elvonták. [személyes adat] elnöksége alatt több lakberendező is úgy gondolta, hogy kamarai jellegű önszerveződésre van szükség a szakmában. Zavart okoz, hogy a lakberendezők nem ajánlásként, hanem szabályzatként hivatkoztak a szövetségi díjszámításra. Maga a tanú is el kívánta érni, hogy az építészekhez hasonlóan a lakberendezői díjszámítás is ajánlásként kerüljön megjelenítésre (2009 környékén tartott elnökségi ülésen), de ezt az elnökség nem fogadta el. A Szabályzatban szakmai kritériumok szerepelnek, abban szankcionálási előírások nincsenek.”⁵⁷
64. A VJ/73-109/2014. sz. irat mellékleteként szereplő, 2003. novemberi „Adalékok a 2003-as évi Elnökségi beszámolóhoz” elnevezésű, [személyes adat] által írt dokumentummal kapcsolatosan [személyes adat] előadta, hogy a rá vonatkozó szövegrész „arra utal, hogy a tanú szerint más koncepció mentén kellene elkészíteni a díjszámítási javaslatot, pontosabban felmérve a lakberendezői munka tartalmát. Ezt a LOSZ nem támogatta. A tanú úgy gondolta, hogy a LOSZ évente újratárgyalta a díjszámítását, mivel az az infláció miatt korrekcióra szorul. [...] Később, a Honorárium Szabályzatnál is tapasztalt véleményeltéréshez hasonló véleménykülönbségek együttese miatt tanú kilépett a LOSZ-ból.”⁵⁸
65. [személyes adat] szó szerint kérte jegyzőkönyvezni a következő nyilatkozatot: „A lakberendező tervező szakma zömében kényszervállalkozói élethelyzetekre épül, ebből adódóan a tevékenység egyszerű megélhetési, és nem tőketeremtő tevékenység. Így elkülönül attól a gazdasági versenytől, amely a vállalkozás növekedésében érdekelt. Mivel a tevékenység hasonló a bérből, fizetésből élők helyzetéhez, fontos meghatározni, hogy a tevékenységéhez milyen teljesítmény társul, és annak mi az az ellenértéke, ami még nem veszélyezteti az őt megbízó építtetőt. (A lakberendező alulfinanszírozása esetén veszélybe kerül a munka teljesíthetősége.)” A LOSZ ezt szabályzatként rögzítette, míg a tanú díjszámítási ajánlásként rögzítette volna.”⁵⁹

III.3.3.7. [személyes adat] tanúvallomása

66. [személyes adat] nem emlékezett, hogy „mikor került sor a Honorárium Szabályzat módosítására. A tanú szerint egy alkalommal került sor módosításra. A tanú a Honorárium Szabályzat módosításával kapcsolatos megbeszélésen részt vett. Emlékei szerint még [személyes adat] és [személyes adat] volt ott, mások nevére nem emlékszik. A tanú szerint sem a Honorárium Szabályzatot, sem annak módosítását nem terjesztették a Közgyűlés elé jóváhagyásra.”⁶⁰

III.3.3.8. [személyes adat] tanúvallomása

67. [személyes adat] nyilatkozata szerint „[e]lnöksége alatt a Szabályzatot egyszer frissítették. A LOSZ Szakmai Tanácsadó-testülete végezte a Szabályzat frissítését, amelynek a tanú maga is tagja volt. Tagja volt továbbá [személyes adat], [személyes adat] és [személyes adat]. A frissítés során módosították a négyzetméterárakat, illetve részletesebben meghatározták a tevékenységeket. Ez a testület a döntés előkészítését végezte, ezt követően szükség volt az Elnökség jóváhagyására, illetve a Közgyűlés

⁵⁷ VJ/73-145/2014. számú irat

⁵⁸ VJ/73-145/2014. számú irat

⁵⁹ VJ/73-145/2014. számú irat

⁶⁰ VJ/73-141/2014. számú irat

döntésére. A Szabályzat módosítására 2008-ban került sor. A Szabályzat frissítésekor minden esetben a korábbi változatot tekintették kiindulópontnak.”⁶¹ „Ennek előkészítése 2007-ben kezdődött, és 2008-ban fejeződött be. A tanú nem emlékszik az elfogadás részleteire. Biztosan szó volt róla az Elnökségben, és valószínű, hogy az Elnökség szavazott is a Honorárium Szabályzatról. Az Elnökség rendszerint havonta tartott ülést. Az Elnökség beszámolási kötelezettséggel tartozott a Közgyűlésnek, az Alapszabályban foglaltaknak megfelelően. A tanú szerint nem kellett a Közgyűlésben döntést hozni a Honorárium Szabályzatról, valószínűleg az Elnökség csak beszámolt a Honorárium Szabályzat módosításáról. Jellemzően évente több Közgyűlést tartottak (rendes, illetve rendkívüli Közgyűléseket). A Közgyűlésen nem volt jellemző széleskörű részvétel, általában 20-30 fő vett részt rajta.”⁶²

68. A tanú elé tárt VJ/73-5/2014. számú irat 8. mellékletével kapcsolatosan (a Szakmai Tanácsadó Testület 2007. május 22-i üléséről készült emlékeztető, amelyben a díjak 20%-os emelésére tettek javaslatot) [személyes adat] előadta, hogy „az emelést elsősorban a belsőépítész tagok javasolták. A tanú megjegyezte, hogy „az ügyfelek szeretnek alkudni”, ezért nem lenne szerencsés túl alacsony díjakat meghatározni. Így a LOSZ Szabályzata tulajdonképpen a belsőépítészek által alkalmazott tarifatáblázathoz került igazításra. Későbbi módosításokról a tanúnak nincs tudomása, a LOSZ tevékenységében nem vesz részt aktívan.”⁶³
69. [személyes adat] előadta, hogy „saját díjait elsősorban a kereslet-kínálat alapján határozza meg, a Szabályzatban foglalt díjak ehhez képest viszonylag magasak. A Szabályzat struktúráját maga is alkalmazza.”⁶⁴

III.3.3.9. [személyes adat] tanúvallomása

70. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „mindig volt a LOSZ-nak Honorárium Szabályzata, ami a honlapon volt elérhető. Nem emlékszik arra, hogy mikor került a Honorárium Szabályzat kidolgozásra, illetve arra, hogy ebben ki vett részt. A Honorárium Szabályzat kérdése egyébként folyamatosan téma volt a LOSZ-ban. A tanú emlékszik rá, hogy az elnökségi üléseken tárgyaltak, illetve valószínűleg szavaztak a Honorárium Szabályzatról, de ezzel kapcsolatos konkrétumokra nem emlékszik. [...] A tanú feltételezi, hogy az elnökségi ülésen és a közgyűlésen is szavaztak a Honorárium Szabályzatról. [...] A tanú előadta, hogy nem emlékszik a Honorárium Szabályzat elfogadásának részleteire, bár valószínűleg részt vett benne. [...] A tanú nem emlékszik a Honorárium Szabályzat módosítására.”⁶⁵

III.3.3.10. [személyes adat] tanúvallomása

71. [személyes adat] „nem emlékszik arra, hogy a Honorárium Szabályzat módosításra került.”⁶⁶

III.3.3.11. [személyes adat] tanúvallomása

72. [személyes adat] „nem emlékszik arra, hogy 2008-at követően módosult volna a Honorárium Szabályzat. Közgyűlésen – emlékei szerint – nem tárgyaltak a Honorárium Szabályzatról, illetve annak módosításáról. Az elnökségi ülés egyébként nyilvános, azon bármelyik tag jelen lehet. A tanú úgy emlékszik, hogy alkalomszerűen részt vett

---

⁶¹ VJ/73-87/2014. számú irat

⁶² VJ/73-135/2014. számú irat

⁶³ VJ/73-87/2014. számú irat

⁶⁴ VJ/73-87/2014. számú irat

⁶⁵ VJ/73-134/2014. számú irat

⁶⁶ VJ/73-144/2014. számú irat

elnökségi ülésen, például szakmai programok előkészítése kapcsán, de nem volt szavazati joga.”⁶⁷

73. A vizsgálók a tanú elé tárták a VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. mellékleteként szereplő dokumentumot (Emlékeztető a LOSZ Elnökségének üléséről). [személyes adat] elmondta, hogy „nem emlékszik arra, hogy részt vett ezen az elnökségi ülésen, illetve hogy bármilyen javaslatot készített volna a Honorárium Szabályzat módosítása kapcsán. A tanú nem tudja, hogy miért szerepel a neve a bemutatott dokumentumon.”⁶⁸

III.4. A LOSZ tagok tájékoztatása a Szabályzatról

III.4.1. A LOSZ nyilatkozata

74. [személyes adat] megkeresésére [személyes adat], a LOSZ korábbi elnöke által adott válasz szerint „[a] tagok a web oldalról tájékozódhattak a tarifatáblázat felől. Korábban az internet előtt nyomtatott formában kaphatták kézhez. A Szövetségen kívül nem küldtük senkinek. A tagoknak iránymutatás céljából került ki a honlapra.”⁶⁹
75. [személyes adat] nyilatkozata szerint „[a] LOSZ-ba belépők jelenleg nem kapnak tájékoztatást a Honorárium Szabályzatról, sem a honlapról, sem egyéb módon, amíg a GVH eljárás tart.”⁷⁰

III.4.2. Tanúvallomások

76. [személyes adat] tanúvallomása során előadta, hogy „[a] Szabályzat a tagok számára elérhető volt (például a LOSZ Titkárságán).”⁷¹
77. [személyes adat] tanúvallomása szerint „[k]ezdetben írásban, papíron tájékoztatták a tagokat a Szabályzatról. Az internet elterjedésével pedig online formában, többek közt a LOSZ honlapján.”⁷²
78. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „nem emlékszik [arra, hogy a tagokat hogyan tájékoztatták a Szabályzatról], mivel ő csak az előkészítésben vett részt.”⁷³
79. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[a] tagokat a módosításokról külön nem értesítették, az a LOSZ honlapján volt elérhető.”⁷⁴
80. [személyes adat] tanúvallomásában elmondta, hogy „a 2003-as módosítást az Elnökség tárgyalta meg, majd ezt követően felkerült a honlapra, illetve a LOSZ hírlevelében is megjelentették.”⁷⁵
81. [személyes adat] nyilatkozata szerint „[a] tagokat a szabályozás módosításakor tájékoztatták a Közgyűlésen, illetve a honlapon keresztül. A Szabályzatot a LOSZ lapjában nem tették közzé. Az új tagok a belépéskor megkapták a Szabályzat egy példányát. [...] Korábban az ügyfelek a LOSZ-on keresztül kerestek lakberendezőt. Jelenleg már az interneten tájékozódnak, és több ajánlatot kérnek be.”⁷⁶

---

⁶⁷ VJ/73-136/2014. számú irat

⁶⁸ VJ/73-136/2014. számú irat

⁶⁹ VJ/73-5/2014. számú irat 37. pontja

⁷⁰ VJ/73-89/2014. számú irat

⁷¹ VJ/73-88/2014. számú irat

⁷² VJ/73-106/2014. számú irat

⁷³ VJ/73-140/2014. számú irat

⁷⁴ VJ/73-143/2014. számú irat

⁷⁵ VJ/73-145/2014. számú irat

⁷⁶ VJ/73-87/2014. számú irat

82. [személyes adat] „nem emlékszik arra, hogy a Honorárium Szabályzatot email-ben kiküldték volna a tagoknak. Elnökségi időszaka alatt került sor a LOSZ honlapjának létrehozására, erre a Honorárium Szabályzat is felkerült.”⁷⁷
83. [személyes adat] szerint „[a] honlapon szerepelt a Honorárium Szabályzat, illetve a tanúnak kinyomtatva is rendelkezésére állt.”⁷⁸
84. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[...] még lakberendezői tanulmányokat végzett a Veresegyházi Oktatási Stúdióban. [...] Még a Veresegyházi Oktatási Stúdióban szó volt arról, hogy a lakberendezői tevékenységet milyen díjak mellett lehet végezni, ekkor még a Honorárium Szabályzatról nem hallott. A tanú nem emlékszik arra, hogy mikor és milyen módon szerzett tudomást a Honorárium Szabályzatról.”⁷⁹

III.5. Honorárium Szabályzat betartatása kapcsán feltárt bizonyítékok

III.5.1.A LOSZ nyilatkozata

85. A LOSZ előadta, hogy sosem volt kötelező érvényű „Honorárium szabályzata”. Az ajánlott honorárium táblázat csak segítségül szolgált a pályakezdők részére az elinduláshoz, mely alapján mindenki maga határozhatta meg a saját helyét és díjait a piacon. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján is egyértelmű, hogy az ajánlott tarifa táblázat csak tájékoztató jelleggel szerepelt a honlapon, annak betartásával és ellenőrzésével a Szövetség nem foglalkozott, nem ellenőrzött egyetlen egy alkalommal sem.⁸⁰
86. A LOSZ hivatkozott arra, hogy a szakmaiságot és a színvonalas szakmai munkát preferálja, de sosem lépte, lépi túl a hatáskörét oly módon, hogy ellenőrizze, számon kérje a tervezői tagság egyéni vállalkozói szerződéseit, munkadíját.⁸¹
87. [személyes adat] előadta, hogy véleménye szerint maga a Szabályzat szó egy rossz megfogalmazás volt az előző elnökségek részéről. Mivel ez nem más, mint egy ajánlott tarifa összesítés a pályakezdők segítségére. A tarifa táblázat a régi honlappal megörökölt ajánlott árakat tartalmazta leginkább a pályakezdő LOSZ tagok elindulásának segítségére. Tól-ig határokat jelölt meg a korábbi tapasztalatok alapján. Mivel ez egyfajta segítő jellegű javaslatként szerepelt, a Szövetség természetesen soha, egyetlen alkalommal sem vizsgálta azt, hogy tagjai ez alapján a tarifa táblázat szerint képzik-e az árakat Ez ügyben etikai bizottsági meghallgatás sem történt soha.⁸²
88. Nincs tudomása, nincs adata a LOSZ-nak arról, hogy a Szövetség tagjai milyen tarifákkal dolgoznak, hiszen azt a mindenkori kereslet-kínálat szabályozza. Illetve a lakberendezési munka széles spektruma (tanácsadás, részfeladatok, teljes körű tervezés, látványterv készítés, stb.) mind-mind egyedi árképzést igénylő feladatok. Mivel nincs arról a LOSZ-nak visszacsatolt információja, hogy az egyes tervezők milyen áron kötnek szerződést, nincs semmilyen következménye annak, ha ők nem az ajánlott tarifa táblázatban foglaltakat alkalmazzák munkájuk során.⁸³
89. Arra a kérdésre, hogy volt-e arra példa, hogy valamely tag nem tartotta be a Szabályzat rendelkezéseit és az milyen következménnyel járt ez az adott tagra nézve, [személyes

⁷⁷ VJ/73-135/2014. számú irat

⁷⁸ VJ/73-134/2014. számú irat

⁷⁹ VJ/73-136/2014. számú irat

⁸⁰ VJ/73-47/2014. számú irat 7. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 7. pontja

⁸¹ VJ/73-47/2014. számú irat 7. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 7. pontja

⁸² VJ/73-5/2014. számú irat 38. pontja

⁸³ VJ/73-5/2014. számú irat 39. pontja

adat] előadta, hogy semmiféle dokumentum nem született ez ügyben, nem volt kötelező jellegű az ajánlott tarifa, így semmiféle következménye sem volt.⁸⁴

90. A LOSZ idézi [személyes adat], az Etikai bizottság elnökének válaszát: „A már korábban elküldött Etikai Kódex 2001-ben született meg. Ha bármilyen eljárás indul, akkor azt a kódex 5. pontja teljes körűen szabályozza. A 3.2.8.pont bekerülését a kódex alapjául és példájául szolgáló Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Etikai Kódexe indokolta, melyben szó szerint az alábbiak szerepelnek: „Etikátlan az árakat túlzottan, vagy aránytalanul alacsonyan vagy magasan tartani,... Ennek megállapítása során figyelembe kell venni többek között ... a szolgáltatás ...szakmában szokásos árát.” Mivel a lakberendezés Magyarországon teljesen új szakmaként jelent meg, az egyetlen tájékoztatósi pont az ajánlott tarifa táblázat volt, amit mindenki a saját belátása szerint vett figyelembe, de ennek alkalmazását soha, senki nem vizsgálta. Ebben a tárgykörben tehát a bizottság vagy az elnökség nem tett lépéseket.”⁸⁵

III.5.2. Tanúvallomások

III.5.2.1. [személyes adat] tanúvallomása

91. [személyes adat] tanúvallomása során előadta, hogy „[a] Szabályzat elfogadása idejében jelentősen nőtt a tagok száma, növekedett a panaszok száma, ez pedig felvetette etikai szabályok megalkotásának szükségességét. Az etikai szabályzatba a tanú elnökségét követően kerülhetett - a tanú emlékei szerint - a tisztességtelen vállalási árra való utalás. Megbízói panaszok viszont a tanú elnökségének idejében is érkeztek, hogy az alacsony áron munkát végző lakberendező nem nyújtott megfelelő szolgáltatást. Önmagában azért nem került sor etikai eljárásra, mert egy lakberendező nem alkalmazta a tarifákat, hanem a minőségi kifogások miatt.”⁸⁶

III.5.2.2. [személyes adat] tanúvallomása

92. [személyes adat] előadta, hogy „az etikai szabályzat összeállításában nem vett részt. A tanú szerint sem a Szabályzat megalkotásakor, sem később nem került sor etikai eljárásra a Szabályzat megsértése miatt.”⁸⁷

III.5.2.3 [személyes adat] tanúvallomása

93. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[a] Szabályzat kialakításakor nem volt cél, hogy kötelezővé tegyék a Honorárium Szabályzat alkalmazását, illetve szankcionálhatóvá annak megsértését.” Tudomása szerint „nem került sor tag kizárására a Honorárium Szabályzat be nem tartása miatt.”⁸⁸

III.5.2.4. [személyes adat] tanúvallomása

94. [személyes adat] nyilatkozata szerint „[...] a Honorárium Szabályzat is, amely csak ajánlat volt, annak sosem volt kötelező ereje, etikai eljárás sem folyt sosem annak esetleges megsértése miatt.”⁸⁹

---

⁸⁴ VJ/73-5/2014. számú irat 40. pontja

⁸⁵ VJ/73-47/2014. számú irat 6. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 6. pontja

⁸⁶ VJ/73-88/2014. számú irat

⁸⁷ VJ/73-106/2014. számú irat

⁸⁸ VJ/73-93/2014. számú irat

⁸⁹ VJ/73-141/2014. számú irat

III.5.2.5. [személyes adat] tanúvallomása

95. [személyes adat]-nak „nincs tudomása arról, hogy etikai eljárás folyt volna a Honorárium Szabályzat megsértése miatt.”⁹⁰

III.5.2.6. [személyes adat] tanúvallomása

96. [személyes adat] szerint „sosem került sor etikai eljárásra a Honorárium Szabályzat megsértése miatt.”⁹¹

III.5.2.7. [személyes adat] tanúvallomása

97. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „[a] Honorárium Szabályzat – a tanú előadása szerint – csak javaslat volt, annak nem volt kötelező ereje. Etikai eljárásra nem került sor a Honorárium Szabályzat megsértése miatt. Sok esetben (például vidéken) nem is lehetséges a Honorárium Szabályzatban foglalt díjak érvényesítése.”⁹²

III.6. A Honorárium Szabályzat elérhetősége

III.6.1. A Honorárium Szabályzat nyilvánosságra hozása

98. A III.2. fejezetben ismertetett tanúvallomások alapján megállapítható, hogy a
- „[a] Szabályzat a tagok számára elérhető volt (például a LOSZ Titkárságán).”⁹³
  - „[k]ezdetben írásban, papíron tájékoztatták a tagokat a Szabályzatról. Az internet elterjedésével pedig online formában, többek közt a LOSZ honlapján.”⁹⁴
  - „a 2003-as módosítást az Elnökség tárgyalta meg, majd ezt követően felkerült a honlapra, illetve a LOSZ hírlevelében is megjelentették.”⁹⁵
  - „[a] tagokat a szabályozás módosításakor tájékoztatták a Közgyűlésen, illetve a honlapon keresztül. A Szabályzatot a LOSZ lapjában nem tették közzé. Az új tagok a belépéskor megkapták a Szabályzat egy példányát. [...] Korábban az ügyfelek a LOSZ-on keresztül kerestek lakberendezőt. Jelenleg már az interneten tájékozódnak, és több ajánlatot kérnek be.”⁹⁶
99. A fentiek alapján megállapítható, hogy a LOSZ a vizsgált időszak alatt többféle formában, többféle csatornán keresztül eljuttatta a Honorárium Szabályzatát tagjai részére.

III.6.2. A Honorárium Szabályzat LOSZ honlapján való közzététele

100. A LOSZ előadta, hogy a fellelhető dokumentumok alapján a LOSZ első honlapja 2004-ben készült.⁹⁷
101. [személyes adat] korábbi elnök [személyes adat] megkeresésére elmondta, hogy emlékezete szerint a honorárium táblázat átdolgozás után került fel a LOSZ honlapjára. Az átdolgozott szöveg és az elnökségi ülés jegyzőkönyve, illetve a meghívót a LOSZ mellékletben csatolta, amelyet az elnökségi tagok archív anyagából kapott.⁹⁸

---

⁹⁰ VJ/73-147/2014. számú irat

⁹¹ VJ/73-134/2014. számú irat

⁹² VJ/73-136/2014. számú irat

⁹³ VJ/73-88/2014. számú irat, [személyes adat] tanúvallomása

⁹⁴ VJ/73-106/2014. számú irat [személyes adat] tanúvallomása

⁹⁵ VJ/73-145/2014. számú irat [személyes adat] tanúvallomása

⁹⁶ VJ/73-87/2014. számú irat [személyes adat] tanúvallomása

⁹⁷ VJ/73-102/2014. számú irat 1. pontja

⁹⁸ VJ/73-102/2014. számú irat 2. pontja és melléklete

102. [személyes adat] nyilatkozata szerint a rendelkezésre álló dokumentumok alapján nem derül ki, hogy a honlapra való feltöltés mikor történt meg, csak az, hogy az átdolgozott honorárium ajánlás elfogadásra került az elnökség részéről.⁹⁹
103. A LOSZ 2016 októberében tett nyilatkozata szerint „[...] az az időszak, amikortól a vizsgált ajánlott Honorárium Szabályzat nyilvánossá vált (azaz megjelent a LOSZ honlapján). Ez a dátum 2006. december 12.”¹⁰⁰
104. A tanúvallomás során a vizsgálok [személyes adat] tanú elé tárták a LOSZ korábbi honlapján elérhető Honorárium Szabályzat két változatát (2008., illetve 2014. évből). A tanú elmondta, hogy „ha a két dokumentumban szereplő díjak eltérnek, az valószínűleg az inflációkövetésből ered. A tanú úgy nyilatkozott, hogy az Elnökség döntése nélkül nem módosította a honlapon szereplő dokumentumokat. A tanú nem tudja, hogy ki rendelkezik információval arról, hogy mi alapján, kinek a döntése alapján kerülhetett sor a Honorárium Szabályzatban egyes díjtételek megváltoztatására.”¹⁰¹

III.6.3. A lakberendezői szolgáltatás és az árak/költségek részletezése” c. cikk LOSZ honlapján való közzététele

105. A LOSZ honlapja szerint „a LOSZ által ajánlott minimum díjat sértő megállapodás a lakberendező szakma fenntarthatóságát rombolja, s ebben az esetben a megrendelő is és a lakberendező is etikai vétséget követ el (amivel szemben a Lakberendezők Országos Szövetsége kíméletlenül eljár).” Etikai vétség egyes esetekben akár a tagság felfüggesztésével járhat, vagy a tag kizárását is maga után vonhatja. Ez az idézet 2013. március 23. – 2014. október 16. közötti időszakban volt megtalálható a LOSZ honlapján.¹⁰²

III.6.3.1. A LOSZ nyilatkozata

106. [személyes adat] nyilatkozata szerint „[személyes adat] részt vett a Szövetség első komolyabb weboldala megalkotásában. Beválasztották a LOSZ elnökségébe, az ő feladata volt a honlap karbantartása, illetve a hírek feltöltése. Egy adott megkeresés kapcsán fejtette ki véleményét, amely a honlapra is felkerült.”¹⁰³
107. A LOSZ 2014. október 16-i Elnökségi üléséről készült jegyzőkönyv tanúsága szerint „az Elnökség határozottan elzárkózik a honlapon megtalálható, [személyes adat] által írt poszttól, amely az ő saját magán véleménye volt”, és felszólította „[személyes adat]-t, hogy a honlapról azonnal vegye le a szóban forgó írást, és nyilatkozzon arról, hogy ez az ő saját oldalán lévő saját véleménye volt. Továbbá az Elnökség döntött arról, hogy amíg a GVH vizsgálat le nem záródik, addig az új honlapra nem kerülhet fel az ajánlás a díjazásról.”¹⁰⁴

III.6.3.2. Tanúvallomások

III.6.3.2.1. [személyes adat] tanúvallomása

108. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „kb. öt évvel ezelőtti időpontig szerkesztette, frissítette a LOSZ honlapját. Zömében a weblap szolgáltatója kezelte a honlapot, a tanú akkor segített, ha bonyolultabb feladat esetén arra szükség volt.” Továbbá úgy nyilatkozott, hogy a bemutatott dokumentumot ő írta, és az a

⁹⁹ VJ/73-102/2014. számú irat 3. pontja

¹⁰⁰ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁰¹ VJ/73-144/2014. számú irat

¹⁰² VJ/73-102/2014. 3. kérdésre adott válasz

¹⁰³ VJ/73-89/2014. számú irat

¹⁰⁴ VJ/73-47/2014. sz. irat 1. sz. melléklete és VJ/73-102/2014. irat melléklete

magánvéleményét tartalmazza.”¹⁰⁵ Nyilatkozata szerint a honlapon megtalálható zárójeles félmondat, a web-szerkesztő tévedése volt, egy az admin felületre nem megfelelően szerkesztve feltöltött szöveg élesítésének eredményeként, amit a feltöltés (2013. márc. 23.) óta nem észlelt, illetve vett észre senki – eddig. Az eredeti szöveg egy szolgáltatási árképzésről szóló kéziratból származott, és nem megfelelően szerkesztve került publikálásra a LOSZ honlapján.¹⁰⁶

III.7. A LOSZ által megalkotott további dokumentumok

III.7.1. Etikai kódex¹⁰⁷

109. A LOSZ nyilatkozata szerint az Etikai Kódex 2001-ben született. Az Etikai Kódex a következőket tartalmazza:

„Bevezetés

Ez az Etikai Kódex a kamarákról szóló 1999. évi CXXI. tv. előírásainak megfelelően került összeállításra. Célja, hogy az önkéntes LOSZ-tagok, a vállalkozók közössége, az üzleti élet minden szereplője számára utat mutasson a tisztességes, becsületes üzleti magatartás, az elvárható piaci és más üzleti cselekedetek tekintetében. Ezen túlmenően alapul szolgál az etikai eljárásokhoz és általában a vállalkozók, a piaci szereplők magatartása kialakításához és megítéléséhez. A kódex a LOSZ-tagok közösségének álláspontját képviseli erkölcsös és nem erkölcsös üzleti magatartás tekintetében. Célja továbbá annak kinyilvánítása, hogy a jogszabályokon túlmutató, fokozott erkölcsi-etikai követelményeknek való megfelelést a LOSZ-tagok az üzleti életben tanúsított magatartásuk során vállalják és törekednek annak betartására. A kódex használatában akkor is indokolt a szakmai-etikai normákat figyelembe venni, ha az adott vállalkozó nem tagja a szakmai szervezetnek.

[...]

3.2.8. Mások szolgáltatásainak, áruinak eladhatóságát ellehetetleníteni nem megengedett. Etikátlan az árakat túlzottan vagy aránytalanul alacsonyan megállapítani, tartani, érvényesíteni, kikényszeríteni. Figyelembe kell venni a szakmában szokásos árat, az árképzést befolyásoló egyéb tényezőket, piaci viszonyokat és az etikátlan ár más vállalkozásokra gyakorolt hatását (ld. a LOSZ tervezők részére készült árképzési ajánlatát).”¹⁰⁸

110. Az Etikai Kódex szerint az etikai bizottság hatáskörébe tartozik a kódexbe foglalt etikai szabályok megsértése miatt a szövetség tagja ellen, illetve két vagy több szövetségi tag között vagy a szövetség tagját érintő vitás ügyben kezdeményezett etikai eljárás lefolytatása. Amennyiben az eljárást nem tag ellen kezdeményezik, vagy nem tagok között zajlik, csak akkor folytatható le, ha azt a vitás felek kérik és a kódex alkalmazását elfogadják. A kódexben foglalt etikai szabályok megsértése esetén az etikai bizottság

- a) határozatban figyelmeztet, súlyosabb vagy ismétlődő esetben
- b) a figyelmeztetést nyilvánosságra hozza,
- c) kezdeményezheti a LOSZ-tagság felfüggesztését vagy a tag végleges kizárását,
- d) kezdeményezheti más hatóságnál a szükséges intézkedés megtételét.

¹⁰⁵ VJ/73-144/2014. számú irat

¹⁰⁶ VJ/73-102/2014. sz. irat 5. sz. melléklete

¹⁰⁷ VJ/73-5/2014. 3. sz. melléklet

¹⁰⁸ VJ/73-5/2014. számú irat 3. sz. melléklete

A határozat nyilvánosságra hozatala a szövetség hírlevelén keresztül történik az etikai ügy lényegének, a meghozott határozatnak és az elmarasztalt tag nevének közlésével. Az eljárás kezdeményezőjének nevét is nyilvánosságra kell hozni.

111. A LOSZ hatályos Alapszabályának 4.5 pontja szerint „az Elnökség a Tagfelvételi Bizottság javaslatára, kétharmados szótöbbséggel hozott határozatával a Szövetségből kizárhatja azt a tagot, aki a Szövetség alapszabályát megsérti, vagy a Szövetség céljainak megvalósítását veszélyeztető magatartást tanúsít, illetőleg az Etikai Bizottság állásfoglalása szerint a szakma etikai szabályait súlyosan megsértette.”¹⁰⁹
112. Az elnökség feladata az etikai normák megsértésének gyanúja esetén az Etikai Bizottság eljárását kezdeményezni és az elnökség készíti elő és terjeszti a közgyűlés elé az Etikai Bizottsággal együttműködve a tag kizárására vonatkozó javaslatot.¹¹⁰
113. Arra a kérdésre, hogy mire utal az Etikai Kódex 3.2.8. pontja szerinti „szakmában szokásos ár”¹¹¹, [személyes adat] ügyfélmeghallgatáson előadta, hogy „[a] szakmában szokásos ár valószínűleg a Honorárium Szabályzatban foglalt értékeket jelenti.”¹¹²
114. A LOSZ 2015 februárjában előadta, hogy az etikai kódex jelenleg is érvényben van, szövege olvasható a LOSZ honlapján.¹¹³
115. A LOSZ nyilatkozata szerint a Honorárium Szabályzat, az Etikai Kódex és lakberendezési szerződésminta létrehozása/módosítása Elnökségi hatáskörbe tartozik az Alapszabály alapján, mivel nem kizárólagos közgyűlési hatáskör.¹¹⁴
116. A LOSZ 2015. május 28-i közgyűlési jegyzőkönyve tanúsága szerint [személyes adat] az Etikai Kódex-szel kapcsolatosan előadta¹¹⁵, hogy felelősségre vonás az alapján nem volt és javasolta a 3.2.8. pontja harmadik mondatának hatályon kívül helyezését, amit a 2015. július 20-ai elnökségi ülés elfogadott¹¹⁶.

III.7.1.1. Tanúvallomások az Etikai kódex kapcsán

III.7.1.1.1. [személyes adat] tanúvallomása

117. [személyes adat] tanúvallomása során előadta, hogy „[a] Szabályzat elfogadása idejében jelentősen nőtt a tagok száma, növekedett a panaszok száma, ez pedig felvetette etikai szabályok megalkotásának szükségességét. Az etikai szabályzatba a tanú elnökségét követően kerülhetett - a tanú emlékei szerint - a tisztességtelen vállalási árra való utalás. Megbízói panaszok viszont a tanú elnökségének idejében is érkeztek, hogy az alacsony áron munkát végző lakberendező nem nyújtott megfelelő szolgáltatást. Önmagában azért nem került sor etikai eljárásra, mert egy lakberendező nem alkalmazta a tarifákat, hanem a minőségi kifogások miatt.”¹¹⁷

¹⁰⁹ VJ/73-5/2014. számú irat 1. sz. melléklete

¹¹⁰ VJ/73-5/2014., 2. sz. melléklet (Szervezeti és működési szabályzat)

¹¹¹ Az Etikai Kódex 3.2.8.pontja szerint „Mások szolgáltatásainak, áruinak eladhatóságát ellehetetleníteni nem megengedett. Etikátlan az árakat túlzottan vagy aránytalanul alacsonyan megállapítani, tartani, érvényesíteni, kikényszeríteni. Figyelembe kell venni a szakmában szokásos árat, az árképzést befolyásoló egyéb tényezőket, piaci viszonyokat és az etikátlan ár más vállalkozásokra gyakorolt hatását (ld. a LOSZ tervezők részére készült árképzési ajánlatát).”

¹¹² VJ/73-110/2014. számú irat

¹¹³ VJ/73-47/2014. számú irat 11. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 11. pontja

¹¹⁴ VJ/73-155/2014. számú irat 6. pontja

¹¹⁵ VJ/73-155/2014. sz. irat 2. sz. melléklete

¹¹⁶ VJ/73-155/2014. sz. irat 2. sz. melléklete

¹¹⁷ VJ/73-88/2014. számú irat

III.7.1.1.2. [személyes adat] tanúvallomása

118. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „tudomása volt [az Etikai Kódex, illetve szerződés minta] napirendre vételéről, de ezek előkészítésében nem vett részt, és nem tudja, abban kik vettek részt.”¹¹⁸

III.7.2. Szerződés minta

119. A vizsgálat során meghallgatott tanúk előadása alapján ismertté vált, hogy a LOSZ a tagjai számára szerződés mintát is kialakított.¹¹⁹

III.7.2.1. Szerződés minta tartalma

120. A LOSZ VJ/73-109/2014. sz. adatszolgáltatásához mellékelte a Lakberendezési Szerződés mintát. A szerződés minta alapján megállapítható, hogy annak 3. fejezete, „KIALKUDOTT MUNKADÍJAK” utolsó mondata az alábbi megállapítást tartalmazza¹²⁰:

„Az összegek igazodnak a Lakberendezők Országos Szövetsége (LOSZ) díjszabási ajánlatához.”

121. A LOSZ 2005. január-februári Levélhír magazinja szerint 2005. március 16-án 16:00-tól a LOSZ által megrendezett LOSZ-Café témája a lakberendezési szerződések voltak.¹²¹

122. [személyes adat] a LOSZ elnöke előadta, hogy „a szerződés minta arra reagált, hogy a tagok részéről igényként merült fel ennek kialakítása. A jelenlegi elnökségi tagok tájékoztatása szerint [személyes adat], az akkori elnök, a saját maga által használt szerződésből alakította ki ezt a szerződés mintát. A szerződés minta a honlap jelszóval védett felületére került fel, illetve ott volt elérhető. Az új honlapon a szerződés minta már nem érhető el. Elnökségi ülésen döntöttek arról, hogy ne kerüljön fel az új honlapra a szerződés minta. A szerződés minta [személyes adat] elnöksége idején került megalkotásra.”¹²²

III.7.2.2. Tanúvallomások a szerződés mintával kapcsolatban

III.7.2.2.1. [személyes adat] tanúvallomása

123. [személyes adat] tanúvallomása során előadta, hogy „[r]endelkezésre állt egy, a LOSZ által megalkotott szerződés minta a tagok számára, amely a tarifatáblázatot nem tartalmazta.”¹²³

III.7.2.2.2. [személyes adat] tanúvallomása

124. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „nem emlékszik arra, hogy volt-e a LOSZ-nak szerződés mintája, de abban biztos, hogy felmerült ennek az igénye.”¹²⁴

---

¹¹⁸ VJ/73-140/2014. számú irat

¹¹⁹ VJ/73-88/2014. [személyes adat] meghallgatása, VJ/73-89/2014. [személyes adat] meghallgatása, VJ/73-106/2014. [személyes adat] meghallgatása

¹²⁰ A Szerződés minta munkadíj megállapításra vonatkozó releváns része jelen határozat 9. sz. mellékleteként található meg.

¹²¹ VJ/73-109/2014. melléklet

¹²² VJ/73-110/2014. számú irat

¹²³ VJ/73-88/2014. számú irat

¹²⁴ VJ/73-143/2014. számú irat

III.7.2.2.3. [személyes adat] tanúvallomása

125. A szerződés minta tartalmát illetően [személyes adat] előadta, hogy „annak a következő részei voltak: felek, szerződés tárgya, vállalás tárgya, tervezési honorárium, illetve egyéb tevékenység vállalása esetén annak díjtétele, díjfizetés ideje, részhatáridejei, fizetés módja, alkalmazandó jog. A szerződés mintában volt utalás a Honorárium Szabályzatra. A szerződés minta végén szerepelt, hogy a tervezési díjajánlat elkészítését a lakberendező a Szabályzat alapján végezte. A „lelkére is kötötték” a lakberendezőknek, hogy ezt mindig írják oda a szerződések végére, mert ez nagyobb hitelt ad a Szabályzatnak.”¹²⁵

III.7.2.2.4. [személyes adat] tanúvallomása

126. A LOSZ által kialakított szerződés mintával kapcsolatosan [személyes adat] úgy nyilatkozott, hogy „volt szerződés minta, de annak tartalma számára nem ismert, illetve azt maga nem tudta fellelni.”¹²⁶

III.7.2.2.5. [személyes adat] tanúvallomása

127. [személyes adat] tanúvallomásában előadta, hogy „voltak a LOSZ-nak etikai szabályai. A LOSZ szerződés mintájára nem emlékszik.”¹²⁷

128. A vizsgálók [személyes adat] elé tárták a VJ/73-109/2014. számú irat mellékleteként szereplő, a LOSZ által kiadott hírlevelet. Ebben említésre kerül a 2005. február 16-án tartott „LOSZ-Café” elnevezésű rendezvény. A tanú előadta, hogy „erre a rendezvényre elsősorban a LOSZ tagjait hívták meg. Körülbelül 10-30 tag vett részt. A LOSZ egyébként törekedett arra, hogy külsősök is részt vegyenek. Jegyzőkönyv nem készült, csak jelenléti ívet vezettek a résztvevőkről, de arra a tanú nem emlékszik, hogy a jelenléti ívet hol tárolhatták.”¹²⁸

III.7.2.2.6. [személyes adat] tanúvallomása

129. [személyes adat] előadta, hogy „szerződés mintát [...] kapott a LOSZ-tól, mivel a lakberendezők részéről igény merült fel erre. Szerződés mintát a LOSZ Titkárságáról lehetett kérni.”¹²⁹

III.8. Lakberendezői tevékenységet végző vállalkozások honlapjai

130. A lakberendezési tevékenységet végző vállalkozások honlapjai alapján számos esetben utalás esik a Szabályzat figyelembe vételére.

„A Lakberendezők Országos Szövetsége tagjai számára egy egységes rendszert dolgozott ki, mind a lakberendező szolgáltatásra, mind pedig a tarifa rendszerre vonatkozóan. A lakberendezői díjszabás tekintetében a Lakberendezők Országos Szövetségének honorárium szabályzatát tartom irányadónak.” Forrás: Artstyle¹³⁰

„Cégünk a Lakberendezők Országos Szövetsége (LOSZ) által ajánlott honorárium-számítási módszerek és árak alapján dolgozik.” Cristal Interiors¹³¹

„a lakberendezési díjszabás irányadó forrása: LOSZ Lakberendezői Honorárium Szabályzata” A. [személyes adat] lakberendező¹³²

¹²⁵ VJ/73-106/2014. számú irat

¹²⁶ VJ/73-141/2014. számú irat

¹²⁷ VJ/73-134/2014. számú irat

¹²⁸ VJ/73-134/2014. számú irat

¹²⁹ VJ/73-136/2014. számú irat

¹³⁰ VJ/73-1/2014. internetről letöltött információk

¹³¹ VJ/73-1/2014. internetről letöltött információk

¹³² VJ/73-1/2014. internetről letöltött információk

131. Számos vállalkozás honlapján szerepel utalás a Honorárium Szabályzatra¹³³
132. Arra a kérdésre, hogy az árképzés, árstruktúra kialakításakor figyelemmel van-e a Szabályzatra, a megkérdezett lakberendezési tevékenységet végző vállalkozások 42%-a igennel válaszolt¹³⁴.

IV.

Az eljárás alá vont vállalkozások álláspontja

IV.1. LOSZ

133. [személyes adat] előadta, hogy a lakberendezés viszonylag fiatal szakma, mely szinte a LOSZ alakulásával született meg. Nem volt hagyománya, múltja a szakmának. A Szövetség megalakulásakor komoly szaktekintélyek, belsőépítészek és építészek közreműködésével dolgozták ki a lakberendezői feladatokat, tevékenységi köröket és a hozzá tartozó belsőépítészeti tervezésben használt tarifák lebontásával a hozzá kapcsolható munkadíjakat. Ez azonban sosem volt kötelező érvényű, csak segítségül szolgált a pályakezdők részére az elinduláshoz, mely alapján mindenki maga határozhatta meg a saját helyét és díjait a piacon. A LOSZ a mai napig is feladatának tekinti a pályakezdő lakberendezők segítségét, mentorálását. A rendelkezésre álló dokumentumok és az előző elnök elmondása alapján is egyértelmű, hogy az ajánlott tarifa táblázat csak tájékoztató jelleggel szerepelt a honlapon, annak betartásával és ellenőrzésével a Szövetség nem foglalkozott, nem ellenőrzött egyetlen egy alkalommal sem. A szövetség a szakmaiságot és a színvonalas szakmai munkát preferálja, de sosem lépte, lépi túl a hatáskörét oly módon, hogy ellenőrizze, számon kérje a tervezői tagság egyéni vállalkozói szerződéseit, munkadíját. Mivel a lakberendező tervezőknek nem kötelező a LOSZ tagság, így a piaci szereplők töredéke tagja csak Szövetségnek, más tervezőkről nincs semmilyen információjuk.¹³⁵
134. A LOSZ álláspontja szerint, mint minden szakmában – így a lakberendezésben is – a pályakezdők részére egy ajánlott tarifa, amelyben „től-ig” határok szerepelnek, nagy segítséget jelent az első munkák elvállalásánál. Az árak képzésében nagy szerepe van az adott lakberendező piacon betöltött szerepének (szakmai díjak, sikerek, publikálások), területi munkavégzésének (más árképzése van egy budapesti tervezőnek, és más egy vidéki tervezőnek), stb. Mindig a piac határozza meg az adott munka díját.¹³⁶
135. Mivel a lakberendező tervezőknek nem kötelező a LOSZ tagság, így a piaci szereplők töredéke tagja csak Szövetségnek. Mint ahogy arról sincs a LOSZ-nak információja, hogy a Szövetség tagjai saját vállalkozásukon belül milyen árképzést használnak, így a LOSZ-on kívüli tervezőkről sincs árképzéssel kapcsolatos információja.¹³⁷
136. A fentiek alapján véleménye szerint egyértelműen elmondható, hogy semmilyen kötelező érvényű betartandó díjtétel számítást nem adott ki a Szövetség. Ebben a tárgyban a megrendelők részéről semmilyen visszajelzés, panasz vagy egyéb észrevétel nem érkezett. Fentiekkel kapcsolatban etikai bizottsági ügy nem keletkezett.¹³⁸
137. Kiegészítésként [személyes adat] előadta a saját véleményét, hogy a lakberendezés olyan bizalmi feladat, amely során a lakberendező a megrendelő legbelsőbb magánügyeit tudja meg az otthonával kapcsolatban, beengedik őket az „életükbe”. Ezért

¹³³ Például: [személyes adat] lakberendezők honlapjai. A vonatkozó honlapok releváns részeit a vizsgálat a VJ/73-1/2014. sz. irat mellékleteként csatolta.

¹³⁴ VJ/73-112/2014. Vizsgálati jelentés 132. pont

¹³⁵ VJ/73-5/2014. számú irat 41. pontja

¹³⁶ VJ/73-47/2014. számú irat 7. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 7. pontja

¹³⁷ VJ/73-47/2014. számú irat 7. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 8. pontja

¹³⁸ VJ/73-47/2014. számú irat 9. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 9. pontja

a megrendelő nem elsősorban az ár alapján dönt, sokkal fontosabb a személyes szimpátia és bizalom megléte.¹³⁹

138. [személyes adat] a fentiekkel összefüggésben megjegyezni kívánta, hogy telefonon felhívta a LOSZ régi elnökeit, volt tisztségviselőket és az ügyben információkat kért a rendelkezésre álló dokumentumok kiegészítése céljából. Összegezve az elmondottakat, azon kívül, hogy az ajánlott tarifa táblázat egyrészt a pályakezdekők részére nyújt segítséget, másfelől a megrendelők részére szolgál információkkal a lakberendezési munka tartalmáról, arról, hogy általában milyen munka fázisai vannak a lakberendezési munkafolyamatnak, és mi ennek a körülbelüli díj vonzata. Minden megkérdezett egybehangzóan azt nyilatkozta, hogy soha nem volt sem etikai ügy, sem bejelentés, sem vizsgálat a LOSZ fennállása óta azzal kapcsolatosan, hogy ki milyen díjtétellel ad ügyfelének árajánlatot.¹⁴⁰
139. A LOSZ nyomatékosítja, a Szövetség szakmai alapokon működő egyesület, feladata a tagjai továbbképzése, szakmai fejlődésének elősegítése, új információk, szakmai újdonságok közvetítése.¹⁴¹
140. A LOSZ megküldte az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet által kiadott, a 20/2007. (V. 21.) SZMM rendelet 23.§ 1. bekezdésében foglaltak alapján összeállított, 1523-06/1 számú, Kooperációs ismeretek című vizsgatételsort, mely 2009. április 16. napjától 2016. március 31-ig volt érvényes. Ez a tételsor az államilag elismert Lakberendező szakképesítés állami vizsgájának kötelezően előírt, szóbeli vizsgatevékenységhez tartozó tételsora. A tételsor 15. kérdésének egyik előírt témája a következő: „A lakberendezői szakmagyakorlás etikai szabályai (a vállalási ár minimuma, más szakágakkal közösen végzett munka, a bizalmi munka szabályai stb.)”. Az értékeléshez központilag kiadott, oktatók számára készült Értékelőlapon az erre a kérdésre adandó válasz a teljes tétel (100 pont) belül 20 pontot ér, tehát lényegi eleme a tétel megválaszolásának. A szakképesítést megszerezni kívánó vizsgázók számára tehát a minisztériumi rendeletben előírtak szerint ez a téma is kötelező tananyag, aminek elsajátításához a Lakberendezők Országos Szövetsége, mint a szakma képviselői számára hiteles szakmai érdekképviseleti szervezet, az általa a honlapján nyilvánosan közzölt ajánlásokkal jöhszeműen, segítően járult hozzá - amennyiben erre bármely képző intézmény igényt tartott. (Ez természetesen senki számára semmilyen formában nem volt kötelező.)¹⁴²
141. A LOSZ ezzel kapcsolatosan nyilatkozatot tesz arról, hogy a fent nevesített vizsgatételsor összeállításában nem vett részt, annak tartalmi elemeire nem volt sem ráhatása, sem rálátása. A fenti vizsgatételsor a Szövetségtől teljesen függetlenül, a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet égisze alatt született. A LOSZ nyilatkozik továbbá, hogy a Szövetség a 2009. április 16. és 2016. március 31-ig terjedő időszakban a szakmai záróvizsgákat semmilyen formában nem felügyelte, vizsgabizottsági tagot nem delegált, a vizsgákat tartalmi szempontból nem ellenőrizte.¹⁴³
142. A LOSZ mint egyesület érdekképviseletet lát el, nem kartell, gazdasági versenyt korlátozó megállapodásnak nem tekinthető, sőt fogyasztóvédelmi feladatokat is ellát, mivel a **minimál ár alatt eljáró lakberendezők munkájának alacsony**, és a fogyasztók érdekeit nem támogató színvonalát visszafogja.¹⁴⁴

¹³⁹ VJ/73-47/2014. számú irat 9. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 9. pontja

¹⁴⁰ VJ/73-47/2014. számú irat 11. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 11. pontja

¹⁴¹ VJ/73-47/2014. számú irat 12. pontja és VJ/73-108/2014. számú irat 12. pontja

¹⁴² VJ/73-155/2014. számú irat 9. pontja

¹⁴³ VJ/73-155/2014. számú irat 9. pontja

¹⁴⁴ VJ/73-155/2014. számú irat 9. pontja

IV.1.1. A versenykorlátozó magatartás tényállási elemei

143. A LOSZ álláspontja szerint, a Honorárium Szabályzat és egy tagnak a saját honlapján történt különvélemény megjelentetése nem meríti ki a Tptv. 11. § (1) bekezdésében foglalt magatartás tényállási elemét.¹⁴⁵
144. A LOSZ szerint a Tptv. 11. § (2) bekezdésében foglalt példálózó jellegű felsorolás egyetlen egy tényállási elemével sem azonosítható a LOSZ etikai szabályzata, valamint honorárium körében közzétett ajánlás sem. Továbbra is hangsúlyozza, hogy a honorárium körében hozott LOSZ dokumentum elnevezésére igen szerencsétlenül szabályzatként került sor, azonban a honorárium körében ez a dokumentum a tagokra vonatkozóan csupán ajánlást tartalmaz, kötelező érvényű használatot nem írt elő. A honorárium szabályzat kötelező alkalmazását egyetlen egy egyéb szabályzat, vagy a tagok által vállalt önálló kötelezettségvállalás sem tartalmazta. A kötelezettségvállalás hiányában pedig a versenytorzító megállapodás sem jöhet létre, hiszen a közzétett dokumentumtól függetlenül a lakberendezők és megbízók között az árban történő megállapodás továbbra is a felek üzleti alkujának eredményeként jöhetett létre, az a felek szabad megállapodásának tárgyát képezte.¹⁴⁶
145. A LOSZ hivatkozik arra, hogy a Szövetséghez a tagok és a megbízók közötti árkalkuláció, vagy ár meghatározása körében semmilyen panasz vagy bejelentés nem érkezett.¹⁴⁷
146. Előadta, hogy az eljárás oka a gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése. Ezen jogsértés jelentésének, mögöttes tartalmának, továbbá annak a megállapításához, hogy a LOSZ elkövethette-e a jogsértő magatartást, a Tpvt. személyi és tárgyi hatályának vizsgálata szükséges.¹⁴⁸
147. Véleménye szerint A Tpvt. 1. § (1) bekezdéséből és a Tpvt. Kommentárjából kiindulva, az Egyesület is lehet alanya a Tpvt.-nek, amennyiben piaci tevékenységet végez. A versenyfelügyeleti vizsgálat tárgya ugyanakkor kizárólag a piaci tevékenységre terjed ki. A Tpvt. indokolása szerint a törvény alanyi hatálya olyan szélesen kerül megvonásra, hogy az kiterjed mindenkire, illetve minden szervezetre, aki, vagy amely piaci magatartást tanúsít, vagy tanúsíthat. Ezáltal a tárgyi hatály (valamilyen, a törvényben szabályozott magatartás, cselekmény) határozza meg közvetve az alanyi hatályt.¹⁴⁹
148. A LOSZ szerint ezért elsődleges, hogy megvizsgáljuk, mit is jelent a piaci tevékenység, valamint az érintett piac vizsgálata is szükséges. Versenyjogi értelemben az tekinthető vállalkozásnak, aki üzletszerű tevékenységét nyereség- vagy vagyonszerzés céljából végzi. Ha az adott személy nem végez piaci tevékenységet, akkor nem is lehet alanya a Tpvt.-nek. Az üzletszerű gazdasági tevékenység alatt a nyereség-, illetve vagyonszerzésre irányuló termelő és szolgáltató tevékenység értendő.¹⁵⁰
149. A LOSZ által rekonstruált honlapon a Honorárium díjszámítás az alábbiakat tartalmazta az I. pontban foglalt „A Lakberendező működési területe” címszó alatt: „A LOSZ tagok számára ajánlott lakberendezői díjszabás csak az előbbieken felsorolt tevékenységekre érvényes.” Azaz az Ajánlott Honorárium Számítási táblázat a lakberendező tervező LOSZ tagok számára készült, a lakberendezési tervezési díjak megalapításának segítése céljából. Tehát a LOSZ tekintetében piaci tevékenységről nem beszélhetünk, s a vizsgálat alapjául szolgáló lakberendezői tevékenységet nem végez. (Ettől függetlenül a

¹⁴⁵ VJ/73-155/2014. számú irat II.1) pontja

¹⁴⁶ VJ/73-155/2014. számú irat II.1) pontja

¹⁴⁷ VJ/73-155/2014. számú irat II.1) pontja

¹⁴⁸ VJ/73-202/2014. számú irat 1. oldal

¹⁴⁹ VJ/73-202/2014. számú irat 1. oldal

¹⁵⁰ VJ/73-202/2014. számú irat I. pont

LOSZ különböző szakmai kiállításokon megjelenik, alapvetően rendezvényszervezési tevékenységet végez.) Ily módon ez azt is jelenti, hogy bárki, aki a piacon szereplőként részt vesz, ettől eltérő árakat, vagy díjakat ne alkalmazhatna a kereslet és kínálat relációjának megfelelően.¹⁵¹

150. Továbbá a LOSZ álláspontja szerint az eljárás alapjául szolgáló tények vonatkozásában fontos tisztázni, hogy jelen esetben mi minősül piacnak, a piacon kik és milyen mértékében teszik ki a szolgáltatói és a fogyasztói oldalt.¹⁵²
151. Fontos leszögezni, hogy a lakberendezői piacon nem csak a LOSZ tagsággal rendelkező lakberendezők vesznek részt a szolgáltatói oldalon. A jelenlegi jogszabályi környezet alapján lakberendezői tevékenységet elméletileg bárki végezhet, a gyakorlatban azonban jellemzően lakberendezői tevékenységet a belsőépítészek, építészek is végeznek, akik LOSZ tagsággal nem rendelkeznek.¹⁵³
152. Ezen kritérium alapján gyakorlatilag a burkolat forgalmazók, textil kereskedők, bútor kereskedők, fürdőszoba szalonok stb. is végeznek lakberendezői tevékenységet, amikor a vásárló számára látványtervet készítenek, vagy megtervezik az adott konyhát, fürdőszobát, lakóteret stb. Ezen szolgáltatást a szolgáltatást igénybe vevők közvetlenül ingyenes szolgáltatásnak tekinthetik, azonban ezt a szolgáltatást, illetve ennek ellenértékét beépítik az értékesített termék árába, tehát valójában a tervezési díj quasi az adott termék(ek) áráként levásárolható.¹⁵⁴
153. A piac meghatározása során, a piacon ténylegesen jelen lévő kínálatot és keresletet kell vizsgálni, függetlenül attól, hogy a piaci szereplőket milyen néven kategorizáljuk, vagy milyen elnevezéssel illetjük.¹⁵⁵
154. Az 52 211 02 OKJ azonosítószámú Lakberendező szakképesítés Szakmai- és vizsgakövetelményei szerint felsorolt feladatok is megerősítik azt, hogy nem csupán a magukat lakberendezőnek nevező személyek, vagy gazdasági társaságok képezik az érintett piacot (a lakberendezői piac kínálati oldalát), hanem mindazon személyek, akik a fenti kompetenciákkal rendelkeznek, vagy a fenti felsorolásnak akár csak egy részét ténylegesen végzik.¹⁵⁶
155. A vizsgálat tárgyává tett piac a fentiek szerint is lényegesen tágabb, hiszen a lakberendezők irodák, lakások belsőépítészeti tervezésével is foglalkozhatnak, ugyanakkor építészek és belsőépítész kollégák is végeznek, végezhetnek lakberendezői tevékenységet. Ily módon a versenynek nem csupán a lakberendezők a részesei, hanem közvetlenül is versenyeznek, konkurálnak az építészekkel, belsőépítészekkel.¹⁵⁷
156. Ebben a körben hivatkozott arra, hogy lakberendezési áruházak a kereskedői pozíciók betöltése során előnyben részesítik a lakberendező képesítéssel rendelkezőket.¹⁵⁸

IV.1.2. A LOSZ álláspontja a Tptv. 13. § szerinti csekély jelentőséggel kapcsolatban

157. Ezen tényleges piaci állapotból következik, hogy a LOSZ tagjai - akik maguk sem tekintik irányadónak a honorárium ajánlásban foglaltakat - a piaci szereplők körének csupán egy töredékét teszik ki.¹⁵⁹
158. Az alábbi táblázatban a LOSZ azt foglalta össze, hogy hogyan alakult a lakberendező tervezői piac, kizárólag a Lakberendező végzettséggel rendelkező piaci résztvevők

¹⁵¹ VJ/73-202/2014. számú irat I. pont

¹⁵² VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵³ VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵⁴ VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵⁵ VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵⁶ VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵⁷ VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵⁸ VJ/73-202/2014. számú irat II. pont

¹⁵⁹ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

számát illetően 1995-től, attól az évtől, amikortól lakberendező végzettséget lehetett szerezni Magyarországon. (Az adatok az OSAP 1665 Statisztikai Felület rendszeréből, a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal adatbázisából származnak.)¹⁶⁰

159. A táblázatban látható az is, hogy az aktuális piaci résztvevők (végzett lakberendezők) számához képest az adott évben hányán voltak tagjai a LOSZ-nak továbbá, hogy ez a szám a mindenkor piaci hány %-át tette ki. A táblázatban elkülönítve látható az az időszak, amikortól a vizsgált ajánlott Honorárium Szabályzat nyilvánossá vált (azaz megjelent a LOSZ honlapján). Ez a dátum 2006. december 12.¹⁶¹

Év	Végzett lakberendezők száma (OSAP statisztikai adatok a végzett lakberendezők számáról 1995-től)		Végzett lakberendezők száma (kumuláltan), azaz a lakberendező tervezői piaci nagysága (növekedése) éves szinten		LOSZ tervező tagok száma (pártoló tervezőkkel együtt)		A LOSZ tagok %-os aránya a teljes lakberendező tervezői piaci nagysághoz képest
	Szám	Fő	Szám	Fő	Szám	Fő	
1995	185	fő	185	fő	0	fő	0
1996	90	fő	275	fő	0	fő	0
1997	80	fő	355	fő	n.a.		n.a.
1998	259	fő	614	fő	n.a.		n.a.
1999	133	fő	747	fő	n.a.		n.a.
2000	256	fő	1003	fő	n.a.		n.a.
2001	207	fő	1210	fő	n.a.		n.a.
2002	207	fő	1417	fő	n.a.		n.a.
2003	215	fő	1632	fő	272	fő	16,8%
2004	277	fő	1909	fő	270	fő	14,1%
2005	221	fő	2130	fő	281	fő	13,2%
2006	194	fő	2324	fő	220	fő	9,4%
2007	268	fő	2592	fő	192	fő	7,4%
2008	178	fő	2770	fő	183	fő	6,6%
2009	413	fő	3183	fő	193	fő	6,06%
2010	359	fő	3542	fő	204	fő	5,76%
2011	295	fő	3837	fő	139	fő	3,6%
2012	212	fő	4049	fő	121	fő	2,98%
2013	73	fő	4122	fő	97	fő	2,35%
2014	58	fő	4180	fő	106	fő	2,53%
2015	7	fő	4187	fő	114	fő	2,72%
Összesen:	4187	fő					

2. táblázat: A lakberendezők és a LOSZ tag lakberendezők száma és aránya

160. A számítások szerint a piacon szereplő résztvevőknek csupán elenyésző hányadát teszik ki a LOSZ tagok, azaz a LOSZ tagok piaci részesedés mértékét is igen alacsony számban lehet valószínűsíteni, tekintettel arra, hogy a piac a számítások alapjául

¹⁶⁰ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶¹ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

szolgált adatokhoz képest tágabb, ezért az itt meghatározott százalékos arány tovább csökken.¹⁶²

161. Erre figyelemmel álláspontja szerint a 10%-os küszöb elérésének hiányában a versenykorlátozó vagy torzító hatás nem állapítható meg, hiszen a Tptv. 13. § (1) és (2) bekezdés rendelkezése alapján az eljárás alá vont rendelkezés csekély jelentőségűnek minősül.¹⁶³
162. Figyelemmel a piac méretére, a piaci szereplőkre - ideértve a nagyáruházak által folytatott tevékenységet is - az ajánlás egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy a versenyt akár csak minimális mértékben akadályozza, korlátozza, vagy torzítsa. Az árak minden egyes piaci szereplő vonatkozásában szabad megállapodás tárgyát képezték.¹⁶⁴
163. Ebben a körben a LOSZ hivatkozik még arra, hogy a Magyar Építész Kamara is rendelkezik díjajánlással, tehát belsőépítészek, építészek által végzett lakberendezői tevékenység esetében akár ezen díjszabás is alkalmazásra kerülhet.¹⁶⁵
164. A vizsgálat során fontos figyelembe venni a kifogásolt ajánlás célzatát. A kifogásolt ajánlás tartalma szerint a munkafolyamatok, munkafázisok meghatározása céljából jött létre, amelyek mellett sajnos igen szerencsétlen módon árak is feltüntetésre kerültek. Korábban és most is hivatkozott arra, hogy a lakberendezői tevékenység mindig is szabad megállapodás tárgyát képezte a megbízó és a lakberendező között, amely a piaci versenyt erősíti.¹⁶⁶
165. Továbbá jelezni kívánta, hogy a kifogásolt ajánlás mind korábban, mind pedig jelenleg is csupán korlátozott módon volt fellelhető a honlapon, azt csak és kizárólag irányított keresés útján lehetett fellelni.¹⁶⁷
166. Amennyiben az árak tekintetében irányadó lett volna a LOSZ döntés a tagok irányába, akkor nyilvánvalóan azokat közvetlenül megküldte volna valamennyi LOSZ tagnak, továbbá valamennyi érintett félnek. Azonban ilyen magatartást a LOSZ nem tanúsított.¹⁶⁸
167. A LOSZ által kidolgozott ajánlott díjszabásnak nem volt és nem is lehetett célja áregyeztetés vagy a tervezési díjak kapcsán bármiféle összehangolt magatartás, hiszen akár a tervezési tevékenységet végző elnökségi tagok, akár a szervezet tagjai önállóan állapították meg az ügyfelek felé a tervezési díjakat, az árak kapcsán az egyeztetéseket, alkukat maguk bonyolították, és saját belátásuk szerint döntöttek.¹⁶⁹

IV.1.3. A LOSZ álláspontja a Tptv. 17. §-a szerinti mentesülés kapcsán

168. LOSZ előadta, hogy amennyiben a GVH mégis megállapítaná a versenykorlátozó magatartást, úgy hivatkozik a Tptv. 17. §-ában foglalt mentesülés lehetőségére.¹⁷⁰¹⁷¹

IV.1.3.1. Tptv. 17. § a) pont szerinti feltétel¹⁷²

169. Ekörben előadta, hogy a lakberendezői szakma viszonylag újkeletű ágazat, amelynek a piacon történő szerepének betöltése és a tényleges gyakorlati működés és piacképesség

¹⁶² VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶³ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶⁴ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶⁵ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶⁶ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶⁷ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶⁸ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁶⁹ VJ/73-202/2014. számú irat III. pont

¹⁷⁰ VJ/73-155/2014. számú irat II.2) pontja

¹⁷¹ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

¹⁷² Hozzájárul a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy a környezetvédelmi helyzet vagy a versenyképesség javulásához

kialakítása viszonylag hosszabb folyamat eredménye, mint minden új, piacra lépő ágazat esetében.¹⁷³

170. A verseny következtében viszonylag több idő az, ameddig a kereslet és a kínálat megtalálja azt az egészséges egyensúlyt, amely a versenyképesség kialakításához és fenntartásához szükséges. Az új szakmának a piacon történő megjelenése hívta életre a honoráriumra vonatkozó ajánlás létrehozását, előidézve ezzel a lakberendezői ágazat versenyképességének javulását, továbbá a tényleges verseny kizárását sem eredményezte.¹⁷⁴
171. A lakberendezési ágazattal foglalkozók körében a verseny aktív és a piaci szelekció alapján a kereslet és a megbízók elégedettségének függvényében működik a verseny szereplőinek a piacon maradása, vagy piacról történő kiesése.¹⁷⁵
172. Ezen pontban kifejezett hangsúlyt kap a fejlődés előmozdítása, amely közgazdasági szempontból mindenképp a versenyképesség javuláshoz vezet. Minél többen vannak tisztában a lakberendezői munkafolyamatok részleteivel, annál jobb színvonalú és versenyképes szolgáltatások kerülnek fel a piacra. Gyakorlatilag a munkafolyamatok rögzítése - amely a versenyképességet javítja - a honorárium ajánlás részeként került megfogalmazásra. Ezt a LOSZ azért találta annak idején fontosnak, mert egy új, induló szakmáról volt szó, aminek a területei, keretei sem jogszabályban, sem szakmai fórumokon nem voltak meghatározva, körülhatárolva, rögzítve.¹⁷⁶

IV.1.3.2. Tpv. 17. § b) pont szerinti feltétel¹⁷⁷

173. A LOSZ a Tpv. 17. § b.) pontjában foglalt követelménynek megfelelően, a nyújtott szolgáltatások szakmai minimum-elvárásoknak megfelelő színvonalát kívánja biztosítani. A LOSZ egyik célja, a „szakma fenntarthatósága” megjelenik a vizsgált mondatban. A megállapodásból származó előnyök jelentős része a végső üzletfelekhez jut.¹⁷⁸
174. Ahhoz, hogy egy vállalkozás az adókat és járulékokat be tudja fizetni, jogszerűen működjön, szükséges hozzá az, hogy a költségeihez, időráfordításához igazodó bevétele legyen. Ha a vállalkozás nem tudja ezt a bevételt elérni, akkor a feketegazdaság felé terelődik, ha pedig ez széles körben rendszeressé válik, ez a többi tisztességes vállalkozás szolgáltatásainak romlásához vezet. Ezzel a fogyasztókat éri hátrány.¹⁷⁹
175. A LOSZ továbbá hivatkozik arra is, hogy jelenleg a lakberendezői tevékenység színvonalas és korrekt ellátása alapvetően pénzügyi beruházásokat is igényel. A lakberendezéshez használt tervezői, látványtervezői szoftverek, a lakberendezés során bemutatott szín, textil, anyag és egyéb minták stb. mind olyan beruházásokat igényelnek a tevékenységet végző személyek részéről, amelyek hiányában a fogyasztók sajnos nem megfelelő szolgáltatást kapnának.¹⁸⁰

IV.1.3.3. Tpv. 17. § c) pont szerinti feltétel¹⁸¹

176. A Tpv. 17. § c) pontja szintén vonatkozik a vizsgált megszövegezésre, mert a LOSZ el szeretné érni, hogy egyesületi tagjai között ne legyenek olyanok, akik a szakma

¹⁷³ VJ/73-155/2014. számú irat II.2) pontja

¹⁷⁴ VJ/73-155/2014. számú irat II.2) pontja

¹⁷⁵ VJ/73-155/2014. számú irat II.2) pontja

¹⁷⁶ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

¹⁷⁷ A megállapodásból származó előnyök méltányos része a végső üzletfelekhez jut

¹⁷⁸ VJ/73-109/2014. számú irat 3. pontja

¹⁷⁹ VJ/73-109/2014. számú irat 3. pontja

¹⁸⁰ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

¹⁸¹ A gazdasági verseny velejáró korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg

„kontárjai”, vagy részben a szürke gazdaságban dolgoznak, és ezzel rontják a lakberendezők közmegítélését.¹⁸²

177. Vitatva azt, hogy az ajánlás egyáltalán alkalmas lehetett arra, hogy a versenyt bármilyen mértékben korlátozza, hivatkozott arra, hogy a gazdaságilag indokolt közös cél kizárólag az akkor még teljességgel újonnan kialakult szakma és azok munkafolyamatainak, a munkafázisainak rögzítése volt. A szakmai érdekek megóvása érdekében és a fogyasztók védelmében volt szükség a szakmai ajánlás kialakítására. A szakma lejárata ellen, és a lakberendezői tevékenység reputációjának növelése érdekében mindenképpen gazdaságilag indokolt közös cél volt ez, hiszen a köztudatban még előforduló, a lakberendezőket illető sztereotípiák, valamint a szakmai elismertség hiánya mindenképp rontja a versenyképességet, amely versenyképesség javítása is mindenképp célként fogalmazható meg az ajánlás létrehozásával.¹⁸³
178. Továbbá a Ptk. alapján az okiratokat nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint kell elbírálni, a Honorárium Szabályzat pedig egy ajánlás, nem pedig egy kötelező jellegű szabály volt, az elnevezése ellenére.¹⁸⁴
179. Az ajánlás alapvetően abból a célból jött létre, hogy rögzítse azt, hogy egy lakberendezési feladat milyen szakmai munkafolyamatokból, munkafázisokból állhat, amelynek egyetlen célja csupán az volt, hogy a fogyasztók, azaz a lakberendezői szolgáltatást igénybe vevők teljes körű, szakmailag profi szolgáltatáshoz jussanak.¹⁸⁵

IV.1.3.4. Tpv. 17. § d) pont szerinti feltétel¹⁸⁶

180. Mivel a LOSZ-nak nagyon sok magyar lakberendező nem a tagja, ezért minden megbízónak, megrendelőnek lehetősége van a LOSZ tagsági körén kívüli lakberendezőktől is árajánlatot kérni, ezért a Tpv. 17. § d) pontjában foglalt követelménynek is megfelel a vizsgált megszövegezés.¹⁸⁷
181. Lényeges az is, hogy a közzététel a megrendelő tájékoztatására is szolgál. A megrendelő hozzávetőlegesen kiszámolhatja, hogy ha LOSZ tagot választ, akkor kb. milyen megbízási díjjal kell számolnia.¹⁸⁸
182. Fentiek alapján a LOSZ kéri, hogy a GVH az eljárást szüntesse meg, mert a tevékenysége semmilyen formában nem valósít meg gazdasági versenyt korlátozó megállapodást.¹⁸⁹
183. A verseny kizárásának a lehetősége még csak fel sem merül, figyelemmel arra, hogy maguk a tagok sem tekintették irányadónak az ajánlásban foglaltakat, illetve a tényleges piacon - a vizsgálat tárgyává lett valamennyi időszakban - a verseny jelenléte mérhető volt, hiszen a lakberendezői áruházak már akkor is ingyenes szolgáltatásként ajánlották az általuk végzett lakberendezői tevékenységet.¹⁹⁰

IV.1.4. A LOSZ egyéb előadásai

184. A LOSZ hivatkozott arra is, hogy egyszeri, véletlenszerű magatartást folytatott. Álláspontja szerint töretlen a szakirodalom és a GVH által alkalmazott gyakorlat abban, hogy a véletlenszerűen, egyszeri alkalommal megvalósított magatartással elkövetett jogsértést nem kívánja szankcionálni. Az eddigiekben előadottakkal összhangban a

¹⁸² VJ/73-109/2014. számú irat 3. pontja

¹⁸³ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

¹⁸⁴ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

¹⁸⁵ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

¹⁸⁶ Nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását

¹⁸⁷ VJ/73-109/2014. számú irat 3. pontja

¹⁸⁸ VJ/73-109/2014. számú irat 3. pontja

¹⁸⁹ VJ/73-155/2014. számú irat II.2) pontja

¹⁹⁰ VJ/73-202/2014. számú irat V. pont

LOSZ továbbra is kategorikusan kijelenti, hogy az eljárás tárgyává tett kifogásolt ajánlás csupán a szakmai színvonalat segítő, azt jobbító körülményként született.¹⁹¹

185. Hivatkozott arra is, hogy a honorárium szabályzat a LOSZ működésében relevanciával nem bírt, az elnökségi üléseken évekig fel sem merült ennek felülvizsgálata.¹⁹² A honorárium szabályzatban feltüntetett árak és munkafolyamatok valójában az egyes tervezési folyamatok leírását és egymáshoz viszonyított súlyát, arányait igyekezett bemutatni. Ismételten hivatkozott arra, hogy a honorárium szabályzat célja a minőségi szolgáltatás nyújtása és annak előmozdítás volt.¹⁹³

IV.1.5. A LOSZ kötelezettségvállalása

186. A LOSZ tájékoztatja a GVH-t arról, hogy az eljárás tárgyává tett ajánlást ugyan már korábban eltávolította a honlapról, azonban a 2016. szeptember 9. napján hozott elnökségi döntéssel: „A LOSZ dokumentációi között fellelhető Honorárium Szabályzatot - függetlenül annak meghozatalának körülményeitől - hatályon kívül helyezi, továbbá erről a tagságot értesíti és felhívja a tagokat arra, hogy a dokumentum a továbbiakban hivatkozási alapként nem szolgálhat.”¹⁹⁴
187. Az Elnökség 6 IGEN szavazattal, egyhangúan megszavazta, hogy a LOSZ alapidokumentumai között fellelhető ajánlott Honorárium Számítási Táblázatot, - annak meghozatali körülményeitől függetlenül - jelen határozattal teljes körűen hatályon kívül helyezi. A tagságot e-mail és hírlevél útján értesíti arról, hogy az ajánlott Honorárium Számítási Táblázat nem tekinthető hivatkozási alapnak.¹⁹⁵
188. A fentieket a LOSZ kötelezettségvállalási indítványként terjesztette a GVH elé és előadta, hogy a GVH esetleges felhívására azt hajlandó kiegészíteni.¹⁹⁶
189. Az eljáró versenytanács a LOSZ ezen kötelezettségvállalási indítványát az előzetes álláspontban részletesen indokolva elutasította.

V.1.2. A LOSZ előzetes álláspontra tett észrevételei

190. A LOSZ elsősorban kérte, hogy a Versenytanács fogadja el a módosított kötelezettségvállalást, másodsorban kérte, hogy mellőzze a bírság kiszabását, harmadsorban kérte, hogy legfeljebb jelképes mértékű bírságot szabjon ki.¹⁹⁷ Amennyiben szimbolikus összeget meghaladó bírság kiszabása mellett dönt a Versenytanács, úgy a LOSZ részletfizetési kedvezményt kért.¹⁹⁸
191. A kötelezettségvállalás kapcsán a LOSZ tartalmát tekintve az eljáró versenytanács által kötelezettségként előírtakat terjesztette elő, az eljáró versenytanács ezen vállalásokat csak kismértékben egészítette ki, illetve az igazolhatóság feltételeit teremtette meg.
192. Erre figyelemmel az eljáró versenytanács nem ismétli meg a LOSZ indítványát.
193. A LOSZ a jogalap körében úgy nyilatkozott, hogy nem vitatja, hogy a vizsgált árajánlás a verseny korlátozására alkalmas volt/lehetett, amennyiben a lakberendezők által alkalmazandó árak tekintetében olyan orientációs pontként funkcionálhatott, amely versenykorlátozó célú megállapodásként is minősülhet. Az árajánlás azonban álláspontja szerint nem minősült kőkemény kartellnek, illetve horizontális árrögzítésnek, továbbá annak érdemi hatása a piaci árakra nem volt.¹⁹⁹

¹⁹¹ VJ/73-202/2014. számú irat VI. pont

¹⁹² VJ/73-202/2014. számú irat VI. pont

¹⁹³ VJ/73-202/2014. számú irat VI. pont

¹⁹⁴ VJ/73-202/2014. számú irat VII. pont

¹⁹⁵ VJ/73-202/2014. számú irat VII. pont

¹⁹⁶ VJ/73-202/2014. számú irat VII. pont

¹⁹⁷ VJ/73-340/2014. sz. irat 1. oldal

¹⁹⁸ VJ/73-340/2014. sz. irat 18. oldal

¹⁹⁹ VJ/73-340/2014. sz. irat 5-6. oldal

194. A LOSZ a szankció alkalmazása körében vitatta a bírság kiszabás jogosságát és szükségességét is. Tekintettel arra, hogy erre nem került sor, így annak ismertetése okafogyottá vált.
195. A LOSZ vitatta továbbá, hogy a jogsértő magatartás az előzetes álláspontban megjelölt időszakban folytatódott volna. A jogsértés kezdeteként a Honorárium Szabályzatot elfogadó közgyűlés időpontját jelölte meg a Versenytanács, azonban véleménye szerint nincs olyan bizonyíték, amely alátámasztaná, hogy a Honorárium Szabályzatot az 1997. évi közgyűlés fogadta volna el. A kérdéses közgyűlés napirendje arra utal, hogy a Honorárium Szabályzatról döntés nem született, csupán a szabályzat szükségességének megvitatására került sor. A LOSZ Alapszabálya a napirend kiegészítését a közgyűlés tartása során nem teszi lehetővé, mely azt támasztja alá, hogy a kérdéses közgyűlésen nem született döntés a Honorárium Szabályzatról. Az elfogadás körében a vallomások ellentmondásosak, azok nem teszik lehetővé azon közgyűlés azonosítását, amelyen az elfogadásra került. A LOSZ álláspontja szerint az előzetes álláspont sem látta bizonyítottnak, csupán valószínűsíti, hogy az elfogadásra 1997-ben került sor, a bizonyítékok ellentmondásosságára maga is hivatkozik, az ellentmondást fel nem oldva azonban az eljárás alá vont számára legkedvezőtlenebb változatot fogadta el, mely sérti az ártatlanság vélelmét.²⁰⁰
196. A LOSZ álláspontja szerint a bizonyítékokból egyértelműen csak a Honorárium Szabályzat 2000-ben történt módosítása állapítható meg, a LOSZ 1997-1999 között tartott közgyűléseinek rendelkezésre álló napirendjei, illetve jegyzőkönyvei nem tartalmaznak az elfogadásra vonatkozó egyértelmű bizonyítékot, így – álláspontja szerint – a Versenytanács a jogsértés kezdetét legfeljebb a 2000-ben elfogadott módosítástól számíthatja.²⁰¹
197. A LOSZ szerint szintén téves az a megállapítás, hogy a jogsértés 2016-ban szűnt meg a Honorárium Szabályzat hatályon kívül helyezése folytán. A LOSZ elnöksége ugyanis 2014. október 16-i ülésén döntött a Honorárium Szabályzat felfüggesztéséről azáltal, hogy az a honlapról lekerült, és az új tagok felé nem volt közölve. Ezzel a LOSZ szerint a szabályzat relevanciája versenyjogi értelemben megszűnt, azt nem alkalmazták, hatást nem fejthetett ki. Ezekre tekintettel a jogsértés időtartama legfeljebb 2000. december és 2014. október 16. között állapítható meg.²⁰²
198. Előadta, hogy különbséget kell tenni a verseny veszélyeztetettségének értékelése során az árrogzítás és az ajánlás, mint magatartás között, mivel azok szubjektív célja, hatásmechanizmusa, tényleges hatásai eltérőek. A különbségek nem hagyhatók figyelmen kívül pusztán azért, mert mindkettő besorolható a versenykorlátozó célú magatartási körbe. A LOSZ szerint a Honorárium Szabályzat minimálár meghatározó jellegét kontextusból kiragadott tanúvallomásokra és ügyfélnyilatkozatokra alapítja, mellyel szemben álláspontja szerint a meghallgatottak mindig egyértelműen utaltak arra, hogy a Honorárium Szabályzatnak csupán ajánlás jellege és célja volt, azt a piaci szereplők egyfajta útmutatóként vették figyelembe. E körben hivatkozik [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat] és a harmadik felek Versenytanács által összefoglalt álláspontjára, melyek az előzetes álláspont 67-82. pontjában jelentek meg. Hivatkozott továbbá a LOSZ egyes tagjainak nyilatkozataira is, amelyek álláspontja szerint alátámasztják, hogy a szabályzat ajánlás jellegű volt. A nyilatkozatokban megjelenő általános utalás a Honorárium Szabályzat figyelembe vételére pedig elsősorban nem az árak, hanem az abban javasolt árképzési struktúra alkalmazását jelentette, tehát az

²⁰⁰ VJ/73-340/2014. sz. irat 7-8. oldal

²⁰¹ VJ/73-340/2014. sz. irat 8. oldal

²⁰² VJ/73-340/2014. sz. irat 8. oldal

- ár ajánlás orientációs segítségnyújtás volt, nem pedig az árak harmonizálása vagy minimálárak rögzítése.²⁰³
199. A LOSZ szerint tévesen és iratellenesen került megállapításra az, hogy a LOSZ ár ajánlása tovagyrúzó hatással rendelkezett, mert azt nem LOSZ tag, harmadik fél vállalkozások is figyelembe vették az ár képzésük során. Álláspontja szerint nem LOSZ tag nyilatkozatok ennek ellenkezőjét támasztották alá, így különösen hivatkozik az 50., 52., 60., 65., 70., 73., 81., 82. és 105. iratban foglaltakra.²⁰⁴
200. A LOSZ szerint a Honorárium Szabályzat kialakítását részben a piacról érkező fogyasztói igények is generálták, a fogyasztók is kedvezőnek értékelték, hogy egy szakmai szervezet iránymutatást ad a várható vállalási árak nagysága tekintetében. Ezt a körülményt azonban a Versenytanács elmulasztotta értékelni.²⁰⁵
201. A LOSZ szerint tekintettel arra, hogy a Szabályzat céljának megítélésekor nem a felek szubjektív megközelítéséből kell kiindulni, a Honorárium Szabályzatot a Versenytanács pusztán azért nem minősítheti minimálár-rögzítésnek, mert egyes nyilatkozatokban a megkérdezettek a „minimálár”, illetve a „vállalási ár minimuma” kifejezést használták. A Honorárium Szabályzat alkalmazásának módjából, a vállalkozások objektíve azonosítható szándékából kellett volna kiindulni. A LOSZ soha nem ellenőrizte, és nem folytatott etikai eljárást a szabályzat betartása kapcsán, és a piac szereplői szerint sem tartották lehetségesnek a szabályzat betartását, így – álláspontja szerint – az kizárólag ár ajánlásként funkcionálhatott, konkrét minimálárként való alkalmazása objektíve kizárt.²⁰⁶
202. A LOSZ rögzítette, hogy a Versenytanács azon megállapítása, mely szerint a Honorárium Szabályzat orientálta a piaci szereplők ár képzési gyakorlatát és a fogyasztói ár percepciót, nem alkalmas arra, hogy különbséget tegyen az ár ajánlás és a minimálár-rögzítés között. Az előzetes álláspont 414. pontjában foglalt hivatkozás pedig, mely szerint a minimálár közzététele kikényszeríthetőség hiányában is jogsértőnek minősül valójában nem minimálár-rögzítésre, hanem ár ajánlásra vonatkozik, így az abban foglaltak alapján nem lehet a kétféle súlyosságú magatartást elhatárolni. Az ár rögzítés fogalmához az azt alátámasztó, objektív többlétevényállási elem megléte szükséges, mely elhatárolja az ajánlástól.²⁰⁷
203. A LOSZ szerint téves a Versenytanács azon megállapítása, mely szerint az Etikai Kódex és az Alapszabály együttes olvasata a Honorárium Szabályzat kikényszeríthetőségének lehetőségét tartalmazza. Az Etikai Kódex ugyanis nem tekintette etikai vétségnek azt, ha az ár nem a Honorárium Szabályzat alapján került meghatározásra, így az Alapszabályban foglalt szankció lehetősége sem vonatkozott erre az esetre. Csak a túlzottan vagy aránytalanul alacsonyan megállapított árak minősültek etikátlannak, a „szakmában szokásos ár” és az „ár képzési ajánlat” csak orientációs eszköz volt, nem kötelezően alkalmazandó árszint. E körben utalt az Etikai Kódex 2.2. pontjára, amely megjelölte, hogy a kódexben használt egyes kifejezések erkölcsi értelemben, ajánlásként és nem kötelezésként értelmezendők.²⁰⁸
204. A LOSZ szerint a bizonyítékokkal ellentétes az a megállapítás, hogy az etikai szankciók kilátásba helyezése is kellő nyomást helyez az etikai szabályok elfogadóra, mert a Honorárium Szabályzat figyelmen kívül hagyása nem minősült etikai vétségnek. A piaci szereplők ár képzésére a többi szereplőnek rá látása nem volt, továbbá másfél évtizeden

²⁰³ VJ/73-340/2014. sz. irat 9-14. oldal

²⁰⁴ VJ/73-340/2014. sz. irat 11. oldal

²⁰⁵ VJ/73-340/2014. sz. irat 11-12. oldal

²⁰⁶ VJ/73-340/2014. sz. irat 12. oldal

²⁰⁷ VJ/73-340/2014. sz. irat 12. oldal

²⁰⁸ VJ/73-340/2014. sz. irat 12-13. oldal

- keresztül az etikai eljárások teljes hiánya azt az üzenetet közvetítette, hogy extrém esetek kivételével az árképzés kívül esik az etikai szabályok körén.²⁰⁹
205. Az előzetes álláspont 416. pontjában hivatkozott idézet körében a LOSZ előadta, hogy az 2013 márciusa és 2014 októbere között volt elérhető a honlapon, tehát nem értelmezhető úgy, hogy az 1997-től kezdődően folyamatosan nyomást gyakorolt a piaci szereplőkre. A LOSZ a bejegyzéstől az észlelését követően elhatárolódott, eltávolításáról intézkedett, így az nem tudható be a LOSZ-nak. A versenyhivatali vizsgálat továbbá igazolta az idézet magánvélemény jellegét, azt [személyes adat] honlapján is fellelték. [személyes adat] a bejegyzést a LOSZ honlapján engedély és egyeztetés nélkül, adminisztrátori jogaival visszaélve helyezte el. Az előzetes álláspontban foglaltakkal szemben, a LOSZ szerint a bejegyzés egy több kattintással hozzáférhető aloldalon szerepelt a honlapon belül, ezért észlelte a LOSZ csak későn a szándékaitól eltérő tartalmú vélemény feltöltését.²¹⁰
206. A LOSZ szerint a Versenytanács is megállapította, hogy az árajánlásnak minősülő magatartások a vertikális árajánlásokkal összevetve értékelendők súlyosabban, de nem minősülnek a kökemény minimálár-rögzítő vagy horizontális árörögzítő kartellekkel egy megítélés alá. Horizontális árajánlások esetén az árak lehetséges közeledése merülhet fel, de nem az árak egységesülése. A rögzített árak hatása a legkárosabb a piacon, árörögzítés azonban a jelen tényállás alapján nem áll fenn.²¹¹
207. A LOSZ kiemelte, hogy a potenciális hatás ismertetésekor a Versenytanács a VJ/51/2008. ügyre hivatkozott, melyben maga sem tartotta indokoltnak bírság kiszabását. A LOSZ szerint a jelen ügy lényegében azonos magatartást tartalmaz, így indokolatlan ebben a vizsgált magatartást súlyos jogsértésként minősíteni. A VJ/29/2011. számú ügyben a Versenytanács a Betonszövetség kartellt támogató magatartását szintén csekély súlyúnak értékelte, tehát enyhébb megítélés alá kell, hogy essen a jelen ügyben fogyasztói igényként is megjelenő, piacorientálás célú, minimális árat nem rögzítő, csupán reálisnak, piaciilag indokoltnak tekintett, ajánlott ársávot meghatározó magatartás.²¹²
208. A LOSZ szerint a Versenytanács iratellenesen állítja, hogy „harmadik felek adatszolgáltatása alapján is megállapítható, hogy ezek a vállalkozások figyelembe vették árszabásuk során a Honorárium Szabályzatot, így annak hatása túlmutat a LOSZ tagokon”, mert a több ezer harmadik fél közül csupán néhány vállalkozás adott válaszokat, mely nem tekinthető reprezentatív felmérésnek. A válaszok ugyanakkor azt támasztják alá, hogy a Honorárium Szabályzatot a piacon lévő nem LOSZ tagok nem vették figyelembe.²¹³
209. A LOSZ a VJ/36/2008. ügyre hivatkozva előadta, hogy az eljárás alá vont javára figyelembe veendő, hogy az eljárás alá vont nagyszámú, kis méretű piaci szereplők érdekképviselői szervezete, amelynek a magatartása valószínűsíthetően nem közvetlenül a tagság jelentős része, hanem a vezetőség kezdeményezésén alapul, és a jogsértő magatartás nem az egész piacot lefedő szándékot tükrözött.²¹⁴

---

²⁰⁹ VJ/73-340/2014. sz. irat 13. oldal

²¹⁰ VJ/73-340/2014. sz. irat 13. oldal

²¹¹ VJ/73-340/2014. sz. irat 14. oldal

²¹² VJ/73-340/2014. sz. irat 14. oldal

²¹³ VJ/73-340/2014. sz. irat 15. oldal

²¹⁴ VJ/73-340/2014. sz. irat 15-16. oldal

V.2. További eljárás alá vontak álláspontja

210. Tekintettel arra, hogy a többi eljárás alá vonttal szemben, indítványuknak megfelelően az eljáró versenytanács az eljárást megszüntette, így ezen eljárás alá vontak álláspontjának ismertetésétől eltekint.

VI. Jogi háttér

211. A Tpvt. 1. § (1) bekezdése alapján a törvény hatálya kiterjed a természetes és a jogi személynek, valamint - a VI. Fejezetben szabályozott magatartások kivételével - a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepének (a továbbiakban együtt: vállalkozás) Magyarország területén tanúsított piaci magatartására, kivéve ha törvény eltérően rendelkezik.
212. A Tpvt. 11. § (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztestületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének (a továbbiakban együtt: vállalkozások társulása) a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdésének a) pontja szerint ez a tilalom vonatkozik különösen a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására.
213. A Tpvt. 13. § (1) bekezdése szerint nem esik a tilalom alá a megállapodás, ha csekély jelentőségű. A Tpvt. 13. § (2) bekezdésének a) pontja szerint csekély jelentőségű a megállapodás, ha a megállapodást kötő feleknek és az azoktól nem független vállalkozásoknak az együttes részesedése az érintett piacon a tíz százalékot nem haladja meg, kivéve, ha a vételi vagy az eladási árak versenytársak közötti közvetlen vagy közvetett meghatározására vonatkozik.
214. A Tpvt. 17. §-a szerint mentesül a 11. §-ban foglalt tilalom alól a megállapodás, ha
- a) az hozzájárul a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy a környezetvédelmi helyzet vagy a versenyképesség javulásához;
  - b) a megállapodásból származó előnyök méltányos része a végső üzletfelekhez jut;
  - c) a gazdasági verseny velejáró korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg; és
  - d) nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását.
215. A Tpvt. 20. §-a szerint annak bizonyítása, hogy a megállapodás a tilalom alól a 17. § alapján mentesül, azt terheli, aki a mentesülésre hivatkozik.
216. A Tpvt. 44. § (1) bekezdése szerint - az ott meghatározott szűk körű kivételekkel - a versenyfelügyeleti eljárásra a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni.
217. Az eljáró versenytanács a versenyfelügyeleti eljárás érdemét érintően a Tpvt. 76. § (1) bekezdése értelmében a következő döntéseket hozhatja:
- e) megállapíthatja a jogsértés tényét,
  - h) jogsértés megállapítása esetén kötelezettséget írhat elő, így különösen az ügylet jellegének megfelelő üzleti kapcsolat létrehozásától vagy további fenntartásától való indokolatlan elzárkózás esetén szerződéskötésre kötelezhet,

218. A Tpv. 77. § (1) bekezdésének d) pontja alapján a Gazdasági Versenyhivatal utóvizsgálat keretében hivatalból ellenőrzi az eljáró versenytanács végrehajtható határozatában előírt, meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó, az a)-c) pontban nem említett kötelezettség teljesítését, ha az a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg.
219. A Ket. 31. § (1) bekezdésének e) pontja alapján a hatóság az eljárást megszünteti, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn.

VII. **Jogi értékelés**

VII.1. Jogi értékelés keretei

220. Az eljáró versenytanács elsőként általános jelleggel ismerteti a jogi értékelés kereteit, mely során – bár a jelen eljárás csak a Tpv. alapján folyik – számos esetben mégis hivatkozik az uniós állandó ítélkezési gyakorlatra, tekintettel arra, hogy a bíróság következetes gyakorlata értelmében azokat – a magyar és uniós versenyjogi normák nagyfokú harmonizációja okán – a Tpv. alkalmazása során is irányadónak kell tekinteni. A C-32/11. sz. Allianz Hungária Biztosító Zrt. és társai kontra Gazdasági Versenyhivatal ügyben az Európai Bíróság 2013. március 14-én hozott ítéletének 15. pontja szerint a Kúria az alábbiak szerint foglalt állást az EUMSZ. 101. cikkének és a Tpv. 11. §-ának viszonya kapcsán:

„A Legfelsőbb Bíróság először is megállapítja, hogy a Tpv. 11. §-a (1) bekezdésének szövege szinte teljesen megegyezik az EUMSZ. 101. cikk (1) bekezdésének szövegével, és a Tpv. 11. §-ának értelmezése – amely rendelkezés a szóban forgó megállapodások tekintetében irányadó- a jövőben ugyancsak hatással lesz az EUMSZ. 101. cikk e tagállamban történő értelmezésére. E bíróság egyébiránt kiemeli, hogy nyilvánvaló érdek fűződik ahhoz, hogy az uniós jog rendelkezései vagy fogalmai egységes értelmezést kapjanak.”²¹⁵

VII.2. A LOSZ magatartásának értékelése

221. A Tpv. 11. § (1) bekezdése²¹⁶ és a vonatkozó európai uniós és hazai joggyakorlat alapján az eljáró versenytanács álláspontja szerint a jelen ügyben alkalmazandó jogi teszt lépései a következők:
1. először is az eljáró versenytanácsnak abban kell állást foglalni, hogy a LOSZ vállalkozások társulásának minősül-e (VII.2.1.),

---

²¹⁵ C-32/11. sz. Allianz Hungária Biztosító Zrt. és társai kontra Gazdasági Versenyhivatal ügyben 2013. március 14-én hozott ítélet 15. pont vagy lásd még a C-542/14. sz. SIA „VM Remonts és társa kontra Lett Versenytanács ügy 17. szakaszát:

„a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében egyértelmű európai uniós érdek, hogy a jövőbeli eltérő értelmezések elkerülése érdekében egységesen értelmezzék az uniós jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák őket (lásd különösen: 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 20. pont; 2014. december 4-i FNV Kunsten Informatie en Media ítélet, C-413/13, EU:C:2014:2411, 18. pont; 2015. november 26-i Maxima Latvija ítélet, C-345/14, EU:C:2015:784, 12. pont).”

²¹⁶ Tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztestületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének (a továbbiakban együtt: vállalkozások társulása) a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.

2. ha igen, akkor ezt követően azt kell megállapítania, hogy a LOSZ hozott-e döntést, ha igen mikor és milyen tartalommal (VII.2.2.),
3. majd ezt követően azt kell vizsgálni, hogy ez a döntés versenykorlátozó-e (VII.2.3.).

VII.2.1. Vállalkozások társulásának minősül-e a LOSZ?

222. A Tpvt. alkalmazásában vállalkozások társulásának minősül a vállalkozások társadalmi szervezete (szövetsége, egyesülete stb.) függetlenül attól, hogy non-profit módon tevékenykedik-e (a tagjai érdekében tevékenykedő, őket képviselő vállalkozások társadalmi szervezetének magának nem kell piaci magatartást tanúsítania ahhoz, hogy magatartása versenyjogilag értékelhető legyen).²¹⁷
223. A LOSZ egyesületi formában működő jogi személy. A LOSZ tagjai nem csupán magánszemélyek, hanem többen közülük – így a Szabályzatokat elfogadó elnökség tagjai – a jelen eljárással érintett piacon tevékenykedő, gazdasági tevékenységet nyújtó vállalkozásnak vagy vállalkozás képviselőjének is minősülnek.
224. A LOSZ-nak tehát több olyan tagja van (köztük az elnökség tagjai), akik díjazás fejében szolgáltatásokat nyújtanak, azaz gazdasági tevékenységet végeznek és a tevékenységük pénzügyi kockázatát maguk viselik, és ilyen módon alá vannak vetve a piaci kereslet és kínálat általános törvényeinek.
225. A kialakult ítélkezési gyakorlat²¹⁸ szerint valamely szervezet vállalkozások társulásának minősíthető azon tény ellenére is, hogy a vállalkozások társulásába olyan személyek, illetve jogalanyok is beléphetnek, amelyek/akik nem minősülnek vállalkozásnak, mivel e tény nem elegendő ahhoz, hogy a szóban forgó társulást az EUMSZ 101. cikkének (és így a Tpvt. 11. §-ának) hatálya alól kivonja. Tekintettel tehát arra, hogy a LOSZ olyan szervezet, amely egy adott szakmát gyakorló személyeknek olyan részét is tömöríti és képviseli, akik a Tpvt. 11. §-a értelmében vállalkozásoknak minősíthetők, a LOSZ vállalkozások társulásának minősül, ekként a Tpvt. 11. §-ának alkalmazhatóságához nem szükséges, hogy egy szakmai szövetség saját kereskedelmi vagy gazdasági tevékenységgel rendelkezzen.²¹⁹

VII.2.2. A vállalkozások társulásainak döntésére vonatkozó gyakorlat

226. A döntés fogalmát mind a magyar, mind az európai versenyjogi gyakorlat tágan értelmezi.
227. A Tpvt. 11. §-a alá nemcsak a formális határozat vagy ajánlás formáját öltő érdekképviselési aktusok tartoznak, hanem minden olyan magatartás, döntés, ami a tagvállalkozások versenymagatartását korlátozza, torzítja. Ennek megfelelően a Tpvt. alkalmazásában a „döntés” kifejezés jelentése nem korlátozódik az alakszerűen meghozott, formális határozatra; ide tartozik minden olyan aktus, melyben az adott szervezet kifejezi akaratát, így pl. a szervezet szabályzatai, határozatai, alapszabálya, vagy a formailag nem kötelező, de a piaci szereplők magatartását ténylegesen befolyásoló ajánlások is. A vállalkozások által létrehozott szakmai érdekképviselési szervezetek döntései ugyanis (közvetlenül vagy közvetett formában) alkalmasak a vállalkozások (mindenekelőtt, de nem kizárólagosan tagjaik) piaci magatartásának befolyásolására, függetlenül attól, hogy az ajánlásként vagy kötelező jelleggel jelenik

²¹⁷ VJ-1/2008. (A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpvt.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései, 2014, 1.11. pont)

²¹⁸ Ezt az elvet először az T-217/03. és T-245/03. sz., FNCBV és társai egyesített ügyekben hozott hozott ítéletben került kimondásra (55. pont), majd a T-23/09. sz., Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP) és Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) kontra Európai Bizottság (74-77- pontok) és T-90/2011. sz. ítéletek (41. pont) erősítették meg.

²¹⁹ Ld. pl. T-25/95. sz. ügy (Cimenteries CBR SA kontra Bizottság), EBHT 2000, II-491. o.

meg.²²⁰ A Tpvt. 11. §-a alá tehát nemcsak a formális határozat vagy ajánlás formáját öltő szövetségi aktusok tartoznak, hanem minden olyan magatartás, döntés, ami a versenymagatartást korlátozza, torzítja.²²¹

228. Kiemelendő továbbá, hogy amint azt a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.129/2009/14. sz. döntésében is hangsúlyozta, a Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése a társadalmi szervezet tiltott döntéséről úgy rendelkezik, hogy azt nem köti sem írásbeli, sem más kifejezett formához. Ezért önmagában a formalizált döntés hiánya nem jelenti azt, hogy ilyen döntés ne lett volna, és hogy az ilyen döntést versenyjogi szempontból ne lehetne értékelni.

VII.2.2.1. Döntésnek minősül-e a Honorárium Szabályzatban foglalt vállalási árak elfogadása?

229. A LOSZ az előzetes álláspontot követően korábbi előadásaival szemben akként nyilatkozott²²², hogy a Honorárium Szabályzat nem minimálár meghatározásnak, csupán ajánlott ármeghatározásnak minősül.
230. Erre figyelemmel az eljáró versenytanács utalni kíván arra, hogy önmagában az ajánlott árak meghatározása is döntésnek minősül, e körben nincs különbség az ajánlott ár és a minimálár meghatározás között, mivel az EUMSZ. 101. cikke szerinti ügyekben ugyancsak megállapítást nyert, hogy egy szakmai szövetség alapító okirata,²²³ a működését szabályozó rendelkezések,²²⁴ a társulás által kötött megállapodások, vagy az általa kibocsátott ajánlások önmagukban is döntésnek tekintendők. Az ajánlások kapcsán az a tény, hogy az nem köti a tagokat, nem akadályozza a 101. cikk (1) bekezdése alkalmazását.²²⁵
231. Az ajánlott ársávok elfogadása és közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is – a Tpvt. 11. § (1) bekezdése értelmében vállalkozások társulása döntésének minősül, és ezért a Tpvt.-be ütközik, mivel az ajánlott/kötelező árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában.²²⁶
232. A LOSZ Honorárium Szabályzatában foglalt árakra vonatkozó rendelkezések elfogadása a Tpvt. 11. § (1) bekezdése értelmében vállalkozások társulása általi döntésnek minősül.²²⁷
233. Versenyjogi értékelés alá vonható tehát az, ha egy vállalkozások társulása jogszabályi felhatalmazás hiányában árakat közvetlenül befolyásoló magatartást tanúsít. A vállalkozások különböző önszabályozó testületei, szervezetei csak kivételesen (így pl. egyes kamarák esetében) kapnak jogszabályi felhatalmazást versenykorlátozó magatartás tanúsítására, így az árak befolyásolására, azok meghatározására. A LOSZ ilyen jogszabályi felhatalmazással nem rendelkezik, vele összefüggésben ilyen jogalkotói szándék nem ismert, így akár az ajánlott, akár a kötelező minimumár

²²⁰ VJ-1/2008. sz. versenytanácsi határozat

²²¹ VJ-73/2011. sz. ügy, 57-58. bek., VJ/51/2008. sz. ügyben hozott versenytanácsi határozat 36. pont

²²² VJ/73-340/2014. sz. irat 12-13. oldal

²²³ Ld. pl. a Bizottság 70/333/EGK sz. döntése (Re ASPA ügy) HL L 148., 1970, 9. o., a Bizottság 80/917/EGK sz. döntése (National Sulphuric Acid Association ügy) HL L 260, 1980, 24. o.

²²⁴ Ld. pl. a Bizottság 91/128/EGK sz. döntése (Sippa ügy) HL L 60., 1991, 19. o., a Bizottság 95/188/EK sz. döntése (Coapi ügy) HL L 122., 1995, 37. o., a Bizottság 2001/782/EK sz. döntése (Visa International ügy) HL L 293., 2001, 24. o.

²²⁵ Ld. pl. 8/72. sz. ügy (Vereeniging van Cementhandelaren kontra Bizottság) EBHT 1972, 977. o., 71/74. sz. ügy (Frubo kontra Bizottság) EBHT 1975, 563. o., a Bizottság 96/438/EK sz. döntése (Fenex ügy) HL L 181., 1996, 28. o.

²²⁶ lásd pl. a Fővárosi Bíróság 3.K. 31.377/2005/11. számú ítéletét (VJ-56/2003.), illetve VJ/51/2008. sz. és VJ/36/2008-as ügyekben hozott versenytanácsi határozat

²²⁷ Ld. pl. a Fővárosi Bíróság 3.K. 31.377/2005/11. számú ítéletét (VJ-56/2003.)

elfogadására és közzétételére irányuló magatartása versenykorlátozó magatartásnak minősül.

234. Szintén utalni szükséges arra, hogy a GVH Versenytanácsának joggyakorlata értelmében a vállalkozások társulásának döntései akkor is a Tpv. hatálya alá esnek, ha azok megszületését nem kísérte formális határozathozatal. A vállalkozások társadalmi szervezetei esetében a „döntés” kifejezés jelentése – éppen az értelmezés határait tágító, a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt versenykorlátozó magatartás, megállapodás fogalmának rögzítése folytán – nem szűkülhet az alakszerűen meghozott, formális határozatokra, hanem a formailag nem kötelező, de a tényleges magatartást befolyásolni képes döntésekre is vonatkozik²²⁸.
235. A LOSZ Honorárium Szabályzatának, annak módosításainak, valamint a LOSZ Etikai Kódexének, szerződésmintájának megalkotása, közzététele, és az egymás versenytársaiként működő piaci szereplők részéről történő elfogadása a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdése alapján vállalkozások társulásának döntéseként értelmezhető.
236. Tekintettel arra, hogy a Honorárium Szabályzat és az Etikai Kódex létrehozása, módosítása a feltárt információk alapján a LOSZ elnökségének hatáskörébe tartozott, a vizsgált időszakban a LOSZ elnökségének vonatkozó döntései vállalkozások társulásának döntéseiként értelmezhetők. Ezzel összefüggésben a III. fejezetben a tényállás ismertetése keretében foglaltaknak megfelelően az alábbi döntések azonosíthatóak:

VII.2.2.1.1. A Honorárium Szabályzat megalkotása 1997-ben

237. A Honorárium Szabályzatról való döntés a LOSZ Elnökségi hatáskörébe tartozott, azonban annak megalkotásáról az irati bizonyítékok²²⁹ és a tanúvallomások²³⁰ alapján valószínűleg az 1997 novemberében megtartott Közgyűlés döntött.
238. Magát a Szabályzatot²³¹ az elnökség dolgozta ki, majd a Közgyűlés napirendi pontjára vette, azonban abban a kérdésben, hogy a Közgyűlés ténylegesen meg is szavazta-e a Honorárium Szabályzatot, eltérő előadásokat tettek a tanúk (erre vonatkozóan konkrét irati bizonyíték nem áll rendelkezésre). [személyes adat]²³², [személyes adat]²³³ és [személyes adat]²³⁴ azt adták elő, hogy a közgyűlés megszavazta, míg [személyes adat]²³⁵ szerint hivatalos elfogadása nem volt a Szabályzatnak, nem szavaztak róla a Közgyűlésen.
239. Figyelemmel arra, hogy a LOSZ Alapszabálya alapján az Elnökség lett volna jogosult a Honorárium Szabályzat elfogadására és így szükségtelen lett volna a Közgyűlés napirendi pontjára tűzni azt, illetve figyelemmel arra, hogy kizárólag egy tanú emlékezett akként, hogy a Közgyűlés nem szavazott, előadásával szemben azonban 3 tanú is akként számolt be, hogy a Közgyűlés fogadta el azt, így a Honorárium Szabályzat megalkotására vonatkozó döntés meghozatalát az eljáró versenytanács a LOSZ közgyűlésének tudta be.

---

²²⁸ VJ/75/2001. (A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpv-tel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései, 2014. 11.8. pont)

²²⁹ 1997. októberi Levélhír c. kiadmány

²³⁰ [személyes adat], [személyes adat]

²³¹ Lásd jelen határozat 1. számú mellékletét (VJ/73-113/2014.)

²³² VJ/73-88/2014.

²³³ VJ/73-140/2014.

²³⁴ VJ/73-93/2014.

²³⁵ VJ/73-143/2014.

VII.2.2.1.2. A Honorárium Szabályzat 2000. évi módosítása

240. Irati bizonyítékként rendelkezésre áll az eljáró versenytanácsnak a Honorárium Szabályzat 1997. évi verziójához képest a 2000. évben elfogadott módosítása²³⁶, azonban ezen kívül egyéb irati bizonyíték nem lelhető fel.
241. A tanúvallomások alapján az állapítható meg, hogy a módosításról az Elnökség döntött, azonban arra vonatkozóan, hogy konkrétan mikor és az elnökségből kik vettek részt a döntéshozatalban, nem áll rendelkezésre sem irati bizonyíték, sem tanúvallomás.

VII.2.2.1.3. A Honorárium Szabályzat 2002. évi módosítása

242. A Honorárium Szabályzat 2002. évi módosítása is rendelkezésre áll az eljáró versenytanácsnak²³⁷, azonban ezenkívül itt sem áll rendelkezésre egyéb irati bizonyíték.
243. A tanúvallomásokból itt is az állapítható meg, hogy az Elnökség döntött a Szabályzat módosításáról, azonban arra nincs információ, hogy mikor került erre sor.

VII.2.2.1.4. A Honorárium Szabályzat 2008. évi módosítása

244. Az eljáró versenytanács számára 2003-tól számos irati bizonyíték²³⁸ áll rendelkezésre, amely alapján az látható, hogy az elnökség tagjai évről-évre jelezték, hogy a Honorárium Szabályzatot meg kellene újítani, azt feladatként azonosították, több esetben ennek kidolgozására ki is jelöltek maguk közül feladatgazdát.
245. A LOSZ Elnöksége 2008. május 7-én ülést tartott²³⁹, amelyre szóló meghívó napirendi pontjai között a következők szerepeltek:

„Napirendi pontok a 2008.05.07-i Elnökségi Ülésre
[...]

2. 14.10-14.20 Elnöki beszámoló ([személyes adat])
[...]

7. 16.50- Egyebek

Átdolgozott Honorárium Szabályzat - döntésre ([személyes adat])
[...]

„Elnöki beszámoló ([személyes adat])

2008. 04. 22-én 10 órakor a LOSZ elnökségi tervező tagok, Bizottsági tervező tagok és SZTT tagok bevonásával terveztük a Tarifatáblázat (javasolt) átdolgozását.

16 fő meghívott tagból 7 fő elfogadta a meghívást, s részt vett az átdolgozáson.

Az ülésen elhangzottak és javaslatok alapján Nóra elkészítette az anyag tervezetét, s elfogadásra illetve módosításra körbe küldtük a résztvevőknek.

[személyes adat] és személyes adat] tett javaslatot módosításra, melyek alapján az elnökségi tagok jóváhagyásával, az anyag elnyeri végleges tervezett formáját.

Ezt követően elfogadásra-jóváhagyásra kiküldjük az elnökségi tagok részére.”

[...]

„7/1. Átdolgozott Honorárium Szabályzat - döntésre Elnöki beszámolóban tárgyalva”

246. Ezenkívül rendelkezésre áll az eljáró versenytanácsnak maga a 2008. évi Honorárium Szabályzat²⁴⁰, amely a LOSZ honlapjára is felkerült, a korábbi Honorárium Szabályzatok kapcsán pedig, a fentebb kifejtetteknek megfelelően megállapítható, hogy

²³⁶ Lásd jelen határozat 2. számú mellékletét (VJ/73-113/2014.)

²³⁷ Lásd jelen határozat 3. számú mellékletét (VJ/73-5/2014. sz. irat 5. melléklete)

²³⁸ Ezeket lásd a III.3.1. Irati bizonyítékok című fejezet táblázatában

²³⁹ VJ/73-5/2014. sz. irat 8. sz. melléklete, VJ/73-102/2014. sz. irat 4. sz. melléklete és VJ/73-196/2014. sz. irat III. sz. melléklete

²⁴⁰ Lásd jelen határozat 4. számú mellékletét (VJ/73-5/2014. 8. sz. melléklete)

azok is felkerültek a LOSZ honlapjára, és/vagy azokat megküldte a tagjainak, illetve elérhetővé tette a titkárságán.

247. A LOSZ által becsatolt 2008. évi Honorárium Szabályzat²⁴¹ első oldalának tetején, annak közepétől jobbra indulva az a szöveg látható kézzel, olvashatóan leírva, hogy „ – Végleges – 2008.05.07.”.
248. Így a becsatolt elnökségi ülésről készült jegyzőkönyv, illetve a Honorárium Szabályzat alapján az eljáró versenytanács arra a megállapításra jutott, hogy a 2008. május 7-ei elnökségi ülésen módosították a Honorárium Szabályzatot.

VII.2.2.1.5. A Honorárium Szabályzat 2012-2014. közötti módosítása

249. Az irati bizonyítékok között fellelhető a Honorárium Szabályzat egy további módosítása is²⁴², amelyet a vizsgálat 2014-ben töltött le a LOSZ honlapjáról. Ennek vonatkozásában kizárólag a 2012. júniusi elnökségi ülésről készített emlékeztető áll rendelkezésre²⁴³, ennek releváns része a következő:

„Emlékeztető a júniusi Elnökségi ülésről” c. dokumentum

Jelen vannak: (szavazati joggal)

1. [személyes adat] – elnök
2. [személyes adat] – szervezetvezetési társelnök
3. [személyes adat] – elnökségi tag
4. [személyes adat] – elnökségi tag
5. [személyes adat] – elnökségi tag
6. [személyes adat] – gazdasági társelnök

8. pont „Egyéb”

Harmadik pont: „Tarifa táblázat – Mielőbb át kell dolgozni, mert neveltségessé tesz bennünket. Fel kell kérni [személyes adat]t, [személyes adat]t, [személyes adat]t, [személyes adat]t, és [személyes adat]t, küldjék el javaslatukat az Elnökségnek”

250. Ezenkívül más irati bizonyíték nem áll rendelkezésre és a tanúvallomások alapján is csak az állapítható meg, hogy a LOSZ Elnöksége a 2012. júniusi ülés után hozta meg a Szabályzat módosításáról a döntést.

VII.2.2.1.6. A Honorárium Szabályzat hatályon kívül helyezése

251. A Honorárium Szabályzat létrehozása – a rendelkezésre álló írásos dokumentumok alapján – 1997-ben történt. Ez az időpont tekinthető a Honorárium Szabályzat elfogadására vonatkozó döntés időpontjának is. A Honorárium Szabályzat a vizsgált időszakban végig, megszakítás nélkül alkalmazásra került, függetlenül attól, hogy esetenként felülvizsgálatra, illetve a vállalási díjak mértékét illetően az inflációt követő korrekcióra került sor.
252. A LOSZ 2014-ben a jelen eljárásra figyelemmel nem töltötte fel az új honlapjára a Honorárium Szabályzatot, de a tagoknak küldött tájékoztatóban ez nem szerepel explicit módon, mint ahogy olyan jellegű felhívás sem, hogy a jövőben a Honorárium Szabályzat alkalmazását maguk is függeszték fel / mellőzzék. Az Etikai Szabályzat az új honlapon is elérhető volt.

²⁴¹ VJ/73-5/2014. 8.2. melléklet

²⁴² Lásd jelen határozat 5. számú mellékletét (VJ/73-1/2014. sz. irat 2. sz. melléklete)

²⁴³ VJ/73-47/2014. sz. irat melléklete

253. A LOSZ és az Impala által tett nyilatkozat szerint az Elnökség 2016. szeptember 9-én tartott ülésén döntött a Honorárium Szabályzat hatályon kívül helyezéséről, és arról, hogy e döntésről a LOSZ tagjait email-ben és hírlevél útján értesíti.²⁴⁴
254. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a 2014. évi lépések nem tekinthetők a jogsértéssel való teljes körű felhagyásnak, így tekintettel arra, hogy a LOSZ elnöksége 2016. szeptember 9-én helyezte hatályon kívül a Honorárium Szabályzatot és erről a tagjait tájékoztatta, így a jelen eljárásban vizsgált magatartás 2016. szeptember 9-éig tartott.

VII.2.2.3. Ajánlott vagy minimálárnak kell-e tekinteni a Honorárium Szabályzat által megállapított árakat?

255. A LOSZ döntései keretében elfogadott Honorárium Szabályzatok egyes esetekben fix összegű munkadíjat, más esetekben kategóriákra bontva intervallumon belüli munkadíj összegeket határoztak meg.
256. Az eljáró versenytanács megjegyzi, hogy a fentebb²⁴⁵ kifejtettek szerint maga a LOSZ, illetve a LOSZ korábbi elnökei, vezetői is minimálárként definiálták a Honorárium Szabályzatban szereplő árakat, például:

„A LOSZ mint egyesület érdekképviselőt lát el, nem kartell, gazdasági versenyt korlátozó megállapodásnak nem tekinthető, sőt fogyasztóvédelmi feladatokat is ellát, mivel **a minimál ár alatt eljáró lakberendezők munkájának alacsony**, és a fogyasztók érdekeit nem támogató színvonalát visszafogja.²⁴⁶

„A fogyasztók nem feltétlenül a legalacsonyabb díjat keresik: amennyiben egy szakmai szövetség összeghatárokat határoz meg, akkor a fogyasztó elgondolkodhat azon, hogy az ehhez képest túl alacsony díj megfelelő minőségű szolgáltatást takar-e²⁴⁷.”

„sok lakberendezővel beszélt, akik elmondták, hogy a Szabályzat alapján határozzák meg a díjaikat, még akkor is, ha egyébként nem tagjai a LOSZ-nak.”²⁴⁸

257. A LOSZ az előzetes álláspontra tett észrevételeiben viszont már akként nyilatkozott, hogy

„tévés a Versenytanács azon megállapítása, mely szerint az Etikai Kódex és az Alapszabály együttes olvasata a Honorárium Szabályzat kikényszeríthetőségének lehetőségét tartalmazza. Az Etikai Kódex ugyanis nem tekintette etikai vétségnek azt, ha az ár nem a Honorárium Szabályzat alapján került meghatározásra, így az Alapszabályban foglalt szankció lehetősége sem vonatkozott erre az esetkörüre. Csak a túlzottan vagy aránytalanul alacsonyan megállapított árak minősültek etikátlannak, a „szakmában szokásos ár” és az „árképzési ajánlat” csak orientációs eszköz volt, nem kötelezően alkalmazandó árszint.²⁴⁹”

---

²⁴⁴ VJ/73-195/2014.

²⁴⁵ Lásd jelen határozat III. fejezetét

²⁴⁶ VJ/73-155/2014. számú irat 9. pontja

²⁴⁷ VJ/73-89/2014. számú irat

²⁴⁸ VJ/73-110/2014. számú irat

²⁴⁹ VJ/73-340/2014. sz. irat 12-13. oldal

258. Ennek kapcsán az eljáró versenytanács fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy az Etikai Kódex 3.2.8. pontjának teljes szövege²⁵⁰ kifejezetten tartalmazza a Honorárium Szabályzatra való utalást:

„Mások szolgáltatásainak, áruinak eladhatóságát ellehetetleníteni nem megengedett. Etikátlan az árakat túlzottan vagy aránytalanul alacsonyan megállapítani, tartani, érvényesíteni, kikényszeríteni. Figyelembe kell venni a szakmában szokásos árat, az árképzést befolyásoló egyéb tényezőket, piaci viszonyokat és az etikátlan ár más vállalkozásokra gyakorolt hatását (ld. a LOSZ tervezők részére készült árképzési ajánlatát).”²⁵¹

259. Ügyfélmeghallgatása során a LOSZ elnöke is megerősítette, hogy az Etikai Kódex 3.2.8. pontja szerinti „[a] szakmában szokásos ár valószínűleg a Honorárium Szabályzatban foglalt értékeket jelenti.”²⁵²
260. Az eljáró versenytanács szerint a Honorárium Szabályzatra való közvetlen utalás kifejezetten meghatározza, hogy mi minősül „túlzottan vagy aránytalanul alacsony árnak”, így egyértelmű, hogy ehhez az árhoz lett kötve a szokásos szakmai ár meghatározása.
261. Ez tehát azt jelentette, hogy aki a Honorárium Szabályzatban meghatározott árnál alacsonyabb árat határozott meg, az etikai vétséget követett el.
262. A LOSZ Alapszabályának 4.5. pontja szerint pedig az etikai vétséget elkövető tag kizárható a LOSZ-ból.

„az Elnökség a Tagfelvételi Bizottság javaslatára, kétharmados szótöbbséggel hozott határozatával a Szövetségből kizárhatja azt a tagot, aki a Szövetség alapszabályát megsérti, vagy a Szövetség céljainak megvalósítását veszélyeztető magatartást tanúsít, illetőleg az Etikai Bizottság állásfoglalása szerint a szakma etikai szabályait súlyosan megsértette.”²⁵³

263. De nemcsak az Alapszabály tartalmazta az akár tagkizárással is járó szankciót, hanem az közvetlenül a LOSZ honlapján, jól elérhető helyen is közzé lett téve, konkrétan az ajánlott minimumdíjra vonatkoztatva az alábbiak szerint (Az alábbi idézet 2013. március 23. – 2014. október 16. közötti időszakban volt megtalálható a LOSZ honlapján.²⁵⁴):

„a LOSZ által ajánlott minimum díjat sértő megállapodás a lakberendező szakma fenntarthatóságát rombolja, s ebben az esetben a megrendelő is és a lakberendező is etikai vétséget követ el (amivel szemben a Lakberendezők Országos Szövetsége kíméletlenül eljár). Etikai vétség egyes esetekben akár a tagság felfüggesztésével járhat, vagy a tag kizárását is maga után vonhatja.”

---

²⁵⁰ Az Etikai Kódex 3.2.8.pontja szerint „Mások szolgáltatásainak, áruinak eladhatóságát ellehetetleníteni nem megengedett. Etikátlan az árakat túlzottan vagy aránytalanul alacsonyan megállapítani, tartani, érvényesíteni, kikényszeríteni. Figyelembe kell venni a szakmában szokásos árat, az árképzést befolyásoló egyéb tényezőket, piaci viszonyokat és az etikátlan ár más vállalkozásokra gyakorolt hatását (ld. a LOSZ tervezők részére készült árképzési ajánlatát).”

²⁵¹ VJ/73-5/2014. számú irat 3. sz. melléklete

²⁵² VJ/73-110/2014. számú irat

²⁵³ VJ/73-5/2014. számú irat 1. sz. melléklete

²⁵⁴ VJ/73-102/2014. 3. kérdésre adott válasz

264. A fentiek alapján megállapítható, hogy a Honorárium Szabályzatban meghatározott díjaktól való alacsonyabb ármeghatározás szankcionálható volt a LOSZ részéről, ez pedig a Honorárium Szabályzatban meghatározott díjak kikényszeríthetőségét segítette elő, hiszen egy esetleges kizárás a tag számára mind szakmai, mind az üzletfelei irányába jelentős reputációs és így jelentős gazdasági veszteséget eredményezhetett.
265. A fentiek alapján az eljáró versenytanács azt állapította meg, hogy
- a LOSZ a Honorárium Szabályzatban foglalt árakat minimálárként kívánta működtetni a tagjai között,
  - a tagok, illetve a nem tag lakberendezők a Honorárium Szabályzatban meghatározott árakat a gyakorlatban is alkalmazták minimálárként, ezenfelül pedig
  - meg volt annak a lehetősége, hogy a LOSZ a Honorárium Szabályzatban meghatározott áraknál alacsonyabb árakat alkalmazó tagjaival szemben szankciót alkalmazzon
- mindezek alapján pedig, az eljáró versenytanács álláspontja szerint a Honorárium Szabályzat árai minimálárként funkcionáltak.
266. Az eljáró versenytanács arra is fel kívánja hívni a figyelmet, hogy a minimál ármeghatározás hiányában is jogsértőnek minősül egy vállalkozások társulása által tett ajánlott árak közzététele, amit a töretlen gyakorlata is alá támaszt:

„Az ajánlott árak vállalkozások társadalmi szervezete általi közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is – a Tpv-t-be ütközik, mivel az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában. Az ajánlott árak valamennyi érintett számára a bizonyosság egy megfelelő fokát biztosítja a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők árazási politikája. Az ajánlott árak orientáló hatása következtében a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményétől, szolgáltatásuk minőségétől függetlenül, indokolatlanul egységesülhetnek az árak.”²⁵⁵

267. Végezetül pedig arra kívánja felhívni a figyelmet az eljáró versenytanács, hogy a Honorárium Szabályzatban történő ármeghatározás besorolásának [ajánlott ár vagy minimálár (kőkemény kartell)] kizárólag akkor volna jelentősége, ha az eljáró versenytanács bírságot is kiszabott volna, de mivel erre nem került sor, így az, hogy a jogsértésre minimálár meghatározásával vagy ajánlott árak közzététele révén került sor, irreleváns.

VII.2.3. Versenykorlátozó volt-e a LOSZ Honorárium Szabályzatra vonatkozó döntése?

268. Míg a vállalkozások társulásának döntése valamely versenykorlátozó magatartás formája, addig annak példálózóan felsorolt tiltott tartalmát a Tpv-t. 11. §-ának (2) bekezdése rögzíti. A Tpv-t.-ben kifejezetten nevesített tilalmazott magatartás esetén [Tpv-t. 11. § (2) bekezdés a)–h) pontok] a jogsértés megállapíthatóságához nem is kell bizonyítani, hogy a nevesített tiltott magatartásnak van-e vagy lehet-e versenykövetkezménye, mert a törvényi nevesítésből az következik, hogy a törvény eleve feltételezte hátrányos versenykövetkezmények bekövetkezhetőségét.²⁵⁶ A Tpv-t.-ben nevesítetten tiltott az eladási árak meghatározása [Tpv-t. 11. § (2) bekezdés a) pont].

²⁵⁵ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpv-t.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2017 11.38. http://www.gvh.hu/data/cms1038266/VT_elvi_allasfoglalások_Tpv-t_2018_03_22.pdf (VJ/36/2008.)

²⁵⁶ Lásd például a 246/86. sz. Belasco kontra Európai Bizottság [EBHT 1989., 2117. o.] és az 56/64. és 58/64. sz. Etablissements Consten and Grundig Verkaufs GmbH kontra Európai Bizottság [EBHT 1966., 429. o.] ügyeket.

269. Az ármeghatározással kapcsolatosan az eljáró versenytanács jelzi, hogy a horizontális árajánlásokat szigorúbban ítéli meg, mint a továbbeladási árra vonatkozó vertikális árajánlatot. A horizontális árajánlatok alkalmasak arra, hogy a piac különböző, egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői azt megismerve, egyedi döntésüknél figyelembe vegyék versenytársaik jövőbeni árpolitikáját, és így az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint annak hiányában.²⁵⁷
270. A vállalkozások a versenynyomás erősödése esetén – költségeiket racionalizálva – akár a piacon korábban érvényre jutó árszint alatt is képesek működni. Azt, hogy a piacon érvényre jutó árak milyen szinten lesznek, csak a kereslet és kínálat által determinált piac tudja eldönteni. Ezért főszabályként, a magasabb piaci árak ily módon történő, versenykorlátozó fenntartásán kívül nincs más közgazdaságilag reális magyarázat minimum szolgáltatási díjtételek megalkotására.²⁵⁸
271. A Versenytanács gyakorlata szerint az ajánlott ár/kötelező minimumár valamennyi érintett számára a bizonyosság egy megfelelő fokát biztosítja a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők árazási politikája. Az ajánlott árak/kötelező minimumár orientáló hatását figyelembe véve a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményétől, minőségétől függetlenül, indokolatlanul egységesülhetnek az árak.²⁵⁹
272. Az ajánlott árak/ kötelező minimumárak a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményük minőségétől függetlenül egységesíthetik az árakat, ami azt eredményezheti, hogy az alacsonyabb önköltséggel működni képes vállalkozások sem kényszerülnek áraik csökkentésére. Ennélfogva, ezen árszintnek a piacon történő általános alkalmazása miatt az árak nem, illetve torzultan jelenítik meg a vállalkozások között szakmai alkalmasságban, üzleti megbízhatóságban, hatékonyságban megmutató – a vállalkozások közötti versenyben meghatározó jelentőséggel bíró – különbségeket.²⁶⁰
273. A versenyjog által védett alapelvekkel ellentétes, versenyjogot sértő a vállalkozások társadalmi szervezetének minden olyan magatartása, amelynek célja, illetve (tényleges vagy lehetséges) hatása a versenytársak közötti szabad verseny, a fogyasztók vállalkozások közötti választása lehetőségének indokolatlan korlátozása, vagy kizárása, valamint azok a magatartások is, amelyek azt célozzák vagy azzal a hatással jár(hat)nak, hogy a társadalmi szervezet e magatartása verseny alakulását befolyásoló tényezővé lépjen elő, például a piacon alkalmazott árak alakulásának vonatkozásában. Az ilyen jellegű, jogszabályi felhatalmazás nélkül tanúsított magatartásokat nem teszi jogszerűvé a tagok érdekei védelmének célja sem, így például az arra történő törekvés, hogy az érintettek egzisztenciális helyzete javuljon.²⁶¹

VII.2.3.1. A LOSZ Honorárium Szabályzatában foglalt ármeghatározások versenykorlátozó célúak voltak-e?

274. A magatartás célja levezethető a megállapodás, illetve a döntés szövegéből, objektív törekvéseiből, a megállapodás, illetve a döntés jogi és gazdasági környezetéből, valamint a felek magatartásából, azzal, hogy a versenykorlátozó cél nem függ a felek szubjektív akaratától.²⁶²

²⁵⁷ VJ-56/2003. (A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpv-t-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései, 2014. 11.18. pont)

²⁵⁸ 1/2008. (A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpv-t-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései, 2014. 11.40. pont)

²⁵⁹ VJ/51/2008. sz. ügyben hozott határozat 34. pont

²⁶⁰ VJ/51/2008 sz. ügyben hozott határozat 43. pont

²⁶¹ VJ/36/2008/023. számú határozat 31. pont

²⁶² VJ/36/2008. sz. ügyben hozott határozat 37. pont

275. A jogsértés megállapításához nem szükséges a jogsértő magatartás hatásának bekövetkezése, ehhez elegendő a versenykorlátozó cél fennállta. Nem a jogsértés megállapítására, hanem esetleg a szankció, így a bírság mértékének megállapítására tartozó kérdés lehet az, hogy a versenytorzító célú, vagy erre alkalmas megállapodás konkrétan ki is fejtett-e ilyen hatást.²⁶³
276. A feltárt információk alapján 1997-ben a LOSZ a lakberendezési tevékenységet végző vállalkozások számára a szakmában szokásos vállalási árak (honorárium) mértékére, a honorárium számítás módjára, módszertanára, annak struktúrájára vonatkozó rendelkezéseket fogadott el. A vizsgált időszakban a LOSZ a hivatkozott rendelkezéseket végig fenntartotta, alkalmazta. A hivatkozott rendelkezések tagok általi alkalmazását segítette elő a LOSZ által kialakított szerződésminta is. A LOSZ 2001-ben megalkotott és a vizsgált időszakban alkalmazott Etikai Kódexe szerint a Honorárium Szabályzat be nem tartása etikai vétségnek minősül, amely az Alapszabály alapján az adott tag kizárásával járhat.
277. 2004-ben a LOSZ honlapja megkezdte működését, melyre a Honorárium Szabályzat, a szerződésminta és az Etikai Kódex is felkerült. Ezen időponttól kezdődően a LOSZ tagok mellett a nem LOSZ tagok és a megrendelők számára is elérhetővé vált a Honorárium Szabályzat.
278. A Honorárium Szabályzat rendszeres felülvizsgálata is azt mutatja, hogy a LOSZ célja egyértelműen a piacon érvényesülő árszint meghatározása volt.
279. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet által kiadott 20/2007. (V.21.) SZMM rendelet alapján összeállított, 2009-2016 közötti időszakra érvényes 1523-06/01. sz. Kooperációs ismeretek c. vizsgatételsorban szereplő, „A lakberendezői szakmagyakorlás etikai szabályai (a vállalási ár minimuma, más szakágakkal közösen végzett munka, a bizalmi munka szabályai)” kérdés, témakör kapcsán előadott azon érv, miszerint a LOSZ a honlapján szereplő Honorárium Szabályzattal a lakberendező képző intézmények számára kívánt segítséget nyújtani, szintén abba az irányba mutat, hogy a LOSZ a tagjai mellett széles körben – akár lakberendező képző intézmények számára – kívánt iránymutatást adni – többek közt – a minimális vállalási árak mértékét illetően.
280. Normál piaci körülmények között a „vállalási ár minimuma” piaci szereplőnként eltérően alakul az adott munka jellege, a lakberendező/tervező szakértelme, tapasztalatai, teljesítménye, referenciái, a befektetett munka időigénye, a felmerült költségek stb. alapján. Ezzel összefüggésben egyéenként változó az is, hogy adott munkáért ki milyen ellenértéket tart méltányosnak, elfogadhatónak, etikusnak.
281. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a LOSZ vizsgált magatartása a lakberendezői tevékenység vállalási árai, a piaci szereplők árképzése vonatkozásában egyértelműen a piac normál törvényszerűségeinek érvényesülése ellen hatott, ugyanis a Honorárium Szabályzat mesterségesen orientálta a piaci szereplőket (ideértve különösen a szolgáltatást nyújtókat, a szolgáltatást igénybe vevő megrendelőket és a lakberendezői tanulmányokat folytató potenciális, jövőbeli piaci szereplőket) a vállalási ár mértékét illetően, függetlenül az egyes tervezők/lakberendezők szakértelmében, tapasztalatában, teljesítményében megmutatkozó különbségektől.
282. A LOSZ által hivatkozott 20/2007. (V.21.) SZMM rendelet – sem más jogszabály – nem ad felhatalmazást a LOSZ számára a Honorárium Szabályzat kialakítására, alkalmazására.
283. A minimálárak a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményük minőségétől függetlenül egységesíthetik az árakat, ami azt eredményezheti, hogy az alacsonyabb

---

²⁶³ Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.650/2010/7. szám

önköltséggel működni képes vállalkozások sem kényszerülnek áraik csökkentésére, sőt, lehetőségük sem lesz arra, hogy az áraikat a rögzített minimumár alá vihessék. Ennélfogva, ezen árszintnek a piacon történő általános alkalmazása miatt az árak nem, illetve torzultan jelenítik meg a vállalkozások között szakmai alkalmasságban, üzleti megbízhatóságban, hatékonyságban megmutatkozó – a vállalkozások közötti versenyben meghatározó jelentőséggel bíró – különbségeket.²⁶⁴

284. Egy szakmai szövetség által meghatározott díj a szolgáltatást igénybe vevők irányába is negatív hatást fejthet ki. Az ugyanis azt sugallhatja a keresleti oldal szereplőinek, hogy a rögzített minimálárak a piacon érvényesülő indokolt árakat tükrözik. Ezenkívül az ismertté váló minimum díjak azt a képzetet kelthetik a szolgáltatást igénybe vevőkben, hogy egyrészt nem érdemes más szakembert keresni a mindenütt azonos vagy hasonló mértékű díjakra tekintettel, vagy azt eredményezhetik, hogy annak a szakembernek a munkáját, aki esetleg alacsonyabb díjat érvényesít – mint olcsóbb szolgáltatást – szakmailag nem megfelelőnek vélik (erre utal az is, hogy az etikai szabályok szerint a meghatározott árakat el nem érő szolgáltatásnyújtás „tiszteességtelen”).²⁶⁵
285. A harmadik felek válasza²⁶⁶ is megerősítik, hogy Honorárium Szabályzat árai egyfajta kiindulási alapként, minimál árként funkcionáltak a kezdő lakberendezők számára:

„A válaszok szerint a Szabályzat a kezdő lakberendezők számára szolgál iránymutatásként, illetve a lakberendezők számára nyújt tájékoztatást, kiindulási alap az árajánlat felépítése, tartalma szempontjából, egy válaszadó szerint az ügyfelek számára nyújt segítséget...”

286. A Honorárium Szabályzatban foglalt árak tehát alkalmasak arra, hogy hatást gyakoroljanak az etikai szabályok elfogadónak árazására, de ugyanígy azokra is, akik nem csatlakoztak az etikai szabályok elfogadóikhoz. Ezen érintettek ugyanis joggal tekinthették a meghatározott díjakat megfelelő orientációs alapnak, hiszen azt számos versenytársuk elfogadta. Az etikai szabályokat nem elfogadó piaci szereplők számára is megerősítést jelentenek a vizsgált etikai előírások, ugyanis jelzik számukra, hogy saját piaci gyakorlatukat esetlegesen felülvizsgálva nem kell áraikat csökkenteni.
287. Az a körülmény, hogy etikai eljárásra nem került sor, nem változtat azon a tényen, hogy az etikai szabályok megfelelő szankciót fűznek az etikai kódexek nem teljesítése esetére. Az, hogy etikai eljárásra nem került sor, elméletileg arra is utalhatna, hogy az etikai szabályokban foglalt etikai szankciók pusztán kilátásba helyezése is kellő nyomást helyez az etikai szabályok elfogadóra.
288. A LOSZ nyilatkozatai és a LOSZ korábbi, a Honorárium Szabályzat megalkotásában résztvevő elnökségi tagjainak tanúvallomásai is azt jelzik, hogy a LOSZ célja az volt, hogy a Honorárium Szabályzatban meghatározott vállalási árakon keresztül befolyásolja tagjai által kialakított vállalási árakat, amelyek – álláspontja szerint – gyakran túl alacsonyak. A LOSZ célja tehát nem csak közvetetten, hanem közvetlenül is arra irányult, hogy egy meghatározott árszint alá ne mehessenek a tagjai által az ügyfeleknek ajánlott díjak, így e körben a verseny ne tudjon érvényesülni. Ezen nyilatkozatok többek között az alábbiak:

---

²⁶⁴ Ld. VJ-98/2004 (grafikus-kartell), VI. fejezet; ld. továbbá VJ-56/2003 (Debreceni Ügyvédi Kamara), VI. fejezet 20. pont.; ld. ezenkívül az Európai Bizottság 2004. június 24-i 2005/8/EK határozata a Szerződés 81. cikke szerinti eljárásban (COMP/38.549 – Belga Építész Kamara) 88. bek.

²⁶⁵ Idem.

²⁶⁶ Lásd határozat III.2.3. fejezetét.

„A lakberendező a megrendelőt minden esetben tájékoztatja, hogy a Szabályzat alapján milyen árat kérhet, miután egyeztették a megrendelés, a vállalt munka részleteit.”²⁶⁷

„[m]a már akár végzettség nélkül is lehet lakberendezői szolgáltatásokat nyújtani, amely a fogyasztók számára számos veszélyt hordoz. A Honorárium Szabályzat tájékoztatást nyújt a megrendelőknek, hiszen összevethetik a tényleges vállalási árral, és amennyiben az túl alacsony, a fogyasztó sejtheti, hogy nem fog megfelelő szolgáltatást kapni. Az egyes lakberendezői honlapok is megtévesztőek lehetnek a laikusok, fogyasztók számára. A fogyasztók nem feltétlenül a legalacsonyabb díjat keresik: amennyiben egy szakmai szövetség összeghatárokat határoz meg, akkor a fogyasztó elgondolkodhat azon, hogy az ehhez képest túl alacsony díj megfelelő minőségű szolgáltatást takar-e.”²⁶⁸

„sok lakberendezővel beszélt, akik elmondták, hogy a Szabályzat alapján határozzák meg a díjaikat, még akkor is, ha egyébként nem tagjai a LOSZ-nak.”²⁶⁹

289. Annak ténye, hogy a LOSZ jogszabályi felhatalmazás hiányában tette közzé Honorárium Szabályzatát és ahhoz kapcsolódóan az etikai szabályokat, és azoknak a versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált kikötéseit, arra enged következtetni, hogy célja a piaci szereplők árképzésének befolyásolása volt. A LOSZ a jogszabályi felhatalmazás hiánya ellenére kötelező jelleggel határozta meg a versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált minimum árakat.
290. Az eljárás alá vont magatartásának versenykorlátozó céljára utal az is, hogy a LOSZ nyilvánosan, honlapján közzétette Honorárium Szabályzatait, Alapszabályát, Szerződésmintáját, amely arra utal, hogy szándéka az érintett piaci szereplők magatartásának, árképzésének befolyásolása volt, tekintettel arra a tényre is, hogy a Honorárium Szabályzat be nem tartása etikai vétségnek minősült, és annak szankciója akár a LOSZ-ból való kizárást is eredményezhette.
291. Az eljáró versenytanács fentebb kifejtett érvei mellett azt is meg kívánja jegyezni, hogy még abban az esetben is cél szerinti jogsértésnek minősül a LOSZ magatartása, ha elfogadná azt, hogy a Honorárium Szabályzat nem minimálárként, hanem (a LOSZ előadásával egyezően) ajánlott árként funkcionált, hiszen az Európai Unió Bizottságának joggyakorlata alapján az ajánlott ár is cél szerint jogsértő. Ezt támasztja alá az analógiaként tökéletesen alkalmazható azon Fenex ügy²⁷⁰, ahol a szakmai szövetség tagjai számára rendszeresen és egységesen összeállított és köröztetett ajánlott árakat.²⁷¹

VII.2.4. Mentésülés

292. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a LOSZ által elkövetett jogsértés a Tptv. 13. § (2) bekezdésének a) pontja alapján nem minősül csekély jelentőségűnek, tekintettel arra, hogy a LOSZ által meghatározott lakberendezői minimáldíj a legalacsonyabb óradíj mértékének versenytársak közötti közvetlen meghatározására vonatkozik. A versenykorlátozás csekély jelentőségének lehetősége tehát az árak közvetlen vagy

²⁶⁷ VJ/73-78/2014. [személyes adat] tanúvallomása

²⁶⁸ VJ/73-89/2014. számú irat

²⁶⁹ VJ/73-110/2014. számú irat

²⁷⁰ HL L 181., 1996., 28.o., [1996] 5 CMLR 332.

²⁷¹ Uo. 45-74. bekezdés

- közvetett meghatározása esetén a törvény értelmében eleve kizárt, így jelen esetben nem alkalmazható a Tpvt. 13. §-a.
293. A versenykorlátozó megállapodások pozitív következményeikre tekintettel kivételesen mentesülnek a tilalom alól. A Tpvt. 17. §-a alapján mentesül a 11. §-ban foglalt tilalom alól a megállapodás, ha
- hozzájárul a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy a környezetvédelmi helyzet vagy a versenyképesség javulásához;
  - a megállapodásból származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz jut;
  - a gazdasági verseny velejárási korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg; és
  - nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását.
294. A Tpvt. 17. §-a szerinti egyedi mentesülés kérdésében az eljáró versenytanács az alábbiakat kívánja megállapítani.
295. A Tpvt. 17. §-a szerinti mentesülési feltételek konjunktívak, vagyis mind a négy feltételnek egyidejűleg kell teljesülnie, következésképpen egy feltétel nem teljesítése már a mentesülés hiányát eredményezi.²⁷² A mentesüléshez szükséges négy kritérium teljesülését az arra hivatkozónak, azaz a LOSZ-nak kell ellenőrizhető módon, megfelelő dokumentációkkal, számításokkal alátámasztottan bizonyítani (lásd a Tpvt. 20. §-át).²⁷³
296. Előjáróban az eljáró versenytanács jelzi, hogy a Tpvt. 11. § (2) bekezdésének a) pontjában nevesített horizontális, az árak rögzítésére irányuló magatartás esetén csak kivételes esetben merülhetnek fel olyan pozitív, prokompetitív hatások, amelyek ellensúlyoznák a különösen súlyos versenykorlátozás negatív versenyhatásait.
297. A LOSZ többször jelezte, hogy a lakberendezői szakma viszonylag új keletű ágazat, amelynek a piacon történő szerepének betöltése és a tényleges gyakorlati működés és piacképesség kialakítása viszonylag hosszabb folyamat eredménye, ehhez járult hozzá a Honorárium Szabályzat, segítette az új piacralépőket és így a versenyképesség javulását is.
298. A fentiek kapcsán az eljáró versenytanács megállapította, hogy a LOSZ csak állította, de semmivel sem tudta igazolni, hogy a magatartása (Honorárium Szabályzat megalkotása és közzététele, annak alkalmazásának megkövetelése) hozzájárulna a Tpvt. 17. § a) pontjában szereplőkhöz, ezzel ellentétben az eljáró versenytanács a fentiekben tételesen bizonyította, hogy egy minimálár díjszabás mennyire antikompetitív.
299. A Tpvt. 17. § b) pontja kapcsán szintén azt állapította meg az eljáró versenytanács, hogy a LOSZ csak állította, de semmivel sem tudta igazolni, hogy a magatartásából származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz jut azáltal, hogy állítása szerint a Szabályzat alkalmazása a vállalkozások jogszerű működéséhez, költségeihez, időráfordításához igazodó bevételt eredményez. Ennek hiányában – állítása szerint – a feketegazdaság aránya nő, amelynek elterjedése a tisztességes vállalkozások szolgáltatásainak romlásához vezet.
300. Megállapítható az is, hogy a vizsgálat tárgyát képező magatartás kapcsán önmagában kizárt a Tpvt. 17. § b) pontjának teljesülése, tekintettel arra, hogy a vizsgált magatartás a verseny legfontosabb dimenzióját, az árversenyt érinti, és kizárt, hogy a vizsgált magatartásból fakadó előnyök méltányos része a fogyasztókhoz jutott volna. A Honorárium Szabályzat következtében ugyanis más árak érvényesülhetnek a piacon, mint azok hiányában. A LOSZ által felhozott érvek is arra utalnak, hogy a tagvállalkozások a munkájukhoz igazodó bevételi szintet kívántak elérni a minimum

272 Legf. Bír. Kf.II. 40.072/2000/5., VJ-137/1999.

273 Lásd VJ/51/2008.-as számú ügyben hozott versenytanácsi határozatot

- árral, ami vállalkozás központú hozzáállás, nem pedig fogyasztó központú, amely viszont elengedhetetlen a Tpvt. 17. § b) pontjának teljesüléséhez.
301. A Tpvt. 17. § c) pontja kapcsán gazdaságilag indokolt közös célként nem fogadható el az a törekvés, hogy a LOSZ el szeretné érni, hogy egyesületi tagjai között ne legyenek olyanok akik a szakma „kontárjai” vagy részben a szürkegazdaságban dolgoznak, és ezzel rontják a lakberendezők közmegítélését, tekintettel arra, hogy ez a törekvés más eszközökkel, pl. szakmai referenciák, minőségbiztosítás is biztosítható lehet.
302. Végül az az érv, miszerint a LOSZ-nak nagyon sok magyar lakberendező nem tagja, ezért minden megbízónak, megrendelőnek lehetősége van a LOSZ tagságán kívüli lakberendezőtől ajánlatot kérni, szinten nem vehető figyelembe a Tpvt. 17. §-ának d) pontja körében, tekintettel arra, hogy a Szabályzat a 2008-2014 közötti időszakban a LOSZ honlapján is elérhető volt, ily módon nemcsak a LOSZ tagok által adott ajánlatok struktúrájára, vállalási árára tudott hatást gyakorolni. Egyebekben a LOSZ elnökének nyilatkozata, valamint az eljárás során megkérdezett harmadik felek válaszai is megerősítik, hogy a Szabályzatot nemcsak a LOSZ tagok, hanem a LOSZ-on kívüli vállalkozások is figyelembe vették.
303. Az egyéb eljárás alá vontak esetében, tekintettel arra, hogy velük szemben az eljárást az eljáró versenytanács megszüntette a mentesítés keretében előadott érvek ismertetésétől, azok okafogyottsága miatt eltekint.

VII.3. A LOSZ felelőssége

304. A Tpvt. 11. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságához nem szükséges, hogy egy szakmai szövetség saját kereskedelmi vagy gazdasági tevékenységgel rendelkezzen.²⁷⁴
305. A versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező Honorárium Szabályzat – valamint az ahhoz kapcsolódó dokumentumok – létrehozását a LOSZ, mint a lakberendező tevékenységet végzők meghatározó, országos érdekvédelmi szervezete kezdeményezte. A Honorárium Szabályzat megfogalmazása, kialakítása a LOSZ első elnökségén belül történt, azt a Közgyűlés fogadta el. A Honorárium Szabályzat felülvizsgálata is a LOSZ elnökségének hatáskörébe tartozott.
306. A feltárt információk alapján megállapítható, hogy a Honorárium Szabályzat létrehozására és felülvizsgálatára vonatkozó döntések a LOSZ elnökségének illetve Közgyűlésének keretein belül születtek, erre tekintettel az eljáró versenytanács álláspontja szerint a vizsgált magatartásért való felelősség a LOSZ-t terheli.

VII.4. Az eljáró versenytanács álláspontja a LOSZ kötelezettségvállalásával kapcsolatosan

307. Az eljáró versenytanács előjáróban rögzíti, hogy a törvény a GVH-nak széles mérlegelési jogkört biztosít a kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálása (elfogadása vagy elvetése) tárgyában.²⁷⁵ Kiemelendő, hogy a kötelezettségvállalás intézményének önmagában sem célja, sem hatása nem lehet pusztán az, hogy a vállalkozások mentesüljenek a versenyjogi felelősség alól, elkerüljék a bírságot. A töretlen bírói gyakorlat²⁷⁶ szerint a GVH-nak nem kötelezettsége az eljárás alá vont vállalkozás kötelezettségvállalásának elfogadása, azonban a kötelezettségvállalás mellőzését határozatában indokolnia kell. Konkrét jogszabályi kötelezettség hiányában a GVH-t

²⁷⁴ Főv. Ítéltábla 2.Kf.27.260/2011/13.szám,VJ-57/2007.

²⁷⁵ Ld. Fővárosi Bíróság 2.K. 30.044/2008/18., illetve 3.K.30.200/2011/4.

²⁷⁶ Ld. Fővárosi Törvényszék. 2.K.30044/2008/18. számú ítélet (VJ/73/2007. számú versenyfelügyeleti eljárás), Fővárosi Törvényszék 2.K.31.644/2012/15. számú ítélet (VJ/113/2009. számú eljárás), Fővárosi Bíróság 3.K.30.200/2011/4. számú ítélet (VJ/51/2010. számú eljárás)

nem terheli a kötelezettségvállalás pontosítására, kiegészítésére irányuló felhívás kibocsátásának kötelezettsége sem.

308. Az eljáró versenytanács a LOSZ kötelezettségvállalását nem tartotta elfogadhatónak, alapvetően azon okból, hogy a Tpvt. 75. § (1) bekezdése értelmében a kötelezettségvállalás csak abban az esetben fogadható el, ha egyidejűleg teljesül azon feltétel, hogy az ügyfél magatartását megfelelően összhangba hozza a Tpvt. és az EUMSZ. rendelkezéseivel valamint a közérdek védelme ily módon hatékonyan biztosítható. Az eljáró versenytanács szerint a LOSZ által felajánlott kötelezettségvállalás nem eredményezné a közérdek hatékony védelmének teljesülését. Ennek oka, hogy
- a. a jelen ügyben feltárt magatartás cél szerinti jogsértésnek minősülő, 19 éven át folytatott horizontális árrögzítés, amely hosszú időszakon keresztül, jelentős számú piaci szereplőt érintett, és alkalmas volt arra, hogy a gazdasági versenyt károsan befolyásolja a versenytársak között,
  - b. a Versenytanácsnak bírósági ítéletekben is megerősített kikristályosodott joggyakorlata van a vállalkozások társulása által a tagjai részére előírt minimálárakra, de az ajánlott árakra vonatkozóan²⁷⁷ is,
  - c. a kötelezettségvállalás elfogadásával elérhető várható előnyöknél nagyobb súllyal bír a tényállás teljes körű tisztázásához fűződő közérdek, és az alapján a jogsértés megállapítása, annak érdekében, hogy ez kellő elrettentő erőt kepezzen más vállalkozások, vállalkozások társulása számára.

VII.5. Az eljáró versenytanács álláspontja a LOSZ előzetes álláspontra tett észrevételei kapcsán

309. A LOSZ álláspontja szerint nem minősülhet a Honorárium Szabályzata kőkemény kartellnek, mivel az nem minimálárként funkcionált, hanem árajánlásként. Itt arra kívánta felhívni a figyelmet, hogy az a tény, hogy több tanú, illetve eljárás alá vonti képviselő minimálárként aposztrofálta a Honorárium Szabályzatot, nem vehető figyelembe, mivel ők, jogban járatlan magánszemélyekként nem voltak tudatában ennek versenyjogi definíciójával, és így csak egy szubjektív és nem objektív előadásként kezelhetőek, és önmagukban bizonyítékként nem használhatóak fel.
310. Az eljáró versenytanács nem kívánja megismételni a jelen határozatának VII.2.2.3. fejezetében szereplő azon jogi levezetést, amely alapján megállapította azt, hogy a LOSZ Honorárium Szabályzata minimálárként funkcionált.
311. A LOSZ hivatkozott arra, hogy csak 2013 márciusa és 2014 októbere között volt elérhető a honlapján a Honorárium Szabályzat, így az nem gyakorolhatott az eljáró versenytanács által vélelmezett piaci hatást éveken keresztül.
312. Az eljáró versenytanács a LOSZ előadásával szemben megállapította, hogy az Europa Design Hungary Kft. által adatszolgáltatása²⁷⁸ keretében becsatolt Honorárium Szabályzat esetében megállapítható már, hogy a 2004-es Honorárium Szabályzat is a LOSZ honlapjáról került letöltésre, hiszen ezen az iraton pontosan látszik a forrás (LOSZ honlapja) helye.
313. Ezenkívül az eljáró versenytanács álláspontját erősítették meg a korábban már ismertetett, így megismételni nem kívánt következő tanúvallomások is: [személyes adat]²⁷⁹, [személyes adat]²⁸⁰, [személyes adat]²⁸¹ tanúvallomása és [személyes adat] írásbeli beadványa²⁸² is.

²⁷⁷ VJ138/2004., VJ/57/2007., VJ/1/2008., VJ/36/2008., VJ/8/2012., VJ/9/2012., VJ/97/2013.

²⁷⁸ VJ/73-113/2014.

²⁷⁹ VJ/73-145/2013.

²⁸⁰ VJ/73-87/2014.

314. Ezenkívül a Honorárium Szabályzat piacra gyakorolt hatását erősítette meg az a tény is, hogy számos nem LOSZ tag vállalkozás honlapján szerepelt utalás a Honorárium Szabályzatra²⁸³, illetve az a tény, hogy az adatkérés keretében megkeresett nem LOSZ tag vállalkozások 42%-a igennel válaszolt arra a kérdésre, hogy az árképzés, árstruktúra kialakításakor figyelemmel van-e a Szabályzatra²⁸⁴.
315. Fentiek alapján az eljáró versenytanács véleménye szerint kétséget kizáróan bizonyított tényként kell kezelni azt, hogy a Honorárium Szabályzatnak jelentős, méghozzá, a LOSZ tagjain túlmutató tovagyrűző hatása volt a lakberendezési piacon résztvevő vállalkozások árképzésére.
316. A LOSZ vitatta az előzetes álláspont azon megállapítását is, hogy 1997-ben jött létre a Honorárium Szabályzat, ekörben arra hivatkozott, hogy maga az előzetes álláspont is feltételezéseken alapul, kizárólag a Honorárium Szabályzat 2000-es módosítása bizonyított így, figyelemmel az ártatlanság vélelemének elvére a LOSZ számára lehető legrosszabb feltételezés nem vehető figyelembe.
317. Az eljáró versenytanács fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy a Honorárium Szabályzat megalkotása vonatkozásában nem feltételezésre alapította a tényállást, hanem [személyes adat]²⁸⁵, [személyes adat]²⁸⁶, [személyes adat]²⁸⁷, [személyes adat]²⁸⁸ és [személyes adat]²⁸⁹ egybehangzó tanúvallomására, amelyeknek azért van különös súlya, mert előadásuk szerint is részt vettek a Honorárium Szabályzat megalkotásában.
318. Az LOSZ előadásával szemben az eljáró versenytanács kizárólag az elfogadás módja kapcsán értékelte azt, hogy ekörben nem volt egybehangzó bizonyíték (három tanú előadása szerint a közgyűlés, egy tanú előadása szerint az elnökség fogadta el a Honorárium Szabályzatot). A LOSZ álláspontjával szemben az eljáró versenytanács megállapítása szerint az a tény, hogy 2014. október 16-ai ülésén a LOSZ Elnöksége a Honorárium Szabályzat alkalmazásának felfüggesztéséről döntött, nem jelenti azt, hogy ezzel a jogsértő magatartás befejeződött volna. Az eljáró versenytanács véleménye szerint a Honorárium Szabályzat alkalmazásának felfüggesztéséről szóló döntés, egy ideiglenes és nem egy végső jellegű döntés, így mindaddig, amíg a jogsértő magatartásra okot adó szabályzat hatályban van, fennáll annak a veszélye, hogy a későbbiekben újból hatályba léptetik. Ráadásul a felfüggesztésről nem is tájékoztatták egyértelműen a tagságot, egyéb érdekelteket. Mindazonáltal a jogsértés súlyának, a szankció alkalmazásának körében az eljáró versenytanács erre a körülményre is figyelemmel volt.

VIII.

A jogkövetkezmények

VIII.1. Az eljárás megszüntetése a LOSZ-on kívüli eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben

---

²⁸¹ VJ/73-102/2014. 2. pontja és melléklete

²⁸² VJ/73-5/2014.

²⁸³ Például: [személyes adatok] lakberendezők honlapjai. A vonatkozó honlapok releváns részeit a vizsgálat a VJ/73-1/2014. sz. irat mellékleteként csatolta.

²⁸⁴ VJ/73-112/2014. Vizsgálati jelentés 132. pont

²⁸⁵ VJ/73-141/2014. számú irat

²⁸⁶ VJ/73-106/2014. számú irat

²⁸⁷ VJ/73-88/2014. számú irat

²⁸⁸ VJ/73-140/2014. számú irat

²⁸⁹ VJ/73-93/2014. számú irat

319. Tekintettel arra, hogy az eljáró versenytanács nem találta indokoltnak a LOSZ versenyfelügyeleti bírsággal való sújtását, így a Tptv. 78. § (6) bekezdése alapján mögöttes felelősként bevont LOSZ tagvállalkozásokkal szemben a további eljárás folytatása okafogyottá vált. Erre tekintettel az eljáró versenytanács a Ket. 31. § (1) bekezdés e) pontja alapján velük szemben az eljárást megszüntette.

VIII.2. A LOSZ jogsértésének megállapítása és tájékoztatási kötelezettségek előírása

320. Az eljáró versenytanács a Tptv. 76. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján megállapította, hogy a LOSZ a lakberendezési tevékenységet végző vállalkozások (ideértve egyéni vállalkozókat is) számára a szakmában szokásos vállalási árak (honorárium) mértékére, a honorárium számítás módjára, módszertanára, annak struktúrájára és betartására vonatkozó rendelkezések elfogadásával kapcsolatos döntéseivel 1997-től 2016 szeptemberéig a Tptv. 11. § (1) bekezdésébe ütköző, a gazdasági verseny korlátozását célzó jogsértő magatartást tanúsított.
321. Az eljáró versenytanács indokoltnak látta a jogsértés határozatban való megállapítását, bírság kiszabását azonban nem, mivel a speciális és generális prevenciók célok a jogsértés megállapítása és a rendelkező részben írt – lényegében a LOSZ kötelezettségvállalásában foglalt – kötelezettségek előírásával is megfelelően teljesülhetnek.
322. Ugyanis az eljáró versenytanács véleménye szerint a LOSZ működésére, szabályzataira, elnökségére és bizottságaira vonatkozó kötelezettségek hosszabb távon is biztosíthatják a LOSZ versenyjogi előírásoknak megfelelést; a tagok tájékoztatása, képzése hozzájárul a lakberendezői szakma képviselőinek versenyjogi tudatossága, megfelelése előmozdításához; a jelenlegi tagságon túlmutató előírások pedig a jogsértés tovagyrúzó hatásainak ellensúlyozását is lehetővé tehetik.

IX.

Egyéb kérdések

IX.1. A hatáskör és az illetékesség

323. A GVH hatáskörét a Tptv. 45. §-a, illetékességét a Tptv. 46. §-a szabályozza. E rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, mely nem tartozik bíróság (Tptv. 86. §) hatáskörébe illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

IX.2. Az ügyintézési határidő kérdése

324. Több eljárás alá vont vállalkozás is kifogást tett az ügyintézési határidő lejártával kapcsolatban, ugyanis számításuk szerint az ügyintézési határidő lejárt. Az ügyintézési határidő lejártára tekintettel pedig kérték az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozata (AB határozat) alapján, hogy az eljáró versenytanács ne szabjon ki bírságot abban a nem várt esetben, ha jogsértést állapítana meg.
325. A Top Trade Kft. az AB határozatra és a Kúria Kfv.I.35.760/2016. számú ügyére hivatkozva hangsúlyozta, hogy az ügyintézési határidő túllépése okán a hatóságnak nincs lehetősége szankció alkalmazására még nem jogvesztő határidő túllépése esetén sem, a bíróságok pedig kötelesek az ügyfél javára értékelni a közigazgatási hatóság általi ügyintézési határidő túllépését. Álláspontja szerint a Tptv. egyértelműen meghatározza, milyen határidőn belül kell meghoznia a GVH-nak az eljárást befejező döntést, ez azonban nem történt meg.²⁹⁰ A Tptv. 63. §-a szerinti ügyintézési határidő

²⁹⁰ VJ/73-327/2014. sz. irat 7-8. oldal

pedig lejárt jelen versenyfelügyeleti eljárásban, így az eljáró versenytanács nem szabhat ki bírságot.

326. Az eljáró versenytanács elsősorban megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság 3270/2018. (VII.20.) AB végzésének 31. pontja²⁹¹ expressis verbis kimondja azt, hogy az 5/2017. AB Határozat a versenyfelügyeleti eljárásokban nem alkalmazható, „mivel a Tpv. 63. §-ában rögzített ügyintézési határidő nem tekinthető anyagi jogi határidőnek”, erre tekintettel pedig a Top Trade kifogása alaptalan. Ezenkívül az eljáró versenytanács, nem kívánva megismételni a VJ/32-163/2016. számú határozatában²⁹² előadott érveket, csupán hivatkozni kíván arra, hogy az ott foglaltakat tarja irányadónak valamennyi versenyfelügyeleti eljárásában.

IX.3. Jogorvoslat

327. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 83. § (1) bekezdése biztosítja.
328. Az eljárást megszüntető végzéssel szembeni jogorvoslati jogot a Ket. 98. § (3) bekezdés c) pontja és a Tpv. 82. §-a biztosítja.
329. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 157. §-ának (7) bekezdése szerint, ha jogszabály bírósági felülvizsgálatot tesz lehetővé, azon 2018. január 1-jétől közigazgatási pert kell érteni. A közigazgatási per szabályait a Kp. határozza meg.
330. A Kp. 29. §-ának (1) bekezdése az elektronikus kapcsolattartásra a polgári perrendtartás szabályait rendeli megfelelően alkalmazni. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIX. törvény 608. §-ának (1) bekezdése szerint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett minden beadványt kizárólag elektronikusan - az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon - nyújthat be a bírósághoz. Az E-ügyintézési tv. 9. §-ának (1) bekezdése alapján elektronikus ügyintézésre köteles az államigazgatási szerv feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet és annak jogi képviselője.
331. A Kp. 39. §-ának (6) bekezdése szerint – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a keresetlevél benyújtásának a közigazgatási cselekmény hatályosulására halasztó hatálya nincs. Ugyanakkor a Kp. 50. §-a szabályozza az azonnali jogvédelem iránti kérelmet az alábbiak szerint. Akinek jogát, jogos érdekét a közigazgatási tevékenység vagy az azzal előidézett helyzet fenntartása sérti, a közvetlenül fenyegető hátrány elhárítása, illetve a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása érdekében a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságtól az eljárás során bármikor azonnali jogvédelmet kérhet. Azonnali jogvédelem keretében kérhető a halasztó hatály elrendelése is. A kérelem benyújtható a keresetlevéllel együtt is. Ha nem a keresetlevéllel együtt nyújtják be, a kérelmet a bírósághoz kell benyújtani. A kérelemben részletesen meg kell jelölni azokat az indokokat, amelyek az azonnali jogvédelem szükségességét megalapozzák, és az ezek igazolására szolgáló okiratokat csatolni kell. A kérelmet megalapozó tényeket valószínűsíteni kell.

IX.4. Végrehajtás, utóvizsgálat

---

²⁹¹ Az indítványozó ügyintézési határidővel kapcsolatos kifogása sem veti fel a kúriai ítélet alaptörvényellenességét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségi kérdést, mivel a Tpv. 63. §-ában rögzített ügyintézési határidő nem tekinthető anyagi jogi határidőnek, ily módon nem vonatkoztatható rá az indítványozó által hivatkozott, az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozatában megállapított alkotmányos követelmény.

²⁹² Lásd a határozat 535-556. pontjait.

332. A Tpvt. jelenleg hatályos 95/F. § (1) bekezdése értelmében a törvénynek a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény, valamint az azzal összefüggő egyes törvényi rendelkezések módosításáról szóló 2017. évi CXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv4.) megállapított eljárási rendelkezéseit - a (2) bekezdésben írt eltéréssel - az e rendelkezések hatálybalépését követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
333. A (2) bekezdés értelmében azonban a Tpvt.-nek a Módtv4.-gyel megállapított, a végrehajtásra vonatkozó rendelkezéseit az e rendelkezések hatálybalépésekor még el nem rendelt, és az e rendelkezések hatálybalépésekor folyamatban lévő végrehajtási eljárásokra is alkalmazni kell.
334. A Tpvt. XII/A. fejezete rendelkezik a Gazdasági Versenyhivatal döntésének végrehajtásáról.
335. A Tpvt. 84/A. § alapján a végrehajtásra a fejezetben nem szabályozott kérdésekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.
336. A Tpvt. 84/B. § (1) bekezdés értelmében az eljáró versenytanács a döntésében előírt meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség (a továbbiakban együtt: meghatározott cselekmény) végrehajtásának elrendelésével egyidejűleg - ha a meghatározott cselekmény teljesítése más végrehajtási módon keresztül hatékonyan nem biztosítható - végrehajtási bírságot szab ki.
337. A Tpvt. 84/D. § (2) bekezdés értelmében a meghatározott cselekmény végrehajtását a Gazdasági Versenyhivatal foganatosítja, kivéve, ha az eljáró versenytanács végrehajtási bírság kiszabásáról döntött.
338. A Tpvt. 77. § (1) bekezdésének d) pontja alapján a GVH utóvizsgálat keretében hivatalból ellenőrzi az eljáró versenytanács végrehajtható határozatában előírt, meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség teljesítését, ha az a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg.
339. Az Ákr. 133. §-a értelmében a végrehajtást - ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik - a döntést hozó hatóság, másodfokú döntés esetén pedig az elsőfokú hatóság rendeli el. Az Ákr. 134. §-a értelmében a végrehajtást - ha törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben helyi önkormányzat rendelete másként nem rendelkezik - az állami adóhatóság foganatosítja.

Budapest, 2018. november 22.

dr. Kőhalmi Attila s.k.
előadó versenytanácsstag

dr. Kuritár Dávid s.k.
versenytanácsstag

Váczi Nóra s.k.
versenytanácsstag

Melléletek:

1. számú melléklet: 1997. évi Honorárium Szabályzat tartalma
2. számú melléklet: 2000. évi Honorárium Szabályzat tartalma
3. számú melléklet: 2002. évi Honorárium Szabályzat tartalma
4. számú melléklet: 2008. évi Honorárium Szabályzat tartalma
5. számú melléklet: 2014-ben a LOSZ honlapján elérhető Honorárium Szabályzat tartalma
6. számú melléklet: Az egyes Honorárium Szabályzatok közötti változások
7. számú melléklet: A LOSZ által kidolgozott szerződésminta díjszabásra vonatkozó releváns része
8. számú melléklet: Megfelelési szabályzat a LOSZ elnökségi és bizottsági üléseire és Versenyjogi emlékeztető²⁹³

---

²⁹³ VJ/73-340/2014. számú irat II. sz. melléklete

1. számú melléklet: Az 1997. évi Honorárium Szabályzat tartalma
(VJ/73-113/2014. számú irat melléklete)

LAKBERENDEZŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
LAKBERENDEZŐI HONORÁRIUM SZABÁLYZAT
(tervezet)

A lakberendező működési területe

- lakások belsőépítészeti kialakítása, berendezése (tervezés, tervezői művezetés, bonyolítás)
- irodák berendezése (a kereskedelemben kapható berendezési tárgyak telepítése, konzignálása)
- lakberendezési tanácsadás (szóbeli)
- berendezési tárgyak kiválasztása (vásárlásban való részvétel)
- berendezési tárgyak konzignálása
- egyedi, beépített jellegű bútorok tervezése
- a berendezés bekerülésének bonyolítása

A LOSZ tagok számára ajánlott lakberendezői díjszabás (tervezet) csak az előbbieken felsorolt tevékenységekre érvényes.

A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA
(a tervdokumentáció tartalma)

Alapszolgáltatás:

- felmérés – felszerkesztés M=1:50, M=1:20
- építészeti átalakítás (ha szükséges) M=1:50
- berendezési terv (alaprajz + falnézetek) M=1:50, M=1:20
- téri ábrázolások (lépték nélkül)
- gépészeti, elektromos berendezések telepítésének helye a lakberendezési elvárásoknak megfelelően M=1:50
- fürdőszoba, konyha, stb. berendezési konzignáció (bútor + berendezési tárgyak összeállítási rajza)
- burkolatterv (padló, fal) M=1:50, M=1:20
- egyedi beépített bútorok terve M=1:20, M=1:10
(burkolatok, beépített szekrények)
- világítási terv, lámpa kiosztás (alaprajz, falnézet) M=1:50
- műszaki leírás, költségvetési kiírás
- lakástextiliák kiválasztása, ajánlása (függöny, szőnyeg, dekor textil)
- színtervek
- díszítés, dekorálás ajánlása
- társzművészeti alkotások ajánlása
- katalógusok, anyagminták bemutatása
- tervezői művezetés (a helyszínen és a műhelyekben - max. 5 alkalommal)

Különszolgáltatás:

- különleges technikát igénylő ábrázolás (számítógépes grafika, animálás, modellezés)
- tervmódosítás (ha a megbízó vagy a kivitelező hibájából történt)
- vásárlásokban való részvétel

- az épület külső környezetének berendezése kereskedelmi forgalomban kapható berendezési tárgyakkal

A tervdokumentáció példányszáma (alapszolgáltatásban)

[...]

AZ EGYES MUNKARÉSZEK DÍJAI

(ha a komplex lakberendezés 100%)

1. Előkészítés – interjú – felmérés	10%
2. Vázlattervezés (alternatívák 3db)	30%
3. Ajánlati terv készítése (bútorelrendezés, látványterv – a tervező által megcélzott, a megbízó által elfogadott terv)	20%
4. Általános és műszaki leírás	5%
5. Egyeztetés társtervezőkkel (építész, belsőépítész, statikus, épületgépész, vill. mérnök, stb.)	5%
6. Kiviteli tervek elkészítése, árazatlan költségvetési kiírás	30%
7. Tervezői művezetés - 5 alkalom jár	100%

A HONORÁRIUMSZÁMÍTÁS MÓDSZEREI

1. Egyösszegű kölcsönösen kialakított tervezési díj
(elsősorban résztervezési megbízásoknál lehet érvényesíteni pl. csak függőnycsere, színajánlás, stb.)
2. A beruházási költség százalékában megállapított díj
Ide tartoznak: burkolatok, szaniteráru, bútorok, lámpák, függönyök, dekorok, szőnyeg)
3. Időráfordítás alapján számított díj (Ft/óra, Ft/nap)
4. A berendezendő tér alapterülete alapján (Ft/m²)
5. A munkajellege megkívánta díjszámítás, ami az előzőek kombinációja

A tervezési díjtól függetlenül felszámítható költségek:

- a kötelezőn túli tervpéldány
- távolsági utazás, szállás (a tervező munkahelyétől 30 km-en túl)
- nemzetközi telefon, fax
- sürgősség

TERVEZÉSI DÍJ SZÁMÍTÁSI MÓDOK

(Az alábbi árak ÁFA nélküli nettó árak)

1. Időráfordításos számítás

- lakberendezési tanácsadásnál a lakberendező munkahelyén 1500 Ft/óra
munkahelyétől 30-en túl 2500 Ft/óra
+ utazási ktg.
- lakberendezési tervezésnél 3000 – 5000 Ft/óra
- tervezői művezetésnél gyártás közbeni 2500 Ft/óra
helyszíni 5000 Ft/óra
- menetközbeni meghiúsult munkánál a munkára fordított idő alapján 2500 Ft/óra

2. Beruházási költség százalékában megállapított díj

>=50 millió Ft	>=10 millió Ft	>=5 millió Ft	>=1 millió Ft
3%	5%	7%	15%

3. A berendezendő tér mérete alapján számított díj

Ennek kiszámításánál lehet figyelembe venni az alábbi bonyolultsági kategóriákat:

I. kategória: Lakberendezési tanácsadás

II. kategória: Átlagos tervezési igény

III. kategória: Átlagon felüli tervezési igény

III. kategória: Magas szintű tervezési igény

Megjegyzés:

III. kategória: összetett funkció, bonyolult geometriájú terek (több szint, több generáció, kislakás)

III. kategória: reprezentatív terek berendezése (kastély, palota, kúria)

műemléki környezet berendezése

különleges igény térrány változtatásra

bonyolult technikai berendezés elhelyezése

különleges anyagok, technológiák felhasználása

a részletformálás fokozott igénye

Kategóriák	I. kategória (tanácsadás)	II. kategória	III. kategória	III. kategória
Árak	1000 Ft/m ² vagy 2500 Ft/óra	2000 Ft/m ²	3500 Ft/m ²	5000 Ft/m ² -től

Honorárium javaslatunk 1997-re érvényes, a további években az infláció mértékével emelendő.

2. számú melléklet: 2000. évi Honorárium Szabályzat tartalma
(VJ/73-113/2014. számú irat melléklete)

LAKBERENDEZŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
LAKBERENDEZŐI HONORÁRIUM SZABÁLYZAT
(2000. évben)

A LAKBERENDEZŐ MŰKÖDÉSI TERÜLETE

- lakások belsőépítészeti kialakítása, berendezése (tervezés, tervezői művezetés, bonyolítás)
- irodák berendezése (a kereskedelemben kapható berendezési tárgyak telepítése, konzignálása)
- lakberendezési tanácsadás (szóbeli)
- berendezési tárgyak kiválasztása (vásárlásban való részvétel)
- berendezési tárgyak konzignálása
- egyedi, beépített jellegű bútorok tervezése
- a berendezés bekerülésének bonyolítása

A LOSZ tagok számára ajánlott lakberendezői díjszabás (tervezet) csak az előbbieken felsorolt tevékenységekre érvényes.

A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA

(a tervdokumentáció tartalma)

Alapszolgáltatás:

- felmérés – felszerkesztés M=1:50, M=1:20
- építészeti átalakítás (ha szükséges) M=1:50
- berendezési terv (alaprajz + falnézetek) M=1:50, M=1:20
- téri ábrázolások (lépték nélkül)
- gépészeti, elektromos berendezések telepítésének helye a lakberendezési elvárásoknak megfelelően M=1:50
- fürdőszoba, konyha, stb. berendezési konzignáció (bútor + berendezési tárgyak összeállítási rajza)
- burkolatterv (padló, fal) M=1:50, M=1:20
- egyedi beépített bútorok terve M=1:20, M=1:10
(burkolatok, beépített szekrények)
- világítási terv, lámpa kiosztás (alaprajz, falnézet) M=1:50
- műszaki leírás, költségvetési kiírás
- lakástextíliák kiválasztása, ajánlása (függöny, szőnyeg, dekor textil)
- színtervek
- díszítés, dekorálás ajánlása
- társzművészeti alkotások ajánlása
- katalógusok, anyagminták bemutatása
- tervezői művezetés (max. 5 alkalommal)

Különszolgáltatás:

- különleges technikát igénylő ábrázolás (számítógépes grafika, animálás, modellezés)
- tervmódosítás (ha a megbízó vagy a kivitelező hibájából történt)
- vásárlásokban való részvétel

- az épület külső környezetének berendezése kereskedelmi forgalomban kapható berendezési tárgyakkal

A tervdokumentáció példányszáma (alapszolgáltatásban)

[...]

AZ EGYES MUNKARÉSZEK DÍJAI

(ha a komplex lakberendezés 100%)

1. Előkészítés – interjú – felmérés	10%
2. Vázlattervezés (alternatívák 3db)	30%
3. Ajánlati terv készítése (bútorrelrendezés, látványterv – a tervező által megcélzott, a megbízó által elfogadott terv)	20%
4. Általános és műszaki leírás	5%
5. Egyeztetés társtervezőkkel (építész, belsőépítész, statikus, épületgépész, vill. mérnök, stb.)	5%
6. Kiviteli tervek elkészítése	30%
7. Tervezői művezetés - 5 alkalom jár	100%

A HONORÁRIUMSZÁMÍTÁS MÓDSZEREI

1. Egyösszegű kölcsönösen kialakított tervezési díj
(elsősorban résztervezési megbízásoknál lehet érvényesíteni pl. csak függönycsere, színajánlás, stb.)
2. A beruházási költség százalékában megállapított díj
Ide tartoznak: burkolatok, szaniterek, bútorok, lámpák, függönyök, dekorok, szőnyeg)
3. Időráfordítás alapján számított díj (Ft/óra, Ft/nap)
4. A berendezendő tér alapterülete alapján (Ft/m²)
Fokozottabb tervezési igény miatt a fürdőszoba-, és konyhatervezés magasabb árkategóriához sorolható
5. A munkajellege megkívánta díjszámítás, ami az előzőek kombinációja

A tervezési díjtól függetlenül felszámítható költségek:

- a kötelezőn túli tervpéldány
- távolsági utazás, szállás (a tervező munkahelyétől 30 km-en túl)
- nemzetközi telefon, fax
- sürgősség - +50%-ig

TERVEZÉSI DÍJSZÁMÍTÁSI MÓDOK

(Az alábbi árak ÁFA nélküli nettó árak)

1. Időráfordításos számítás

- lakberendezési tanácsadásnál 3500
Ft/óra
- lakberendezési tervezésnél 3500
– 7000 Ft/óra
- tervezői művezetésnél 5000
Ft/óra
- menetközbeni meghiúsult munkánál a munkára fordított idő alapján 3500
Ft/óra

Különszolgáltatások díjai:

- Különleges technikát igénylő ábrázolás – a megbízóval történő külön megállapodás alapján
- Tervmódosítás – 20-50% felár a módosítás mértéke szerint, a módosítandó helyiség területére vonatkoztatva
- Vásárlásokban való részvétel – 2000 Ft/óra
- Az épület külső környezetének berendezése ker.-ben kapható tárgyakkal (tanácsadás) – 3500 Ft/óra

2. Beruházási költség százalékában megállapított díj

>=50 millió Ft	>=10 millió Ft	>=5 millió Ft	>=1 millió Ft
3%	5%	7%	15%

3. A berendezendő tér mérete alapján számított díj

Ennek kiszámításánál lehet figyelembe venni az alábbi bonyolultsági kategóriákat:

I. kategória: Lakberendezési tanácsadás (szóban)

II. kategória: Átlagos tervezési igény

III. kategória: Átlagon felüli tervezési igény

III. kategória: Magas szintű tervezési igény

Megjegyzés:

III. kategória: összetett funkció, bonyolult geometriájú terek (több szint, több generáció, kislakás)

III. kategória: reprezentatív terek berendezése (kastély, palota, kúria)

műemléki környezet berendezése

különleges igény térrány változtatásra

bonyolult technikai berendezés elhelyezése

különleges anyagok, technológiák felhasználása

a részletformálás fokozott igénye

Kategóriák	I. kategória (tanácsadás)	II. kategória	III. kategória	III. kategória
Árak	1500 Ft/m ² vagy 3500 Ft/óra	2500-3500 Ft/m ²	4500-5500 Ft/m ²	7000 Ft/m ² -től

A fenti árak az ÁFÁ-t nem tartalmazzák!

3. számú melléklet: 2002. évi Honorárium Szabályzat tartalma
(VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. melléklete)

**LAKBERENDEZŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE AJÁNLOTT
LAKBERENDEZŐI HONORÁRIUM TARIFA**
(2002. évben)

A LAKBERENDEZŐ MŰKÖDÉSI TERÜLETE

- lakások belsőépítészeti kialakítása, berendezése (tervezés, tervezői művezetés, bonyolítás)
- irodák berendezése (a kereskedelemben kapható berendezési tárgyak telepítése, konzignálása)
- lakberendezési tanácsadás (szóbeli)
- egyedi, beépített jellegű bútorok tervezése
- berendezési tárgyak konzignálása
- berendezési tárgyak kiválasztása (vásárlásban való részvétel)
- a berendezés bekerülésének bonyolítása

A LOSZ tagok számára ajánlott lakberendezői díjszabás csak az előbbieken felsorolt tevékenységekre érvényes.

A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA

(a tervdokumentáció tartalma)

Alapszolgáltatás:

- felmérés – felszerkesztés M=1:50, M=1:20
- építészeti átalakítás (ha szükséges) M=1:50
- berendezési terv (alaprajz + falnézetek) M=1:50, M=1:20
- téri ábrázolások (lépték nélkül)
- gépészeti, elektromos berendezések telepítésének helye a lakberendezési elvárásoknak megfelelően M=1:50
- fürdőszoba, konyha, stb. berendezési konzignáció (bútor + berendezési tárgyak összeállítási rajza)
- burkolatterv (padló, fal) M=1:50, M=1:20
- egyedi beépített bútorok terve M=1:20, M=1:10
(burkolatok, beépített szekrények)
- világítási terv, lámpa kiosztás (alaprajz, falnézet) M=1:50
- műleírás
- lakástextíliák kiválasztása, ajánlása (függöny, szőnyeg, dekor textil)
- színtervek
- díszítés, dekorálás ajánlása
- társzművészeti alkotások ajánlása
- katalógusok, anyagminták bemutatása
- tervezői művezetés (max. 5 alkalommal)

Különszolgáltatás:

- különleges technikát igénylő ábrázolás (számítógépes grafika, animálás, modellezés)
- tervmódosítás a már elfogadott változat után (a megbízó utólagos kérésére, vagy a kivitelező hibájából adódóan)

- vásárlásokban való részvétel
- az épület külső környezetének berendezése kereskedelmi forgalomban kapható berendezési tárgyakkal
- költségvetési kiírás

A tervdokumentáció példányszáma (alapszolgáltatásban)

[...]

AZ EGYES MUNKARÉSZEK DÍJAI

(ha a komplex lakberendezés 100%)

1. Előkészítés – interjú – felmérés	10%
2. Vázlattervezés (alternatívák 3db)	30%
3. Ajánlati terv készítése (bútorelrendezés, látványterv – a tervező által megcélzott, a megbízó által elfogadott terv)	30%
4. Kiviteli tervek elkészítése, egyeztetés társtervezőkkel és/vagy tervezői művezetés (max. 5. alkalom)	30%

100%

A HONORÁRIUMSZÁMÍTÁS MÓDSZEREI

1. Egyösszegű kölcsönösen kialakított tervezési díj
(elsősorban résztervezési megbízásoknál lehet érvényesíteni pl. csak függönycsere, színajánlás, stb.)
2. A beruházási költség százalékában megállapított díj
Ide tartoznak: burkolat, szaniterek, bútorok, lámpák, függönyök, dekorok, szőnyeg)
3. Időráfordítás alapján számított díj (Ft/óra, Ft/nap)
4. A berendezendő tér alapterülete alapján (Ft/m²)
Fokozottabb tervezési igény miatt a fürdőszoba-, és konyhatervezés magasabb árkategóriához sorolható
5. A munkajellege megkívánta díjszámítás, ami az előzőek kombinációja

A tervezési díjtól függetlenül felszámítható költségek:

- a kötelezőn túli tervpéldány
- kiszállási díj
- szállás (indokolt esetben, megegyezés szerint)
- nemzetközi telefon, fax
- sürgősség - +50%-ig

TERVEZÉSI DÍJSZÁMÍTÁSI MÓDOK

(Az alábbi árak ÁFA nélküli nettó árak)

1. Időráfordításos számítás

• lakberendezési tanácsadásnál Ft/óra	4500
• lakberendezési tervezésnél – 8500 Ft/óra	4500
• tervezői művezetésnél Ft/óra	6000
• menetközbeni meghiúsult munkánál a munkára fordított idő alapján Ft/óra	4500

Különszolgáltatások díjai:

- Különleges technikát igénylő ábrázolás – a megbízóval történő külön megállapodás alapján
- Tervmódosítás – 20-50% felár a módosítás mértéke szerint, a módosítandó helyiség területére vonatkoztatva
- Vásárlásokban való részvétel – 2500 Ft/óra
- Az épület külső környezetének berendezése ker.-ben kapható tárgyakkal (tanácsadás) – 4500 Ft/óra

2. Beruházási költség százalékában megállapított díj

>=50 millió Ft	>=10 millió Ft	>=5 millió Ft	>=1 millió Ft	<1 millió Ft
3%	5%	7%	13%	15%

3. A berendezendő tér mérete alapján számított díj

Ennek kiszámításánál lehet figyelembe venni az alábbi bonyolultsági kategóriákat:

I. kategória: Lakberendezési tanácsadás (szóban)

II. kategória: Átlagos tervezési igény (meglévő, vagy kereskedelemben kapható bútorokkal, tárgyakkal)

III. kategória: Átlagon felüli tervezési igény (funkcionális térszervezés, átalakítás, összetett funkció, kislakás, bonyolult geometriájú terek, tetőtér, több szint, több generáció, egyedi bútortervezés)

III. kategória: Magas szintű tervezési igény

(reprezentatív terek berendezése (kastély, palota, kúria)

műemléki környezet berendezése

különleges igény térarány változtatásra

bonyolult technikai berendezés elhelyezése

különleges anyagok, technológiák felhasználása

a részletformálás fokozott igénye)

Megjegyzés: Konyha- és fürdőszoba-tervezés magasabb kategóriába sorolható.

Kategóriák	I. kategória (tanácsadás)	II. kategória	III. kategória	III. kategória
Árak	1800 Ft/m ² vagy 4500 Ft/óra	3000-4500 Ft/m ²	5500-7000 Ft/m ²	8500 Ft/m ² -től

A fenti árak az ÁFÁ-t nem tartalmazzák!

4. számú melléklet: 2008. évi Honorárium Szabályzat tartalma
(VJ/73-5/2014. számú irat 8. sz. melléklete)

Lakberendezői honoráriumi szabályzat (ajánlott)

A LAKBERENDEZŐ MŰKÖDÉSI TERÜLETE, A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA, AZ EGYES MUNKARÉSZEK DÍJAI

I. A LAKBERENDEZŐ MŰKÖDÉSI TERÜLETE

- lakások belsőépítészeti kialakítása, berendezése (tervezés, tervezői művezetés, bonyolítás)
- irodák berendezése (a kereskedelemben kapható berendezési tárgyak telepítése, konzignálása)
- lakberendezési tanácsadás (szóbeli)
- egyedi, beépített jellegű bútorok tervezése
- berendezési tárgyak konzignálása
- berendezési tárgyak kiválasztása (vásárlásban való részvétel)
- a berendezés bekerülésének bonyolítása

A LOSZ tagok számára ajánlott lakberendezői díjszabás csak az előbbieken felsorolt tevékenységekre érvényes.

II. A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA (a tervdokumentáció tartalma)

1. Elsődleges szolgáltatások:

- interjúkészítés, feladatelemezés, feladatértelmezés
- felmérés – felszerkesztés
- funkcionális átértelmezés (ha szükséges)
- berendezési terv (alaprajz)
- falnézetek
- téri ábrázolások (lépték nélkül)
- gépészeti, elektromos berendezések telepítésének helye a lakberendezési elvárásoknak megfelelően
- fürdőszoba, konyha, stb. berendezési konzignáció (bútor + berendezési tárgyak összeállítási rajza)
- építési-bontási tervek
- burkolat kiosztási terv (padló, fal)
- egyedi beépített bútorok terve: formai terv szerkezet nélkül (burkolat, beépített szekrények)
- világítási terv, lámpa kiosztás (alaprajz, falnézet)
- műleírás
- lakástextíliák kiválasztása, ajánlása (függöny, szőnyeg, dekor textil)
- színtervek
- díszítés, dekorálás ajánlása
- társzművészeti alkotások ajánlása
- katalógusok, anyagminták bemutatása
- tervezői művezetés (max. 5 alkalommal)

2. Különszolgáltatások:

- különleges technikát igénylő ábrázolás (számítógépes- vagy magasabb minőségű grafika, animálás, modellezés)

- tervmódosítás a már elfogadott változat után (a megbízó utólagos kérésére, vagy a kivitelező hibájából adódóan)
- vásárlásokban való részvétel
- az épület külső környezetének berendezése kereskedelmi forgalomban kapható berendezési tárgyakkal
- költségbecslés, berendezési elemek költségvetése, költség összesítés

3. Speciális szolgáltatás:

- Programterv készítése: alaprajzi szintű tervezés pl. lakásvásárlási tanácsadásnál

III. A LAKBERENDEZÉSI MUNKA MENETE, A TERVDOKUMENTÁCIÓ TARTALMA (elsődleges szolgáltatásoknál)

[...]

III. A TERVDOKUMENTÁCIÓ PÉLDÁNYSZÁMA (elsődleges szolgáltatásoknál)

[...]

V. A HONORÁRIUMSZÁMÍTÁS MÓDSZEREI

1. A berendezendő tér alapterülete alapján (Ft/m²)
2. Egyösszegű kölcsönösen kialakított tervezési díj
3. Időráfordítás alapján számított díj (Ft/óra, Ft/nap) (Elsősorban az előkészületi fázisban, tanácsadásnál és programterv készítésénél alkalmazható praktikusán.)
4. A beruházási költség százalékában megállapított díj
Ide tartoznak: burkolatok, szaniterek, bútorok, lámpák, függönyök, dekorok, szőnyeg (Elsősorban résztervezési megbízásoknál lehet érvényesíteni pl. csak függönycsere, színajánlás, stb.)
5. A munka jellege megkívánta – belsőépítészetben használatos – díjszámítás, ami az előzőek kombinációja.

A tervezési díjtól függetlenül felszámítható költségek:

- a kötelezőn túli tervpéldány
- kiszállási díj
- szállás (indokolt esetben, megegyezés szerint)
- sürgősség - +50%-ig
- egyéb extra igény

VI. DÍJTÉTELEK

(Az alábbi árak ÁFA nélkül értendők)

1. Időráfordításos számítás

Lakberendezési tervezésnél (előkészületi fázis, programterv), vásárlásokban történő részvételnél, kapcsolódó tér berendezésénél:

- 1 nap (8 óra): 50.000,- Ft
- ½ nap (5 óra): 30.000,- Ft
- ¼ nap (3 óra): 20.000,- Ft

Lakberendezési tanácsadásnál, tervezői művezetésnél:

Az első óra 14.000,- Ft. A további órák díjtételeit lásd előbb.

2. Beruházási költség százalékában megállapított díj

>=50 millió Ft	>=10 millió Ft	>=5 millió Ft	>=1 millió Ft	<1 millió Ft
3%	5%	7%	13%	15%

3. A berendezendő tér mérete alapján számított díj

Ennek kiszámításánál lehet figyelembe venni az alábbi bonyolultsági kategóriákat:

I. kategória: Átlagos tervezési igény: meglévő, vagy kereskedelemben kapható bútorokkal, tárgyakkal

II. kategória: Átlagon felüli tervezési igény: funkcionális térszervezés, átalakítás, összetett funkció, kislakás, bonyolult geometriájú terek, tetőtér, több szint, több generáció, egyedi bútortervezés

III. kategória: magas szintű tervezési igény: reprezentatív terek berendezése (kastély, palota, kúria), műemléki környezet berendezése, különleges igény térarány változtatásra, bonyolult technikai berendezés elhelyezése, különleges anyagok, technológiák felhasználása, a részletformálás fokozott igénye

Megjegyzés: Konyha- és fürdőszoba-tervezés magasabb kategóriába sorolható.

Kategóriák	Árak
I. kategória	4000-6000,- Ft/m ²
II. kategória	7000-14000,- Ft/m ²
III. kategória	10500,- Ft/m ² -től

A fenti árak az ÁFÁ-t nem tartalmazzák!

VII. A DÍJTÉTELEK RÉSZLETEZÉSE

(ha a komplex lakberendezés 100%)

Az előkészületi fázis kívül esik a részletezésen. Díjazását lásd az idő ráfordításos számításnál.

- Vázlattervi szakasz: (1-3 változat) 40%
  - Kiviteli szakasz: 50%
  - A tervek megvalósításának támogatása: 10% (max. 5 alkalom)
-
- 100%

Egyéb díjtételek:

- Menetközben meghiúsult munkánál (külső körülmény fennállása esetén) a tervezési díj 70%-a fizetendő.
- Tervmódosítás esetén 20-50%-os felár a módosítás mértéke szerint.

5. számú melléklet: a LOSZ honlapján közzétett, 2014. július 30-án letöltött Honorárium Szabályzat tartalma

(VJ/73-1/2014. számú irat 2. sz. melléklete)

Lakberendezői Honoráriumi Szabályzat (ajánlott)

A lakberendező működési területe, a lakberendező tervezői szolgáltatása, az egyes munkarészek díjai

I. A LAKBERENDEZŐ MŰKÖDÉSI TERÜLETE

Elsősorban lakások belsőépítészeti kialakítása, berendezése (tervezés, tervezői művezetés, bonyolítás)

irodák berendezése (a kereskedelemben kapható berendezési tárgyak telepítése, konzignálása)

lakberendezési tanácsadás (szóbeli)

egyedi, beépített jellegű bútorok tervezése

berendezési tárgyak konzignálása

berendezési tárgyak kiválasztása (vásárlásban való részvétel)

a berendezés bekerülésének bonyolítása

A LOSZ tagok számára ajánlott lakberendezői díjszabás csak az előbbieken felsorolt tevékenységekre érvényes.

II. A LAKBERENDEZŐ TERVEZŐI SZOLGÁLTATÁSA (a tervdokumentáció tartalma)

1. Elsődleges szolgáltatások:

1. interjúkészítés, feladatelemzés, feladatértelmezés
2. felmérés – felszerkesztés
3. funkcionális átértelmezés (ha szükséges)
4. berendezési terv (alaprajz)
5. falnézetek
6. téri ábrázolások (lépték nélkül)
7. gépészeti, elektromos berendezések telepítésének helye a lakberendezési elvárásoknak megfelelően
8. fürdőszoba, konyha, stb. berendezési konzignáció (bútor + berendezési tárgyak összeállítási rajza)
9. építési-bontási tervek
10. burkolat kiosztási terv (padló, fal)
11. egyedi beépített bútorok terve: formai terv szerkezet nélkül
12. (burkolat, beépített szekrények)
13. világítási terv, lámpa kiosztás (alaprajz, falnézet)
14. műleírás
15. lakástextiliák kiválasztása, ajánlása (függöny, szőnyeg, dekor textil)
16. színtervek
17. díszítés, dekorálás ajánlása
18. társzművészeti alkotások ajánlása
19. katalógusok, anyagminták bemutatása
20. tervezői művezetés (max. 5 alkalommal)

2. Különszolgáltatások:

- különleges technikát igénylő ábrázolás (számítógépes- vagy magasabb minőségű grafika, animálás, modellezés)
- tervmódosítás a már elfogadott változat után (a megbízó utólagos kérésére, vagy a kivitelező hibájából adódóan)
- vásárlásokban való részvétel
- az épület külső környezetének berendezése kereskedelmi forgalomban kapható berendezési tárgyakkal
- költségbecslés, berendezési elemek költségvetése, költség összesítés

3. Speciális szolgáltatás:

- Programterv készítése: alaprajzi szintű tervezés pl. lakásvásárlási tanácsadásnál.

III. A LAKBERENDEZÉSI MUNKA MENETE, A TERVDOKUMENTÁCIÓ TARTALMA (elsődleges szolgáltatásoknál)

[...]

III. A TERVDOKUMENTÁCIÓ PÉLDÁNYSZÁMA (elsődleges szolgáltatásoknál)

[...]

V. A HONORÁRIUMSZÁMÍTÁS MÓDSZEREI

1. A berendezendő tér alapterülete alapján (Ft/m²)
2. Egyösszegű kölcsönösen kialakított tervezési díj
3. Időráfordítás alapján számított díj (Ft/óra, Ft/nap) (Elsősorban az előkészületi fázisban, tanácsadásnál és programterv készítésénél alkalmazható praktikusán.)
4. A beruházási költség százalékában megállapított díj
Ide tartoznak: burkolatok, szaniterek, bútorok, lámpák, függönyök, dekorok, szőnyeg (Elsősorban résztervezési megbízásoknál lehet érvényesíteni pl. csak függőnycsere, színajánlás, stb.)
5. A munka jellege megkívánta – belsőépítészetben használatos – díjszámítás, ami az előzőek kombinációja.

A tervezési díjtól függetlenül felszámítható költségek:

- a kötelezőn túli tervpéldány
- kiszállási díj
- szállítás (indokolt esetben, megegyezés szerint)
- sürgősség - +50%-ig
- egyéb extra igény

VI. DÍJTÉTELEK

(Az alábbi árak ÁFA nélkül értendők)

6.1. Időráfordításos számítás

Lakberendezési tervezésnél (előkészületi fázis, programterv), vásárlásokban történő részvételnél, kapcsolódó tér berendezésénél:

- 1 nap (8 óra): 50.000,- Ft
- ½ nap (5 óra): 30.000,- Ft
- ¼ nap (3 óra): 20.000,- Ft

Lakberendezési tanácsadásnál, tervezői művezetésnél:

Az első óra 14.000,- Ft. A további órák díjtételei 6.200,- Ft (+ÁFA).

6.2. Beruházási költség százalékában megállapított díj

50 millió Ft felett: 3%,
10-50 millió Ft: 5%,
5-10 millió Ft: 7%,
1-5 millió Ft: 13%,
1 millió Ft alatt 15%,

6.3. A berendezendő tér mérete alapján számított díj

Ennek kiszámításánál lehet figyelembe venni az alábbi bonyolultsági kategóriákat:

I. kategória: Átlagos tervezési igény: meglévő, vagy kereskedelemben kapható bútorokkal, tárgyakkal.

Lakberendezői díjazás: 4.000-8.000,- Ft/m²

II. kategória: Átlagon felüli tervezési igény: funkcionális térszervezés, átalakítás, összetett funkció, kislakás, bonyolult geometriájú terek, tetőtér, több szint, több generáció, egyedi bútortervezés

Lakberendezői díjazás: 8.000-15.000,- Ft/m²

III. kategória: magas szintű tervezési igény: reprezentatív terek berendezése (kastély, palota, kúria), műemléki környezet berendezése, különleges igény térarány változtatásra, bonyolult technikai berendezés elhelyezése, különleges anyagok, technológiák felhasználása, a részletformálás fokozott igénye

Megjegyzés: Konyha- és fürdőszoba-tervezés magasabb kategóriába sorolható.

Lakberendezői díjazás: 15.000,- Ft/m²-től

A fenti árak az ÁFÁ-t nem tartalmazzák!

VII. A DÍJTÉTELEK RÉSZLETEZÉSE

(ha a komplex lakberendezés 100%)

Az előkészületi fázis kívül esik a részletezésen. Díjazását lásd az idő ráfordításos számításnál.

- Vázlattervi szakasz: (1-3 változat) 40%
  - Kiviteli szakasz: 50%
  - A tervek megvalósításának támogatása: 10% (max. 5 alkalom)
-
- 100%

Egyéb díjtételek:

- Menetközben meghiúsult munkánál (külső körülmény fennállása esetén) a tervezési díj 70%-a fizetendő.
- Tervmódosítás esetén 20-50%-os felár a módosítás mértéke szerint.

6. számú melléklet: Az egyes Honorárium Szabályzatok közötti változások

	1997	2000	2002	2008	2014. okt.-ig a honlapon elérhető
Időráfordításos számítás	<ul style="list-style-type: none"> - lakberendezési tanácsadásnál • a lakberendező munkahelyén, 1500 Ft/óra • munkahelyétől 30-en túl 2500Ft/óra+utazási ktg. - lakberendezési tervezésnél 3000 – 5000 Ft/óra - tervezői művezetésnél • gyártás közbeni 2500 Ft/óra • helyszíni 5000 Ft/óra - menetközbeni megghiúsult munkánál a munkára fordított idő alapján 2500 	<ul style="list-style-type: none"> - lakberendezési tanácsadásnál 3500 Ft/óra - lakberendezési tervezésnél 3500-7000 Ft/óra - tervezői művezetésnél 5000 Ft/óra - menetközbeni megghiúsult munkánál a munkára fordított idő alapján 3500 Ft/óra 	<ul style="list-style-type: none"> - lakberendezési tanácsadásnál 4500 Ft/óra - lakberendezési tervezésnél 4500-8500 Ft/óra - tervezői művezetésnél 6000 Ft/óra - menetközbeni megghiúsult munkánál a munkára fordított idő alapján 4500 Ft/óra 	<ul style="list-style-type: none"> 1 nap (8 óra) 50.000 Ft ½ nap (5 óra) 30.000 Ft ¼ nap (3 óra) 20.000 Ft Lakberendezői tanácsadásnál, tervezői művezetésnél első óra 14.000 Ft. A további órák díjtételeit lásd előbb. 	<ul style="list-style-type: none"> 1 nap (8 óra) 50.000 Ft ½ nap (5 óra) 30.000 Ft ¼ nap (3 óra) 20.000 Ft Lakberendezői tanácsadásnál, tervezői művezetésnél első óra 14.000 Ft. A további órák díjtételei: 6.200 Ft (+ÁFA)

	Ft/óra				
Különszo lgáltatás ok díjai /Egyéb díjtételek	-	- Különleges technikát igénylő ábrázolás – megbízóval való megállapodá s alapján - Tervmódosít ás 20-50% felár a módosítás mértéke szerint, a módosítandó helyiség területére vonatkoztatv a - Vásárlásoko n való részvétel; 2000 Ft/óra - Épület külső környezetén ek berendezése 3500 Ft/óra	- Különleges technikát igénylő ábrázolás – megbízóval való megállapodá s alapján - Tervmódosít ás 20-50% felár a módosítás mértéke szerint, a módosítandó helyiség területe alapján - Vásárlásoko n való részvétel; 2500 Ft/óra - Épület külső környezetén ek berendezése 4500 Ft/óra	Menetközben meghiúsult munkánál (külső körülmeny fennállása esetén) a tervezési díj 70%-a fizetendő. Tervmódosítás esetén 20-50% felár a módosítás mértéke szerint.	Menetközben meghiúsult munkánál (külső körülmeny fennállása esetén) a tervezési díj 70%-a fizetendő. Tervmódosítás esetén 20-50% felár a módosítás mértéke szerint.
Beruház ási költség %-ában megállap ított díj (%)	>= 50 millió Ft 3% >= 10 millió Ft 5% >= 5 millió Ft 7% >= 1 millió Ft 15%	>= 50 millió Ft 3% >= 10 millió Ft 5% >= 5 millió Ft 7% >= 1 millió Ft 15%	>= 50 millió Ft 3% >= 10 millió Ft 5% >= 5 millió Ft 7% >= 1 millió Ft 13% < 1 millió Ft 15%	>= 50 millió Ft 3% >= 10 millió Ft 5% >= 5 millió Ft 7% >= 1 millió Ft 13% < 1 millió Ft 15%	50 millió Ft felett 3% 10-50 millió Ft 5% 5-10 millió Ft 7% 1-5 millió Ft 13% 1 millió Ft alatt 15%
Berendez endő tér mérete alapján számított díj (Ft/m²)	I. kategória (tanácsadás) 1000 Ft/m ² vagy 2.500 Ft/óra II. kategória 2000 Ft/m ² III. kategória	I. kategória (tanácsadás) 1500 Ft/m ² vagy 3500 Ft/óra II. kategória 2500-3500 Ft/m ²	I. kategória (tanácsadás) 1800 Ft/m ² vagy 4500 Ft/óra II. kategória 3000-4500 Ft/m ²	I. kategória 4000-6000 Ft/m ² II. kategória 7000-14.000 Ft/m ² III. kategória 15.000 Ft/m ² -	I. kategória 4000-8000 Ft/m ² II. kategória 8000-15.000 Ft/m ² III. kategória 15.000 Ft/m ² -től

3500 Ft/m ² III. kategória 5000 Ft/m ²	III. kategória 4500-5500 Ft/m ² III. kategória 7000 Ft/m ² - től	III. kategória 5500-7000 Ft/m ² III. kategória 8500 Ft/m ² - től	tól	
--	---	---	-----	--

Ft/m2	2002	2008	LOSZ Honlapján 2014. okt.-ig elérhető	változás (%) 2002- 2008	változás (%) 2008- 2014. okt.-ig elérhető
[I.]kategória –(tanácsadás)	1.800 Ft/m ² vagy 4.500 Ft/óra	-	-	-	-
I.kategória	3.000- 4.500	4.000-6.000	4.000-8.000	33,3	20,0
II.kategória	5.500- 7.000	7.000- 14.000	8.000-15.000	68,0	9,5
III.kategória	8.500-	15.000-	15.000-	76,5	0,0
ÁTLAG				59,3	9,8

Forrás: VJ/73-5/2014. mellékletek, VJ/73-1/2014.

7. sz. melléklet A LOSZ által kidolgozott Szerződés minta munkadíjra vonatkozó releváns rendelkezései

„LAKBERENDEZÉSI SZERZŐDÉS

Mely létrejött egyrészt „.....”(cím: .....,
telefon: .....), mint megrendelő (továbbiakban Megrendelő),
valamint
..... (cím: ....., telefon: .....),
mint vállalkozó (továbbiakban Vállalkozó)
között.

1. A SZERZŐDÉS TÁRGYA

A ..... alatti lakás lakberendezési terveinek elkészítése.

2. VÁLLALÁSOK, FELELŐSSÉGEK

[...]

3. KIALKUDOTT MUNKADÍJAK

A honorárium a Megrendelő által megnevezett lakás teljes lakberendezési tervezését foglalja magában. Az ár a teljes tervdokumentáció elkészítését tartalmazza, de nem tartalmazza az extra szolgáltatásokat (pl. tervek újrarájzolása, vásárlási közreműködés, stb.), melyek feláras tevékenységnek minősülnek.

A kivitelezést végző cégekkel a Megrendelő közvetlenül szerződik, amely szerződés rögzíti a kivitelezők közvetlen felelősségét.

A honorárium összege:

Az elfogadott árajánlat szerint ..... Ft/m², azaz ..... m² berendezendő területtel számolva

Összesen: ..... Ft + ÁFA

Ezen összeg tartalmazza az árajánlatban szereplő 5 alkalom művezetési díjat.

Az ezen felül igényelt művezetés összege: ..... Ft/alkalom+ÁFA, melyet e szerződésben szereplő árajánlat nem tartalmaz.

A honorárium kiegyenlítése három részletben történik,

- 50%, azaz .....Ft + ÁFA a szerződéskötéskor
- 30%, azaz .....Ft + ÁFA a vázlatok kézhezvételekor
- 20%, azaz .....Ft + ÁFA a tervdokumentáció átadásakor.

Az összegek igazodnak a Lakberendezők Országos Szövetsége (LOSZ) díjszabási ajánlatához.

A fizetés módja: készpénz/átutalás (számlaszám: .....)

4. KAPCSOLATTARTÓ SZEMÉLYEK

[...]

5. ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

[...]

6. A LAKBERENDEZÉSI MUNKA FÁZISAI

[...]

7. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

[...]

8. sz. melléklet Megfelelési szabályzat a LOSZ elnökségi és bizottsági üléseire és versenyjogi emlékeztető

Megfelelési szabályzat a Lakberendezők Országos Szövetsége elnökségi és bizottsági üléseire

2018

1. Általános alapelvek

- 1) A Lakberendezők Országos Szövetsége [LOSZ] elkötelezett amellett, hogy tevékenysége során a versenyjogi szabályokra tekintettel, azoknak megfelelően járjon el. A LOSZ ezért gondoskodik arról, hogy alkalmazottai, tisztviselői és tagjai megfelelő tájékoztatást kapjanak e szabályok tartalmát és céljait illetően. Ennek érdekében a LOSZ olyan képzési és tájékoztatási formákat alkalmaz, amelyek megfelelően biztosítják a versenyjogi szabályoknak megfelelő működését.
- 2) A LOSZ alkalmazottai és tisztviselői azonosulnak a fenti célokkal és ennek érdekében részt vesznek azokon a személyes részvétellel járó, illetve online képzéseken, amelyek az e célok eléréséhez szükséges tudás megszerzéséhez szükségesek. A LOSZ minden alkalmazottja és tisztviselője köteles az e képzéseknek megfelelő magatartásra a LOSZ-ban betöltött feladata ellátása során.
- 3) A LOSZ Elnökségének és bizottságainak ülései (együtt: **LOSZ ülések**) során minden résztvevő az alábbiakban meghatározott követelményeknek megfelelően jár el. Az adott ülés levezetését végző személy gondoskodik az ülés lebonyolítása kapcsán az alábbiakban megfogalmazott adminisztratív és tartalmi követelményeknek való megfelelésről.

2. A LOSZ ülések részletes megfelelési szabályai

- 4) A LOSZ ülések kizárólag előzetesen megküldött részletes napirend alapján kerülnek megtartásra. A napirendet a résztvevők felé az ülést megelőzően úgy kell megküldeni, hogy annak kapcsán a résztvevőknek lehetősége legyen észrevételeket tenni.
- 5) A napirendet megelőzően a LOSZ ülés levezetését végző személy szóban, vagy a jelen szabályzathoz mellékelt írásbeli emlékeztető kiosztásával figyelmeztet a versenyjogi szabályok betartásának fontosságára.
- 6) A napirend kizárólag pontosan meghatározott témákat tartalmazhat, a bizonytalan tartalmú "felmerült témák", "egyéb" elnevezésű napirendi pontok nem alkalmazhatóak.
- 7) Versenyjogilag érzékeny témák esetében a LOSZ ülés levezetését végző személy gondoskodik arról, hogy a kérdéses téma előzetesen, ülés közbeni aggály felmerülése esetén pedig azt követően, a LOSZ által megfelelően egyeztetésre kerüljön versenyjogra szakosodott ügyvédi irodával a tekintetben, hogy valóban felmerül-e a versenyjogi szabályoknak való nem megfelelés veszélye, illetőleg, hogy szükséges-e lépéseket tenni a megfelelés biztosítása/helyreállítása érdekében
- 8) A LOSZ ülésen résztvevő valamennyi személy köteles a jelenléti ív aláírására és annak megerősítésére, hogy az ülés elején írásban vagy szóban megtörtént a figyelemfelhívás a versenyjogi szabályok betartásának fontosságára.
- 9) A LOSZ ülés levezetéséért felelős személy gondoskodik róla, hogy az előzetesen meghirdetett napirend betartásra kerül. A napirenden nem szereplő olyan téma felmerülése esetén, amelynek azonnali megtárgyalása egyébként indokolt, a LOSZ ülés levezetéséért felelős személy csak akkor engedti ezen új téma megtárgyalását, ha annak kapcsán, a jelenlévők egybehangzó álláspontja szerint nem merül fel versenyjogi aggály.

10) Amennyiben a LOSZ ülés folyamán versenyjogilag aggályos irányba fordul az eszmecsere, a LOSZ ülés levezetéséért felelős személy köteles a résztvevőket felszólítani az eszmecsere azonnali befejezésére.

11) A LOSZ ülésről készült jegyzőkönyvet a LOSZ ülést követő rövid időn belül meg kell küldeni a résztvevők, illetve a részvételre jogosultak számára, hogy azok észrevételeket tehessenek az elhangzottak kapcsán. A jegyzőkönyvnek minden esetben pontosan tartalmaznia kell a LOSZ ülés valamely résztvevőjének későbbi érkezését vagy korábbi távozását, utóbbi esetben kifejezetten is, ha az valamely a LOSZ ülésen felmerült téma kapcsán, tiltakozásként történt. A LOSZ ülésen elhangzottak kapcsán a helyszínen kifejezett egyet nem értést vagy tiltakozást szintén mindenesetben rögzíteni kell a jegyzőkönyvben.

Versenyjogi emlékeztető

1) A jelen irat célja, hogy emlékeztesse a LOSZ mai ülésének résztvevőit az alapvető versenyjogi megfontolásokra és azok fontosságára annak érdekében, hogy elkerülhető legyen versenyjogilag aggályos kérdések felmerülése.

A. A találkozó kockázata

2) Bármilyen célból kerül is megrendezésre, minden találkozó hordoz versenyjogi kockázatot, ha azon versenytársak vesznek részt. Szükséges ezért a találkozóra való megfelelő felkészülés, a napirend megismerése, a részvétel céljának pontos meghatározása.

B. A belegondolás fontossága

3) Míg vannak egyértelmű versenyjogi tilalmak (árak rögzítése, piac felosztása) sokszor nehéz lehet felismerni, hogy egy-egy téma hordoz-e versenyjogi kockázatot. Tekintettel kell lenni azonban arra, hogy az árak közvetett módon is rögzíthetőek - a minden piaci szereplőt érintő költségek, hatósági díjak, kapcsán folytatott egyeztetés is lehet jogellenes. Minden téma esetében szükséges ezért mélyebben belegondolni, hogy milyen hatása lehet a versenyre egy-egy téma egyeztetésének.

C. A tartalom fontossága

4) Versenykorlátozó megállapodás létrejöhet szerződéskötés, vagy formális megállapodás megkötése nélkül is. A LOSZ versenyjogi értelemben akkor is döntést hozhat, ha csak ajánlást tesz, vagy általános felhívást intéz tagjaihoz. Érdemtelen ezért, hogy hogyan nevezünk egy-egy tevékenységet, ami fontos, hogy annak mi a tartalma.

D. A passzivitás elégtelensége

5) A versenyjogi jogsértésben való részvételhez nem szükséges aktív részvétel. Az is részessé válik, aki csak ült és hallgatott. Ha valamivel nem értünk egyet, azt kifejezetten jelezni és jegyzőkönyveztetni kell.

E. A tudatosság szükségessége

6) *A szakmai szövetségben való részvétel valamilyen célt kell, hogy szolgáljon. Ha nincs világosan meghatározva az összejövétel célja, az csak felesleges kockázatvállalást jelent.*

F. Az óvatosság követelménye

7) *Bármilyen is a személyes kapcsolat a résztvevők között, nem szabad elfelejteni, hogy egymás versenytársai vagyunk. Amiről nem beszélénk egy ismeretlen versenytárssal, azt a jól ismerttel sem akarhatjuk közölni. E tekintetben nincsenek szünetek, amit az ülés szünetében egyeztetünk, ugyanolyan, mintha az ülésen egyeztetünk volna.*

G. Az ellenőrzés fontossága

8) *Ellenőrizni kell a jegyzőkönyvet, amíg még frissek az ülés emlékei. Ha valami fontos kimaradt, azt jelezni kell, különösen ha az a részvételünk tényére, vagy valamitől való elhatárolódásunkra vonatkozik.*